

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÜRÜN TEMELLİ ÖĞRENME
MODELİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ**

Seda Samuk

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

NİSAN, 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 36 (3 yıl) sonra fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Seda

Soyadı : SAMUK

Bölümü :

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Sosyal Bilgiler Dersinde Ürün Temelli Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri

İngilizce Adı: The Effect of Product-Based Learning Model on Student Success in Social Studies Course and Student Opinions

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: SEDA SAMUK

İMZA:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Seda SAMUK tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Ürün Temelli Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Ercenk HAMARAT

(Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Başkan: Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA

(Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Üye: Doç. Dr. Ayşegül TURAL

(Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Bartın Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 17/03/2023 Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Anneannem, Babaannem, Annem ve Babam 'a...

TEŞEKKÜR

Hayatımın her alanında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen herkese teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Tez konum daha zihnimde filizlenmeye başladığı ilk andan itibaren bilgisini, desteğini ve ilgisini hiç esirgemeyen her fırsatta maddi ve manevi yardımına koşan, tezimin her aşamasında engin görüşlerinden faydalandığım çok değerli danışmanım Doç. Dr. Ercenk HAMARAT'a, Gazi Üniversitesi'nin birbirinden kıymetli hocalarına, tez sürecinde destekleyici tutumları ile her zaman yanımda olan arkadaşlarıma, koşulsuz sevgileri, maddi ve manevi destekleri ile bugünlere gelmemi sağlayan kıymetli aileme teşekkür ederim.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÜRÜN TEMELLİ ÖĞRENME MODELİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Seda Samuk

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Nisan, 2023

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, ürün temelli öğrenme modelinin sosyal bilgiler dersinde 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini belirlemek, öğrenci görüşlerinin neler olduğunu saptamaktır. Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında, Ankara’da bir özel okulda gerçekleşmiştir. Çalışma grubu amaçlı örneklem ile belirlenmiştir. Deney grubuna, ürün temelli öğrenme modeli uygulanmış kontrol grubuna ise müdahale edilmemiştir. Çalışma karma araştırma yönteminde müdahale deseni ile desenlenmiştir. Araştırmanın nicel verilerine akademik başarı testi ile nitel verilerine ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile ulaşılmıştır. Araştırmanın, nicel verilerinin analizinde ilişkili örneklem t testi ve Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizinden faydalanılmıştır. Elde edilen nicel bulgulara göre deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kontrol grubunun akademik başarı ön test ve son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülse de etki büyüklüğü puanına bakıldığında yüksek etki etmediği tespit edilmiştir. Deney ve kontrol grubunun son test puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmanın nitel bulgularında öğrenci görüşmelerinden öğretim yöntem ve tekniği, derslerin ürün temelli öğrenme modeli ile işlenmesi, ürün temelli öğrenme modelinin kullanımı temalarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle, modelin eğlenceli olduğu, daha iyi anlamaya ve akılda kalıcılığa yardımcı olduğu, yaparak

öğrenmeye, daha üretken olmaya, sosyalleşmeye ve gelecek yaşamlarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sosyal bilgiler, ürün temelli öğrenme modeli, ürün üretme, girişimcilik
Sayfa Adedi : xvii + 150
Danışman : Doç. Dr. Ercenk HAMARAT

**THE EFFECT OF PRODUCT-BASED LEARNING MODEL ON
STUDENT SUCCESS IN SOCIAL STUDIES COURSE AND STUDENT
OPINIONS**

(M.S. Thesis)

Seda Samuk

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

April, 2023

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the effect of the product-based learning model on the academic achievement of the 5th grade students in the social studies course and to determine what the students' views are. The research was carried out in a private school in Ankara in the 2020-2021 academic year. Study group were determined by purposive sampling. In the experimental group, the product-based learning model was applied, and the control group was not intervened. The study was designed with the intervention design in the mixed research method. The quantitative data of the study were obtained by the academic achievement test and the qualitative data were obtained by the semi-structured interview form. Related samples t test and Mann Whitney U test were used in the analysis of the quantitative data of the research. Content analysis was used in the analysis of qualitative data. According to the quantitative findings obtained, it was concluded that there was no statistically significant difference in the academic achievement pre-test and post-test scores of the experimental group students. Although there was a statistically significant difference in the academic achievement pre-test and post-test scores of the control group, it was found that it did not have a high effect when the effect size score was examined. It was concluded that there was no significant difference in the post-test scores of the experimental and control groups. In the qualitative findings of the research, the themes of teaching methods and techniques, teaching the lessons with the product-based learning model, and the use of the

product-based learning model were reached from the student interviews. Based on these results, it was concluded that the model is fun, helps better understanding and retention, contributes to learning by doing, being more productive, socializing, and future lives.

Key Words :Social Studies, Product-based learning model, Produce product, Entrepreneurship
Page Number : xvii + 150
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ercenk HAMARAT

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	11
1.2.1. Nicel Araştırma Soruları.....	11
1.2.2. Nitel Araştırma Soruları	11
1.3. Araştırmanın Önemi.....	12
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	14
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	14

1.6. Tanımlar.....	15
BÖLÜM II.....	16
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	16
2.1. Eğitimde Ürün	16
2.2. Ürün Temelli Öğrenme Modeli (ÜTÖM).....	19
2.2.1. Ürün Temelli Öğrenme Aşamaları.....	24
2.2.2. Ürün Temelli Öğrenme Modeli ile Proje ve Problem Temelli Öğrenme Modeli Arasındaki Farklar	28
2.2.2.1. Akademik Model	30
2.2.2.2. Karışık(karıştırılmış) Model	31
2.2.2.3. Girişimci Model.....	31
2.3. Sosyal Bilgilerde Ürün Temelli Öğrenme	34
BÖLÜM III	38
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	38
3.1. ÜTÖM ile İlgili Uluslararası Araştırmalar.....	38
BÖLÜM IV	44
YÖNTEM.....	44
4.1. Araştırmanın Deseni	44
4.2. Çalışma Grubu	45
4.3. Veri Toplama Araçları	45
4.3.1. Nicel Veri Toplama Aracı	45
4.3.1.1. Akademik Başarı Testi.....	46
4.3.2. Nitel Veri Toplama Aracı.....	51

4.3.2.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	52
4.4. Geçerlik ve Güvenirlilik	52
4.5. Etik	54
4.6. Verilerin Analizi	55
4.6.1. Nicel Veri Analizi	55
4.6.2. Nitel Veri Analizi	55
4.7. Uygulama Süreci	55
4.7.1. Uygulama Ortamı	56
4.7.2. Ön Testlerin Uygulanması	56
4.7.3. Deneysel İşlem Süreci	57
4.7.3.1. İhtiyaçları Belirlemek	57
4.7.3.2. Bir Fikirle Ortaya Çıkmak	57
4.7.3.3. Güçlü Yönleri ve Kaynakları Değerlendirme	58
4.7.3.4. Birilerini İkna Etmek.....	59
4.7.3.5. Ürün veya Hizmet Yapma.....	60
4.7.3.6. Ürünü Pazarlama	65
4.7.3.7. Sonrasında Ürün Yönetimi ve Bakımı	66
4.7.4. Son Testlerin Uygulanması	66
BÖLÜM V	67
BULGULAR VE YORUM	67
5.1. Nicel Verilerin Analizleri ve Yorumları.....	67
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar	68
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar	69

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar	70
5.2. Nitel Verilerin Analizleri ve Yorumları	71
BÖLÜM VI	78
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	78
6.1. Nicel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	78
6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	78
6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	79
6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	79
6.2. Nitel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	80
6.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	80
6.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	80
6.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	82
6.3. Nicel Bulguların Nitel Bulgularla Desteklenmesine Yönelik Sonuçlar ve Tartışmalar	83
6.4. Öneriler	84
KAYNAKLAR.....	86
EKLER	96
EK 1. Etik Kurul İzin Formu.....	97
EK 2. Katılımcı İzin Formu.....	98
EK 3. Belirtke Tablosu	99
EK 4. Akademik Başarı Testi.....	100
Ek 5. Öğrenci Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	108
EK 6. Ders Planı 1	109

EK 7. Ders Planı 2	116
EK 8. Ders Planı 3	121
EK 9. Ders Planı 4	125
EK 10. Ders Planı 5	130
EK 11. Ders Planı 6	138
EK 12. Blogda Yayınlananlar	143
EK 13. Blogun 14.05.2021 Tarihli Görüntülenme İstatistikleri.....	149
EK 14. Blogun 18.05.2021 Tarihli Görüntülenme İstatistikleri.....	150

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>ÜTÖM ve PTÖM Arasındaki İnce Ayrım</i>	30
Tablo 2. <i>Belirtke Tablosu</i>	47
Tablo 3. <i>Akademik Başarı Testinin Pilot Uygulama Sonrasında Elde Edilen Madde Analiz Sonuçları</i>	49
Tablo 4. <i>Akademik Başarı Testinin Madde Analiz Sonuçları</i>	51
Tablo 5. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puan Farkına Göre Normallik Testi Sonuçları</i>	68
Tablo 6. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Erişilerinin Belirlenmesine Yönelik İlişkili Örneklem t Testi Sonuçları</i>	68
Tablo 7. <i>Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puan Farkına Göre Normallik Testi Sonuçları</i>	69
Tablo 8. <i>Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Erişilerinin Belirlenmesine Yönelik İlişkili Örneklem t Testi Sonuçları</i>	70
Tablo 9. <i>Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Son Test Puanlarının Normallik Testi Sonuçları</i>	71
Tablo 10. <i>Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Son Test Puanları Arasındaki Farklılığın Belirlenmesine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	71
Tablo 11. <i>Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar</i>	72
Tablo 12. <i>Ana Tema 1: Öğretim Yöntem ve Tekniği</i>	73
Tablo 13. <i>Ana Tema 2: Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi</i>	74
Tablo 14. <i>Ana Tema 3: ÜTÖM Kullanımı</i>	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> ADDIE yaklaşımı.....	21
<i>Şekil 2.</i> Ganefri vd., 'nin (2018) oluşturduğu ÜTÖM basamakları.	22
<i>Şekil 3.</i> ÜTÖM aşamaları.....	24
<i>Şekil 4.</i> Zhao'ya (2012) göre ÜTÖM'de takip edilen adımlar.....	28
<i>Şekil 5.</i> Zhao vd. 'ne (2016) göre ÜTÖM ve PTÖM arasındaki farklar.	34
<i>Şekil 6.</i> 21. yüzyıl becerileri.....	36

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	The Organisation for Economic Co-Operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)
TAP	Test Analysis Program (Test Analiz Programı)
SPSS	Statistical Package for The Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı)
ÜTÖM	Ürün Temelli Öğrenme Modeli
PTÖM	Proje ve Problem Temelli Öğrenme
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, varsayımlar ve sınırlılıkları açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Bir şeyler üretmek en temelde, insanoğlunun var olmaya başladığı ana kadar dayanır. İlk ürünler, daha çok ihtiyaç temelli oluşmuş olsa da teknolojik gelişmeler ve bilimsel ilerlemeler ürün geliştirme süreçlerini etkilemiştir. Bu durum üretim çeşitliliğinin artmasını sağlamıştır (Aydemir, 2019, syf.1). Zhao (2012) da insanoğlunun yıllar içinde giderek daha üretken hale geldiğini, artan üretkenliğin; yaşam standartlarının yükselmesine, daha uzun yaşama, daha iyi sağlık koşullarına yol açtığını, belirtmiştir. İçinde bulunduğumuz çağda tüketimin esas alınmasıyla üretimin artmasını da dikkate alırsak tüm bunlar; ürün çeşitliliğini arttırdığı gibi toplumsal hayatı da olumlu yönde etkilemiştir. Böyle bir tabloda toplumlar için “*üretmenin*” önemli, zaruri ve temel bir unsur olduğu düşünülmektedir. Yeni üretilen uygulamalarla, teknolojik cihazlarla, yazılımlarla toplumların ekonomik gücü, tanınırlığı ve saygınlığının da olumlu yönde etkilendiği, gelişmişliğinin arttığı gözlemlenmektedir. Böylece üretimin toplumlar için ehemmiyeti oldukça fazla hissedilmektedir.

Toplumlar için önemli bir temel olan üretimde, başarılı ve güzel işlerin ortaya konması, insanların sevdiği işi yapmasıyla, bu işte yüreğini ortaya koyarak büyük bir istek, heves ve özveri içinde çalışıp üretmesiyle gerçekleşebileceği düşünülmektedir. Bu tarz başarılı ve güzel işler üretmenin temeli, eğitime dayandırılabilir; çünkü iyi bir ürün veya hizmet ancak etkili bir eğitim ile olanak bulacak ve bu etkili eğitim, toplumun üretkenliğine katkı sunacaktır. Aksi durumda ise nitelikli bir eğitim sisteminin kurulamaması, toplumun tüm olanaklarının boş yere tüketilmesine neden olacaktır (Yıldız ve Ardıç, 1999, s.73). Bu da eğitim sürecinin öneminin ne denli büyük olduğunu bize göstermektedir. Eğitim-öğretim sürecini kaliteli hale getirmek için bireylere bilgi ve deneyim kazandırılırken, aynı zamanda sevdikleri ve ilgi duydukları alanlarda büyük bir hevesle çalışma alışkanlığı kazandırılması gerektiği de düşünülmektedir. Bunu sağlarken bireylerin öğrendikleri konularla alakalı kaliteli ürünler üretmeye teşvik edilmesinin etkili olacağı tahmin edilmektedir. Bireylerin istekle, hevesle ve özveriyle çalışması ve bu tarz çalışmayı alışkanlığa dönüştürmesi, üretimin kalitesini etkileyebileceği için işin rastgele öğrenmelere bırakılmamasının, öğretim sürecinde bizzat dikkat edilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Sarıbaş ve Babadağ'a (2015) göre çağdaş toplumlar, bireylerin hayata hazırlama işinin rastlantıya bırakılamayacağını farkında olduğundan, bunu sağlamak için eğitim sistemlerini oluşturmuşlardır. Hâlihazırda günümüzün gelişen ve karmaşılaşan yapısı nedeniyle bireyin bilmesi gerekenleri yalnızca ailesinden öğrenmesi çok zor olduğu için de bu görev eğitim kurumlarına düşmüştür (Kılıçoğlu, 2015, s.6).

Dünyanın geçirdiği hızlı değişim sürecine uyum sağlayabilmenin temel şartı, iyi bir eğitimidir. Güncelliğini yitirmiş bir eğitim anlayışı ile bu değişime uyum sağlamak olanaksızdır (Yıldız ve Ardıç, 1999). Aynı zamanda günden güne daha da karmaşık bir yapıya bürünen dünyamızda, bireylerin karşı karşıya kaldıkları sorunları çözüp çözemedikleri konusunda ki farkı yaratacak olan en temel unsur da, iyi bir eğitimidir (OECD, 2018). Bilgi patlamasının ve karşılaşılan zorlukların çok olduğu bu çağda, hızlı bir değişim sürecinden geçilmesi, toplum temelinin üretmeye dayalı olması, geleneksel eğitim anlayışının dışında çağın gereklerine uygun eğitim süreçlerinin düzenlenmesini zorunlu hale

getirmektedir. Tüm bunlar çağımıza uygun, ürün üretmeyi temele alan ve yaşanan değişime ayak uyduracak öğretim modelinin de önemini ortaya koymaktadır; çünkü öğrencilerin dünyada meydana gelen olayları kavramaları, bunlardan anlamlar çıkarabilmeleri, özgün olmaları, yenilikçi fikirler ve ürünler üretme becerilerini kazanmaları gerekmektedir (Kenan, 2005). Tüm bunlar *Ürün Temelli Öğrenme Modeli'nin* (ÜTÖM) incelenmesini oldukça önemli kılmaktadır.

ÜTÖM'de, öğrenme deneyimlerinin temelinde ürünün oluşturulması ve pazarlanması vardır (Zhao, 2012, s. 204). ÜTÖM, gerekli mal veya hizmetleri üretmek için bir yetkinlik yönelimi ile öğrencilerin aktif olarak öğrenmesini, katılımını ve etkileşim kurmasını kolaylaştırmak için eğitimci tarafından gerçekleştirmesi gereken prosedürler veya adımlar olarak tanımlanabilir (Ganefri, Mardin, Rahmi, Yulastri, 2018). İlgili alan yazın incelendiğinde, öğrencilerin, meslek yaşamlarına daha nitelikli ve donanımlı hazırlanmalarına olanak sağladığı için mesleki eğitimde ürün üretmeyi temele alarak eğitim öğretim yapıldığı gözlemlenmektedir. Friadi, Ganefri, Ridwan, Efendi (2020) mesleki eğitimle alakalı yaptıkları çalışmalarında, bireyin üreterek öğrenmesinin gelecek iş yaşamları açısından daha donanımlı hale gelmesine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Buna ek olarak girişimcilik becerilerinin mühendislik mesleğinin bir parçası olduğunu belirten Venkaterleswarlu (2017) çalışmasında, mühendislerin bilimsel bilgilerini ve mevcut teknolojiyi kullanarak toplumun sorunlarını çözmek için ürün, hizmet ve süreç geliştirdiklerini bu nedenle mühendislikte ürün üretmeye dayalı bir eğitim sürecinin önemini vurgulamıştır. Bu noktadan hareketle bireylerin, sadece mesleki eğitim ve mühendislik eğitimi çerçevesinde değil de her türlü eğitim öğretim faaliyetinde, ürün veya hizmet üretmeye teşvik edici yöntem ve tekniklerin kullanılmasının, öğrenilen konuyla alakalı verimliliğe olumlu katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bunun da Zhao'nun (2012) bahsettiği toplumun yaşam standardındaki artışa katkı sağlayacağı beklenmektedir. Bilhassa topluma etkin, donanımlı, çağın ihtiyaç duyduğu beceri ve yeterliklere sahip vatandaş yetiştirme gayesinde olup, bireyin toplumsallaşması sürecine büyük katkısı olan sosyal

bilgiler dersinde, ürün veya hizmet üretmeye teşvik edici yöntem ve tekniğin kullanımının bireyler üzerindeki etkilerinin ortaya konmasının ihtiyacı hissedilmektedir.

En temel amacı etkin vatandaş yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersinin, öğretim programında bulunan ve konuyla ilgili olduğu düşünülen özel amaçlarından dört tanesi aşağıda belirtildiği gibidir:

- Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde milli ekonominin yerini kavramaları,
- Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
- Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için çözümler üretmeleri,
- Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri (MEB, 2018a).

Sönmez’in (2015) belirttiği üzere; “Eğitimin ekonomik, toplumsal, politik ve psikolojik işlevi vardır. Ekonomik işlevi; üreten, mesleğin ehli kişileri yetiştirmektir.” Bu doğrultuda yetişen ehil kişilerin özgür, çalışkan, üretken ve toplum içerisinde etkin bir şekilde rol alabiliyor olması eğitimin topluma hediyesidir. Eğitim içerisinde bizzat sosyal bilgiler dersinin öğretim programına bakıldığında bireylerin; ekonomik konulara hâkim olması, finans okuryazarlığı becerilerini geliştirmesi ve toplumlararası ekonomik ilişkilerde içinde bulunduğu toplumunun ekonomisinin yerini bilmesi amaçlanmıştır. Buradan anlaşıldığı üzere devlet tarafından resmi olarak kabul gören sosyal bilgiler öğretim programı, öğrencilerin ekonomik süreçler içerisinde yer almasını desteklemiş ve bu kazanımları elde etmiş bireyleri topluma hediye etmeyi amaçlamıştır.

TÜBA’ya (2021) göre “Ekonomi, kişi ya da toplumların yaşamlarını sürdürebilmeleri için üretme, ürettiklerini alıp satma, tüketme biçimleri ve bu eylemlerden doğan ilişkiler bütünüdür.” Şimşek ve Çelik’e (2014) göre de ekonomi, üretim, dağıtım ve tüketimle ilgili olguların tümüdür. Günümüzde ekonomi bilgisine sahip olmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Giderek karmaşılaşan ekonomi dünyası ile karşılaşan gençlerin, bu alandaki bilgi düzeyleri yetersizse finansal okuryazarlık konusunda endişelenmelerine neden olmaktadır; çünkü finansal konulara dair bilgi azlığı bireylerin bu konularda karar verirken

zorlamalarına neden olmaktadır (Kılıç, Ata, Seyrek, 2015, s. 130). Temelden bakıldığında bireyler, günümüzün bilgiye dayalı ekonomisinde en önemli varlıklardır (Zhao, 2005, s.59). Ekonomik kararlar, bireyler eliyle alındığı için ekonomik süreçlere aktif katılım gösterebilen finansal okuryazarlık düzeyleri gelişmiş olan bireyler, toplumlar için oldukça kıymetli hale gelmektedir. PISA, finansal okuryazarlığı çağdaş toplumda gündelik yaşamın ve belirsiz geleceğin finansal talepleri ile başa çıkma yeteneğinin gelişimi ile ilgili bilgi ve beceriye dayandığını belirtmektedir (OECD, 2019). Alkaya ve Yağlı' ya (2015) göre ise finansal okuryazarlık, bireylerin finans konularında bilgiye dayalı kararlar almasını sağlayan yeterlilik düzeyidir. Cansoy'a (2018) göre finansal okuryazarlık, bireyin duygusal, kişisel, sosyal, ekonomik ve istihdam başarısıyla ilgilidir.

Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan özel amaçlardan bir diğerinde, bilimsel ahlakı gözeterek, bilgiye ulaşan, koşullara göre bilgiyi kullanan ve bilgilerden yola çıkarak yeni ürünler üreten bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bunlara ek olarak bireylerin, toplumsal sorunlara çözüm üretmeleri hem ülkesindeki hem de dünyadaki sorunlara karşı duyarlı olmaları amaçlanmıştır. Öğrencilerin küçük yaşlarda güncel dünya sorunları ve problemleri ile karşı karşıya kalıp, çözüm önerileri getirmeleri, ortaya ürünler, hizmetler çıkarmaları ve ekonomik süreçleri bizzat gözlemleyip, bu süreçlere katkıda bulunmaları üst düzey düşünme becerilerinin yanı sıra finansal okuryazarlık becerilerinin gelişmesi açısından da kıymetlidir. Sosyal bilgiler dersinin bireyi bahsi geçen beceri ve donanımlarla yaşama hazırlamadaki rolü çok yüksektir.

Eğitim, bireyleri iş hayatına hazırlamanın ötesinde onları; etkin, sorumlu ve duyarlı vatandaşlar olabilmeleri adına ihtiyaç duyabilecekleri becerilerle donatmayı hedeflemelidir (OECD, 2018). Bu nedenle ihtiyaç duyulan 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek açısından eğitim-öğretim faaliyetlerine, yeni süreçler tasarlamak önemlidir (Aydemir ve Çetin, 2021, s. 888). Özellikle sosyal bilgiler dersinin, geleceğin bireylerinin kazanması istenen bu becerilere cevap verebilecek nitelikte, ekonomi, üretim, girişimcilik, yaratıcılık vb. konuları da destekleyen yenilikçi yöntem ve tekniklerle verilmesi öğrenci donanımının artmasına olanak sağlayacaktır.

Sosyal bilgiler, bireylerin çevresini bir bütün olarak anlamalarına yardımcı olan bir derstir. Bu nedenle sosyal bilgiler programı, çocukların öğrenmelerinin çok yönlü ve dengeli olması için çeşitli deneyimler sağlamalıdır (Pathak, 2012). Sosyal bilgiler dersinde, programın yanı sıra öğrenme deneyimleri sunarken de içinde bulunduğumuz çağın gereklerine uygun, bireylere çok yönlülük sağlayacak yöntem ve teknikleri kullanmak gereklidir; çünkü bu yöntem ve tekniklerle bireyler içinde bulunduğu toplumu bir bütün olarak algılayıp, kendisinin de bütüne ait bir parça olduğunu bilmesine katkı sunacaktır. Bunun yanı sıra bireylerin, çağın gereklerine uygun bilgi, beceri ve değerlerle donanmış yeterliliklere sahip olmasına yardımcı olacaktır. Yetkinlik kavramı, bilgi ve beceri sahibi olmaktan öte; beklentileri karşılayacak bilgi, beceri, tutum ve değerleri işe koşabilmeyi içerir (OECD, 2018). MEB'e (2018a) göre "Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri, yetkinliklerdir." Sosyal Bilgiler dersi programında bulunan bu konuyla ilgili sekiz kilit yetkinlikten iki tanesi aşağıda verilmiştir:

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatları yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere giren veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetimi desteklemeyi de kapsar (MEB, 2018a).

Sosyal bilgiler dersinde, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerde öğrencilerin değişen toplum ve iş hayatına etkili bir şekilde katılmaları beklenirken, inisiyatif alma ve girişimcilikle ilgili yetkinliklerde öğrencilerin düşüncelerin eyleme dönüştürülmesi, yaratıcı olmanın, risklere girebilmenin yanında planlama yapma ve bu planlamaları hayata geçirebilme yeteneklerini ortaya koymaları beklenir. Aynı zamanda ileride iş hayatına

katılacak olan bireylerin, ihtiyaç duyacakları bilgi ve beceriler içinde bu yetkinliğe sahip olması istenmektedir.

Bireylerin çağın getirdiği atmosfer içerisinde ekonomik süreçleri bilmesi, üst düzey düşünme becerilerini ortaya koyarak ürünler ortaya koyabilmesi, toplumun sorun ve ihtiyaçlarını gidermeye katkıda bulunabilmesi için önemli bir beceri olan girişimcilik becerisine sahip olması gerektiği görülmektedir. Ganefri vd. (2018) de beceri kazandırmak için yani öğrencilerin deneyimlerinden öğrenmeleri için girişimci öğrenmenin geliştirilmesinin çok önemli olduğunu ve öğrenciler çalıştıkları konularla alakalı doğrudan bir deneyim kazanmadıklarında, girişimcilik becerilerini yalnızca öğretmeyi bilmenin hiçbir şey ifade etmeyeceğini belirtmişlerdir.

OECD'ye (2019) göre “Beceri, süreçleri yürütme ve kişinin bilgisini bir amaca ulaşmak için sorumlu bir şekilde kullanabilme kapasitesidir.” Chell ' e (2013) göre becerinin genellikle yetenekleri, kabiliyetleri ve kapasiteleri kapsadığı düşünülür ve bir görevi başarılı bir şekilde yerine getirme yeteneğidir. Girişimcilik ise en dar anlamıyla fikirler bulmayı, bunları ürün veya hizmete dönüştürmeyi ve ardından ürünü piyasaya sürmek için bir girişimler oluşturmaya kapsamaktadır (Johnson, 2001, s. 138).

Girişimcilik becerilerine sahip girişimci insanın varlığı, iş kurarak ya da girişimci bir eylemde bulunarak işsizliğin ve yoksulluğun üstesinden gelmek için alternatif bir çözümdür (Kusumanigrum, Ganefri, Hidayat, 2015). Toplumda girişimci insanın varlığının bu denli önemi, ülkemizde de benimsenmiş ilköğretim kademelerinde dâhi bireylere kazandırılması hedeflenmiştir. MEB'in 2018 yılında uygulamaya koyduğu sosyal bilgiler öğretim programına baktığımızda, öğrencilere kazandırılması istenen beceriler arasında girişimcilik becerisinin de yer aldığı görülmektedir. Hatta 2018 yılı öncesinde yer alan öğretim programında da sosyal bilgiler dersinde kazandırılması hedeflenen girişimcilik becerisi ile bireyin çevresini tanıyabilmesi, yeni fikirler ortaya koyabilmesi ve ürünler tasarlayabilmesinin önemli olduğu detaylıca belirtilmiştir (MEB, 2005). Sosyal bilgiler dersinde öğrenme alanlarına bakıldığında da; bilim, teknoloji ve toplum, üretim, dağıtım ve

tüketim alanlarında bahsi geçen yetkinlik ve becerilerle bireylerin donatılması amaçlanmıştır.

Öğrencilerde girişimci ruhun eksikliğini eleştiren Zhao'ya (2012) göre; bireylerde girişimci ruhun olmamasının nedenini, iş aramayı ve emirleri beklemeyi öğrenen çalışanlar yetiştirmeye odaklanan bir eğitim geleneğinin sonucu olduğunu belirtmiştir. Dewey de döneminin eğitim sistemini, hayattan uzak olması nedeniyle eleştirmiştir. Dolayısıyla okul ile yaşam arasındaki kopukluk ve bunun sonucunda meydana gelen problemler eğitim ile ilişkilidir (Öztürk, 2015, s.489). Bu bakış açıları eğitimin çağa ayak uydurmasının önemini gözler önüne sermektedir. Sarıbaş ve Babadağ (2015) eğitim sorunlarını ele aldıkları çalışmalarında, ülkelerin ekonomik büyümelerinin artması, yeniliklere adapte olabilecek ve kendini yaşam boyu gelişime açık tutacak kişilerin yetişmesi için eğitimin, içinde bulunduğu çağa uyum sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Sosyal bilgiler öğretiminde de ele alınan konularda güncel sorunlara ve güncel bilgilere değinmenin ayrı bir önemi vardır. Bu nedenle öğretmenler, sosyal bilgiler eğitimine dair alan bilgilerini ders sürecinde ilgi çekmek ve gündelik hayatla bağlantı kurabilmek için sık sık güncellemek durumundadır (Gençtürk ve Sarpkaya, 2015, s.54). Bu güncellemenin bireylerin eğitiminde önemli role sahip olan öğretim yöntem, teknik ve modelleri de kapsamı gerektiği düşünülmektedir. Sosyal bilgiler dersinin öğretim programına bakıldığında bu dersin uygulanmasında önem verilmesi gereken bir husus aşağıda belirtildiği gibidir;

“Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler” anlayışlarına önem verilmelidir. Öğrencilere. Sosyal bilimcilerin (coğrafyacının, tarihçinin vb.) kullandıkları bilimsel yöntemler sezdirilmelidir. Okulun içindeki ve dışındaki olaylardan yararlanılarak öğrenciler sık sık gerçek hayat problemleri ile çelişkili durumlarla karşılaştırılmalı ve karşılaştıkları sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşünceleri sağlanmalıdır (MEB, 2018a).

Braguglia ve Jackson'a (2012) göre dünya, çözüm bekleyen sorunlarla doludur. Bu da dünyanın araştırma faaliyeti ile dolu olduğunu gösterir. Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler yaklaşımına göre de toplumu ilgilendiren güncel konular ve sorunlar sosyal bilgiler dersine yansıtılmalı ve çözüm yolları aranmalıdır. Bu noktada güncel sorunların çözüm yollarının yine güncel yöntem, teknik ve modellerle ele alınmasının ne tür bir etki yaratacağı üzerinde

durulmalıdır. Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler ise problem çözme, karar alma gibi topluma katılım becerilerini geliştirir. Sosyal bilgiler öğretiminde bu yaklaşımlarla; bilgi, beceri, değer, etkin öğrenme ve sosyal katılım gibi belli özelliklerin gelişmesi sağlanır (Kaymakçı ve Ata, 2012). Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyal katılım becerilerini geliştirmeleri beklenir. Sosyal Katılım, insanların içinde yaşadıkları toplumu şekillendirmelerini sağlayan önemli sosyal faaliyetlere katılıp katılamayacakları ile ilgilidir (OECD, 2020, s. 190).

MEB’de (2005) detaylı bir şekilde ele alınan sosyal katılım becerisi; “Toplumu etkileyen konularda ihtiyaçların karşılanması için fikir üretme, bu fikri çevresindekilere iletme, görüşme, tartışma, planlama, uzlaşma ve eylemde bulunma; lider ya da izleyen olarak gruba, kuruma, sosyal örgütlere ve topluma hizmet etme.” olarak belirtilmiştir. Sosyal katılım becerisini geliştirmede topluma hizmet uygulamalarına önemli görev düşer. Topluma hizmet uygulamaları, toplumun ihtiyaçlarını eğitimle birleştiren bir öğretim yöntemidir (Uğurlu ve Kırıl, 2013).

OECD’ ye (2018) göre net hedefler belirleyen, farklı bakış açıları oluşturarak iş birliği geliştiren, fırsatları fark eden ve sorunlara çözümler üreten bireylerin yetişiyor olması gün geçtikçe daha da önemli olacaktır. Daha önceki yıllara baktığımızda 2005’te yayınlanan sosyal bilgiler öğretim programının dâhi öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olması, çevreyle etkileşim içerisinde olmasına, bireyin yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi yorumlayan ve kullanan, sosyal katılım becerileri gelişmiş, etkin, üretken bireylerin yetişmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır (MEB, 2005).

Buradan bireylerin toplumsal hayata katılıp, hizmetler üretmesi, sorunların çözümüne katkıda bulunmasının önemi oldukça hissedilmektedir. Topluma hizmet, öğrencilerin toplumsal yani sosyal katılımını gerektirir. Topluma hizmete yönelik geliştirilen projelerde, toplumdaki gereksinimlere karar verilir ve toplumsal sorunlara çözümler üretilir. Sosyal katılım becerileri, topluma hizmet uygulamaları ile doğrudan ilişkilidir. Öğrencilerin topluma hizmet uygulamalarında bulunmaları toplumu ve sorunları bizzat gözlemlemelerine ve daha iyi anlamalarına olanak sağlar (Gökçe, 2015, s.598). Topluma hizmet

uygulamalarında birey, topluma hizmet edebilmek ve sorunların çözümünde katkıda bulunabilmek için eğitim hayatının bitmesini beklemez. Aksine birey, eğitim hayatı içerisinde topluma hizmete aktif katılıp, eğitim öğretim sürecinde toplumla olma fırsatı yakalar. Öğrenmede diğer bireylerle etkileşimin önemli olduğunu belirten sosyal yapılandırmacılara göre öğrenme; başkalarını da içine alan, işleyen bir süreçtir (Arslan, 2007, s. 53). Bu da bireyler süreçte toplumun birçok kesimine temas edeceği için topluma hizmet uygulamaları ile öğrenmeye olumlu etki yapacağını ve bireyi daha aktif kılacağını bizlere düşündürmektedir.

ÜTÖM, temelde bireylere girişimcilik becerisi kazandırarak sorunlar içerisinde fırsatları bulup, çözümü üretip mevcut hedef kitlenin hizmetine sunmalarını öğretir. Topluma hizmet uygulamalarında da bireyler toplumdaki sorunları, problemleri fark eder, bu sorunların çözüm yollarını arar, somut ürün veya hizmetler üretir ve hedef kitleye bu ürün veya hizmeti ulaştırma amacı güder. Bu noktadan baktığımızda bireylerin küçük yaşta toplumsal hayata katılmalarını sağlayacak toplumu etkileyip toplumdan da etkilenip yaşama hazırlanmasını sağlayacak ÜTÖM, alternatif ve hatta daha kapsamlı topluma hizmet uygulaması olarak görülebilir. Topluma hizmet uygulamaları ile de ÜTÖM ile de sorunlara çözüm üretilir ve çözümler ortaya konulur. Topluma hizmet uygulamaları; huzurevi ziyaretleri, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği gibi daha sınırlı alanda bireylerin topluma katılmasına katkı sunarken, ÜTÖM ile çok daha geniş yelpazede toplumsal sorunlara çözümler üretilip ortaya sorunu çözecek ürün veya hizmet konulabilir. Hatta bu ürün ve hizmetler gerçek pazar içerisinde hedef kitleye ulaşan durumlara göre ekonomik kazançta elde edilebilen yapıda olabilir.

Tüm bunlardan hareketle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin; ekonomi ile ilişki içerisinde olması, toplumdaki ihtiyaçları ve sorunları görebilmesi, girişimcilik becerilerini kullanabilmesi, üst düzey düşünme becerilerini kullanarak problemleri çözebilmesi, çağın gerektirdiği yöntem ve tekniklerle eğitim alabilmesi, ürün üretmenin yanı sıra sosyal katılım becerilerini kullanarak topluma hizmet üretmesi önemlidir. Sosyal bilgiler dersinin bireyleri bu yönde yaşama hazırlanması için ihtiyacını giderecek olan öğretim modelinin ÜTÖM olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle ÜTÖM'ün sosyal bilgiler dersinde kullanımının

araştırılmasının ve etkilerine bakılmasının mühim olduğu hissedilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinin ürün temelli öğrenme modeliyle işlenmesinin başarıya etkisinin ne olduğunu ve ürün temelli öğrenme sürecine dair öğrenci görüşlerinin neler olduğunu saptamaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, sosyal bilgiler dersinin ÜTÖM ile işlenmesinin öğrenci başarısına etkisinin ve öğrenci görüşlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1.2.1. Nicel Araştırma Soruları

1. Deney grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2.2. Nitel Araştırma Soruları

1. Öğrencilerde derslerin düz anlatım yöntemi ve ÜTÖM ile işlenmesine ilişkin görüş farklılıkları var mıdır?
2. Öğrencilerin ürün temelli öğrenme sürecinde derse katılımlarıyla alakalı görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilere göre ÜTÖM'ün avantajları ve dezavantajları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

21. yüzyıl bireylerden, üst düzey düşünce becerilerini kullanarak toplumsal yaşamdaki sorunlara çözümler üretmelerini istemektedir. Bu da büyük oranda yenilikçi, öğrenciyi merkeze alan, sorunların çözümüne önem veren, girişimcilik becerilerinin ortaya çıkmasına olanak sağlayan ve toplum faydasına işler üretmeyi amaç edinen öğretim modellerinin kullanımı ile ilgilidir. Bu nedenle çalışmanın araştırma konusu bu olarak belirlenmiştir.

Yenilenen sosyal bilgiler öğretim programına bakıldığında, öğretmenlerin ders süreçlerinde “Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler” anlayışlarını dikkate almaları vurgulanmıştır. MEB (2018a) aynı zamanda öğretmenlerin ders süreçlerinde öğrencilerini sık sık gerçek hayat problemleri ile karşılaştırması ve öğrencilerin karşılaştıkları bu problemler üzerine çözümler üretmeleri, kararlar almalarının sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin gerçek hayatta karşılaştıkları sorunlarla ilgilenmeleri ve bu sorunların çözümü için ürünler, hizmetler üretimine dair gerekli ilginin öğretim programı ile ortaya konduğunu göstermektedir. Gerçek hayattaki eğitim öğretim faaliyetlerine bakıldığında, bu ilginin teorik düzeyde olduğu görülmektedir. Bunun pratik düzeye çıkarılması, hedefe ulaşılması için öğrencilere çevrelerindeki sorunları veya ihtiyaçları görmeye odaklı ders süreçlerinin oluşturulması ve bu ders süreçlerinde bireylerin sorunun çözümü için ürün veya hizmet üretmeye teşvik edici öğrenme modellerinin kullanılması gerekir. Bunun için ilk adım öğrenme öğretme süreçlerinin bu doğrultuda düzenlenmesidir. Bu tarz öğrenme öğretme süreçlerinde kullanılabilecek öğrenme modellerinden biri de *ÜTÖM*’dür. Bu modelin kullanımının bireylerin toplumsal yaşama daha aktif katılmasına, daha etkin olmasına ve geleceğe en iyi şekilde hazırlanan bireyler yetişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim geleceğe en iyi şekilde hazırlanan öğrenciler, değişim vasıtalarıdır. Geleceği etkileyebilecekleri gibi çevrelerindeki insanlar üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilirler (OECD, 2018). Bu nedenle *ÜTÖM*’ün başarıya etkisi ve öğrenci görüşleri araştırma konusu olarak belirlenmiştir.

Ürün geliştirme, ürün üretme eğitim programları için önemli bir konudur (Fredriksson, Eriksson, Melia, 2014). Milli Eğitim politikaları açısından da bu konuya özen gösterilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda; öğrencilerin, çevrelerindeki sorunlara karşı çok küçük yaştan itibaren çözümler getirebilmesi ve bu çözümleri farklı disiplinlerle birleştirerek üretme becerisi kazanması, gelişmiş toplumların eğitim sistemlerinde temel hedefi olduğu belirtilmiştir (MEB, 2018b, s.72). Görüldüğü üzere bireylerin çevrelerinde gördükleri sorunlara karşı erken yaşlarda çözümler üretebilmeleri ve üretme becerileri kazanması ülkemizce hedeflenmektedir.

Friadi vd.' ne (2020) göre mesleki eğitimde, bireylerin nitelikli olması için üretmek öğrenmesinin ve gelecek iş yaşamları açısından daha donanımlı hale gelmelerine yardımcı oluyor. Bu nedenle eğitim ve iş dünyasının birbiriyle iletişim kurabilmeleri ve işbirliği yapabilmeleri, eğitim dünyasının endüstriyel dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilmeleri için çok acil birbiri ile yakınlaştırılması gerekiyor. Yani normalde mesleki eğitimde, birey eğitimi alıp ve iş dünyasına atılırken, nitelikli bir bireyin yetişmesi için bireyler eğitim alırken iş dünyası ile ilişki halinde olması iş dünyası ve eğitim kurumlarının birbirine yakınlaştırılması istenmektedir. Fredriksson vd. 'ne (2014) göre de öğrencilerin endüstrideki işlere hazırlanması için üniversite öğretiminin endüstriyi de kapsayan boyutta olması gerekir.

Ülkemizde 7 Ocak 2015'te birçok okulun proje okulu olduğunu ilan eden MEB, proje okullarıyla öğrencilerin projeler oluşturmalarını, oluşturulan projelerin okul dışına çıkarılarak proje uygulamalarının topluma yayılmasını ve toplumun hizmetine sunulmasını sağlamıştır (Cırıt ve Günday, 2019, s.147-148). Böylece proje okullarındaki eğitimin niteliği, hem öğrencinin kişisel fayda sağlamasına hem de ülkenin gelişmesi ve problemlerin çözümü için gerekli insan kaynağının yetiştirilmesi açısından önemlidir (Meşeci Giorgetti, Çeven, Topaloğlu, Gülen ve Garip, 2018). Proje okulların seçiminde kamu kurum/kuruluşları, organize sanayi bölgeleri, ilgili alanda büyük veya küçük ölçekli işletmeler ile görev alanına uygun konularda işbirliği yapabiliyor olmasına dikkat çekilmiştir (MEB, 2016). Ülkemizde okulların toplum içerisindeki kurum, kuruluş ve işletmeler ile yaklaşması, eğitim öğretim süreçlerinin onlarla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmesine önem verildiği ve hatta okulların yapısının bu yönde değiştirildiği gözlemlenmektedir. Buradan anlaşıldığı üzere hem ulusal

hem de uluslararası alanda, öğrencilerin eğitim öğretim sürecinde üretmek toplum yararına işler ortaya koyabilecekleri gerçek piyasada üretimi sağlayan kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde olmalarına önem verildiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin hayat içerisinde aktif üretiminin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bu nedenlerle, bu tarz uygulamaların sadece mesleki öğretimde değil de ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde tüm ders süreçlerinde ÜTÖM'ün aktif olarak kullanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Mesleki eğitimde nasıl ki bireylerin, etkin ve yetkin olabilmesi için eğitim öğretim süreçlerinin iş dünyası ile ilişki halinde olup birbirlerine yakınlaştırılması gerekirse etkin vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersinde de bireylerin toplumdaki her türlü olgu ile ilişki halinde olup bu dersin eğitim öğretim süreçlerinin topluma yakınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Buradan hareketle, sosyal bilgiler dersinde ÜTÖM kullanımının öğrencilerin başarılarına ve görüşlerine ne derece etki edeceğinin belirlemesi önemlidir.

Ayrıca ulusal ve uluslararası alan yazın incelendiğinde sosyal bilgiler dersinde ÜTÖM'ün kullanımına dair çalışmalara rastlanılmaması araştırmanın sonuçlarını oldukça önemli kılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Öğrencilerin hem nicel (Başarı Testi) hem de nitel (Görüşme Formu) veri toplama araçlarına içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırma ile ilgili literatürden sağlanan bilgilerin sağlam ve dayanıklı olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2020-2021 öğretim yılında Ankara'nın Çankaya ilçesindeki MEB'e bağlı özel bir okulda eğitim alan 24 öğrenci ile sınırlıdır.

2. Araştırma kavramsal çerçeve yönüyle ulaşılabilen ve erişime açık alan yazınla sınırlıdır.
3. Araştırma veri toplama araçlarında sorulan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal bilgiler: MEB'e (2005) göre "Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir." (s.12).

Ürün Temelli Öğrenme Modeli (ÜTÖM): Müfredattaki bilgilerin salt bilgi aktarımından alınıp, öğrencilerin gerçek ürün veya hizmetler üretmeyi amaçlayan girişimcilik faaliyetlerine katılımını destekleyen bir yönteme doğru değiştirilmesidir (Zhao, Tavangar, McCarren, Rshaid & Tucker, 2016).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitimde Ürün

Bireylerin, kurum ve kuruluşların harekete geçip ortaya ürünler çıkarmasında en önemli tetikleyici, ihtiyaçlardır. Şimşek ve Çelik'e (2014) göre, insanların ihtiyaç duydukları şeyleri gidermeye çalışması, yeryüzündeki tüm ekonomik faaliyetlerin temelini oluşturmuştur. Bireylerin yaşamını idame ettirebilmesi için hiç şüphesiz bu ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. İnsanların sınırsız ihtiyaçlarını, doğanın bize hazır olarak sunduğu sınırlı tüketim malzemesi ile karşılayabilmekte oldukça zordur. Bu nedenle ihtiyaçların karşılanması için doğadan elde edilen kaynakların yeni formlara dönüştürülerek ortaya farklı ürünlerin çıkartılması, çeşitlenen ihtiyaçların karşılanmasına katkı sunacaktır. Kaynakların yeni formlara dönüştürülmesine ihtiyaç duyulması, her alanda ürünün ve hatta üretimin önemini gözler önüne sermektedir.

İnsan ihtiyaçlarını karşılayacak ürün, tüketici istek ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla üretilen mal ve hizmet, üretim sürecinde üzerinde yapılması gereken tüm işlemler tamamlandıktan sonra kullanıma hazır hale gelen varlıklar olarak tanımlanır (TÜBA, 2022). Dar anlamda ise, fiziksel ve kimyasal özelliğin görülebilecek biçimde bir araya getirildiği madde olarak ifade edilebilmektedir (Erdoğan ve Hepkul, 2018, s. 6). Üretim ise; mal veya hizmetlerin oluşturulması, dağıtılması ve satılması gibi faaliyetler bütününe içine alan aşamalı sürece denir (Şimşek ve Çelik, 2014, s.8). Tüm üretim etkinliklerinde yararlanılan faktörler; emek, sermaye, toprak ve girişimcidir. Eğitimde bir ihtiyaçtır ve tıpkı üretimde

olduğu gibi eğitsel niteliklerin üretiminde de bu faktörler etkilidir. Yalnız eğitim sürecinde, üretilen şey hizmettir. Bu hizmetle öğrencilere bilgiler, beceriler ve değerler kazandırılır. Okullarda ders süreçlerinde, yapılan temel etkinlik budur (Kurul Tuğral, 2002, s.2). Sınıflarda uygulanan etkinlik sürecinde veya sonucunda kazandırılan bilgi, beceri ve tutumlarla öğrencilerin ortaya ürünler koyması ise eğitimde ürünü oluşturur.

Toplumdaki bireyler, gündelik yaşamlarında etkileşim halinde olduğu gruplarda belli başlı rollere sahiptir. Bireylerden, o rollerin getirdiği görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi beklenmektedir. Bu görev ve sorumluluklar veya daha farklı türden beklentiler bireyin rastgele öğrenmelerle karşılayabileceği basit düzeyde bilgi, beceri ve tutumu gerektirirken daha karmaşık türde de olabilir. Eğitimin ihtiyacı bu noktada kendini göstermektedir. Eğitim hizmeti sunulurken bireylerin bu türden karmaşık durumlara dair öğrenmeleri, tesadüfe ve gelişigüzel etkilere açık bırakılmamalıdır. Burada bireyler için eğitimin de bir ihtiyaç olduğu görülmekte ve bu öğrenmelerin, planlı ve programlı bir şekilde yapılmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Eğitim sistemi bu amaçla hizmet üretirken, bireylere belli başlı hedefleri planlı ve programlı bir şekilde kazandırmayı amaçlayan bir sistemdir. Bu hedefler doğrultusunda eğitim kapsamında verilecek içerikler belirlenir. İçerikte yer alan bilgiler zamanla, değişebilir, çürütülebilir veya gelişebilir. Bu sebeptendir ki içerikte bilgiden ziyade yöntem ve teknik kullanımına özen gösterilmelidir; çünkü yöntem ve tekniğin kullanımı ile her türlü bilgi kazanılabilir. Aynı zamanda yöntem ve teknik kullanımı sonunda elde edilen bilginin kalıcılığı fazladır (Sönmez, 2017, s.61). Bunda farklı yöntem ve tekniklerle öğrencilere bilginin yanı sıra beceri ve değer öğretiminin de verilmiş olması etkilidir. MEB’de (2018a) çağın getirdiği değişimlerin bireylerden beklenen rolleri etkilediğini, bireylerin bilgiyi üreten, kullanabilen, problem çözebilen, girişimci vb. niteliklere sahip olmaları gerektiği vurgulanmıştır. İçeriği oluşturan öğretim programlarının, bu nitelikte bireyi yetiştirmede salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade beceri ve değer kazandırma hedefli hazırlandığını belirtmiştir. Tıpkı bireylerin öğrenmelerinin tesadüfi ve gelişigüzel etkilere bırakılmaması gibi öğrenme sürecinde bireyler de mevcut bilgilerle yetinmeyen bilgiyi üreten, konumuna

geçirilmiş ve kendi bilgilerini üretebilmelerine zemin hazırlanmıştır. Böylece öğrencinin bilgiyi alması, anlaması, uygulaması ve yeni bilgi üretebilmesi sağlanmıştır.

Bu çerçeveden bakıldığında, öğrencinin eğitim faaliyeti içerisinde ürettiği her türlü ürün eğitimin ürünü olarak ifade edilebilmektedir. Eğitim de ürün, öğrencilerin süreçte öğrendiklerini ve yapabildiklerini göstermenin yoludur. Başka bir deyişle ürün, öğrencinin bildiklerinin en somut yorumudur (MEB, 2022). Buradan hareketle eğitimde ürün; öğrencilerin planlı ve programlı bir şekilde oluşturulmuş olan öğrenme öğretme süreci sonunda ortaya koydukları somut veya soyut her türlü ürünlerini kapsar. Bu bir mektup, bir proje, bir resim olabileceği gibi bir şarkı, bir mani, bir slogan vb. ve hatta bir dijital içerikte olabilir. Eğitimde öğrencilerin beceri geliştirebilmesi, süreç içerisinde etkinliklerde aktif rol alması, iş birliği sağlayabilmesi, kendi yapılandığı bilgisinden yola çıkarak sonunda ortaya ürünler çıkarması öğrenme ve öğretme sürecine bizi götürür. Oluşturulan bu eğitim ürünlerinin nitelikli ve kaliteli olması öğrenme öğretme sürecinin nitelikli olmasıyla oldukça ilişkilidir. Bu durum, öğrenme sürecinin niteliğinin geliştirilmesi üzerinde yoğunlaşılmasının zorunluluğunu vurgular (Fidan, 2012, s.3).

Hamarat ve Arkan (2018) da öğrenme sürecinde ders içeriklerinin, 21.yy becerilerinin doğasına uygun şekilde her öğrenciye kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alması için zaman verilebilecek nitelikte olması gerektiğini belirtir. Gelişimin çok hızlı yaşandığı çağımızda; üst düzey düşünme becerilerini geliştiren, değişime ayak uyduran ve hatta değişimi başlatan bireylerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. OECD (2019) de küreselleşme ve yapay zekâdaki ilerlemeler gibi çağımızdaki eğilimlerin, işgücü piyasasının taleplerini ve çalışanların başarılı olması için gereken becerileri değiştirdikçe, insanların yaratıcılık, sorumluluk ve yaşamları boyunca “öğrenmeyi öğrenme” yeteneklerinin daha önemli hale geldiğini belirtir. Öğretmenlerin bu noktada öğrenmeyi öğretme, beceri kazandırma gibi etkinliklere yoğunlaşarak öğrencilerinin eğitsel ürünler ortaya çıkarmalarını desteklemeleri beklenmektedir. Aynı zamanda ekiple çalışma becerilerinin gelişmesi için grup çalışmaları yapılabilir. Derslerin uygulanma sürecinde etkinlik ve araştırma temelli yaklaşımlarının ele alınması bu anlamda önemlidir (Hamarat ve Arkan, 2018). Bu noktadan hareketle, bireylerin

süreç sonunda ortaya çıkardığı ürünlerin niteliğinin artması; eğitim sürecinin zenginleştirilmesi, öğrenciyi merkeze alarak daha aktif kılması ve öğrenme kalitesinin artması ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir.

2.2. Ürün Temelli Öğrenme Modeli (ÜTÖM)

Eski çağlardan itibaren üretim yapabilmek için iki faktör yeterliydi. Daha sonra bu iki faktör olan doğa ve emeğe sermayenin de katıldığı gözlemlendi. Günümüzde ise bu faktörlere ek olarak girişimci adı verilen kişi veya kişiler eklendi (Şimşek ve Çelik, 2014, s.8). Girişimci, kâr ve zarar olasılığını hesaplayarak üretim faktörlerini alan ve bunları insanların ihtiyacını karşılayacak mal ve hizmetler üretmek için bir araya getiren kişidir (Johnson, 2001, s. 137). Zhao'ya (2012) göre girişimci, kendisi için iş ve istihdam yaratabilen kişidir. Girişimci, işlerin gerçekleşmesi için sorumluluğu üstlenen, aracılık ve inisiyatif kullanan; sürece bağlı riskleri yöneten, hem yeniliklere açık hem de yenilik yaratabilen; ve engellerle, zorluklarla karşı karşıya kaldığında, bazı şeyleri belirli bir noktaya kadar görme ısrarına sahip olan kişidir (Johnson, 2001, s. 137).

Girişimci olmak, doğrudan eylemin önemini ve deneyimin gerekliliğini ister. Girişimci risk almaya cesaret eden ve meydan okumayı seven kişidir (Ganefri vd., 2018). Bireylerin girişimci ruha sahip olmaları ve yaratıcı fikirlerle toplumda yer alabilmeleri önemlidir. Bu hedeflere ulaşmak için, öğrencilerin gelişim özelliklerine ve toplumun ihtiyaçlarına göre tasarlanmış etkili ve verimli bir öğrenme sürecini en üst düzeye çıkarmaya ve planlamaya çabalanabilir. Öğrenci becerilerini ve çabalarını geliştirmeye uygun öğrenme, ÜTÖM'dür (Kurniawan, Nopriyanti, Darlius, 2020).

ÜTÖM, müfredattaki bilgilerin salt bilgi aktarımından alınıp, öğrencilerin gerçek ürün veya hizmetler üretmeyi amaçlayan girişimcilik faaliyetlerine katılımını destekleyen bir yönteme doğru değiştirilmesidir (Zhao vd., 2016). ÜTÖM, gerekli mal veya hizmet üretmek ve öğrencilerin aktif olarak öğrenmelerine katılmalarını, etkileşimde bulunmalarını kolaylaştırmak için eğitimci tarafından gerçekleştirilmesi gereken prosedürler veya adımlar olarak tanımlanır (Ganefri vd., 2018). ÜTÖM'de öğrenme deneyimi, ürünün oluşturulması

ve pazarlanmasına dayanır (Zhao, 2012, s.204). Zhao'nun (2012) basamaklarından yola çıkıp özetlersek ÜTÖM, öğrenme sürecinde öğrencilerin çevrelerinde gözlemledikleri ve rahatsızlık duyarak, değiştirmek, dönüştürmek istedikleri veya ortaya konmasını talep ettikleri herhangi bir ihtiyacın belirlenmesi ile başlar. Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda, üzerinde çalışılmak istenen durum saptanır. Bu fikri hayata geçirme noktasında ne gibi güçlü ve zayıf yanlarının olduğu üzerinde düşünülür. Öğrencilerin kapasitelerini belirlemeleri ve eksik oldukları noktaları önceden saptayarak eksikliklerin giderilmesi noktasında çalışmalar yapılır. ÜTÖM aynı zamanda belirlenen fikir doğrultusunda çalışma yapacak olan ekibin, ortaya koyacakları ürün veya hizmetle alakalı sponsor, yatırımcı, uzman veya ekip arkadaşı gibi ihtiyaç duyacakları kişi veya kurumları ikna etmelerini gerektirir. Tüm bu adımlar atıldıktan sonra öğrenciler, ürün veya hizmetin yapımına başlar. Bu aşamada uzman görüşleri, öğretmenlerinin ve hedef kitlenin fikirleri alınarak ürün veya hizmet üzerinde gerekli düzeltmeler ve iyileştirmeler yapılır. ÜTÖM'ü diğer öğretim modellerinden ayıran iki önemli noktadan biri, iyileştirilen ürün veya hizmetin pazarlanması, yani hedef kitlenin arzına sunulmasıdır; bir diğeri ise, ürünün hedef kitleye sunulduktan sonra bile düzenli aralıklarla bakım ve onarımının yapılmasıdır.

Bu çerçeveden bakıldığında ÜTÖM, öğretmeyi salt bilgi aktarımından alıp ürün yapımına öğrencileri ise tüketicilerden yaratıcılara dönüştüren önemli bir modeldir (Zhao vd., 2016). Bu yöntem eğitmeni ekibin bir parçası yapıp karşılıklı bir gelişim sürecine izin verir. Öğrenciler sadece daha yararlı ve ilgili rehberlikten faydalanmakla kalmaz, aynı zamanda eğitmen de öğrencileri harekete geçiren aynı etkileşimi ve motivasyonu deneyimleyerek kendine katkı sağlar (Ragan, Frezza, Cannell, 2009). ÜTÖM, aynı zamanda yapılandırılmış bir öğrenme ortamının sunulmasını ve öğrencilerin öğrenmenin uygulanması sırasında aktif olmalarını da gerektirir (Ganefri vd., 2018).

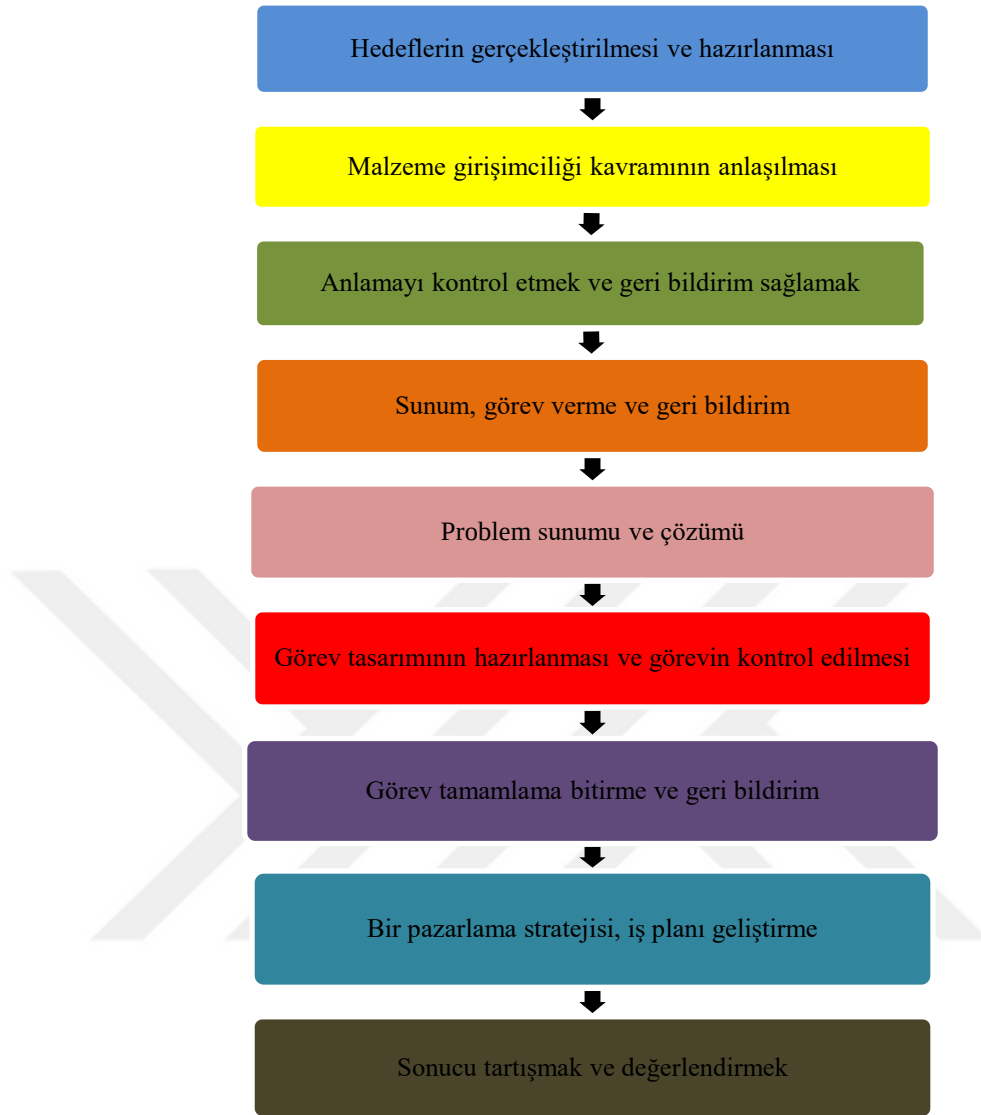
ÜTÖM ile ilgili alan yazın incelendiğinde, özellikle mesleki eğitim ve mühendislik fakültelerinde olmak üzere ÜTÖM başlığı kullanılarak yapılan çalışmalarda ürün üretme süreçleri oluşturulurken Zhao'nun basamaklarının dışında ADDIE (Analyze, Design, Develop, Implement, Evaluate) yaklaşımındaki basamaklar kullanılarak çalışmalar yapıldığı

görülmüştür (Friadi vd., 2020; Hidayat, 2017; Yulastri vd., 2017; Yulastri vd., 2018). Branch (2009) bu yaklaşımın performansa dayalı öğrenmeyi yapılandırmak için uygulandığını, öğrenci merkezli, yenilikçi ve ilham verici olduğunu vurgulamıştır. ADDIE (Analiz, Tasarım, Geliştirme, Uygulama, Değerlendirme) yaklaşımına göre takip edilmesi gereken beş adım vardır. Bunlar (Branch, 2009);

Şekil 1. ADDIE yaklaşımı. Branch, R. M. (2009). *Instructional design: The ADDIE approach*. USA: Springer Science & Business Media.

Yine ilgili alan yazında Ganefri vd., (2018) de “Üretime dayalı öğrenme: Öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmak için bir araç olarak” adlı çalışmalarında, yükseköğretimin ve mesleki eğitimin niteliği yüksek mezunlar yetiştirmede önemli bir yeri olduğu belirtmişler; öğrencilerin potansiyellerini geliştirebilecekleri, yeteneklerini keşfedebilecekleri ve girişimcilikte yaratıcılığa sahip olabilecekleri bir öğrenme modeline ihtiyaç olduğu saptamışlardır. Bu nedenle çalışmada, ÜTÖM’e dair adımlar geliştirmişlerdir. Bu adımlar şu şekildedir;

Şekil 2. Ganefri vd., 'nin (2018) oluşturduğu ÜTÖM basamakları. Ganefri, Mardin, A., Rahmi, U., & Yulastri, A. (2018). Production based learning: As a tool to increase entrepreneurial skills of students. Retrieved from <https://osf.io/preprints/inarxiv/3fqyu/>

Eğitimde ÜTÖM'e ait çalışmalar incelendiğinde daha çok mesleki eğitimde ve mühendislik alanlarında öğrencilerin mesleki yetkinliklerini arttırmak amacıyla kullanıldığı görülmektedir (Cannon and Leifer, 2001; Friadi vd., 2020; Ganefri, Hidayat, Kusumanigrum, Dewy & Anori, 2017; Ganefri vd., 2018; Yulastri, Hidayat, Ganefri, İslami & Edya, 2017).

1990'lı yıllardan itibaren etkinliğini tüm dünyada artan küreselleşme, beraberinde rekabeti yoğun bir ortamı getirmiştir (Küçükaltan, 2009, s. 21). Bu yoğun rekabette iş dünyasına uyum sağlayabilecek nitelikte öğrencilerin yetiştirilmesi giderek önem kazanmaktadır

(Yıldız ve Ardıç, 1999). Bu nedenle genellikle mesleki eğitimden, küreselleşme çağında üretkenliği ve verimliliği artırma çabasıyla öğrenci yetiştirmesi beklenmektedir (Kusumanigrum vd., 2015). Bu da girişimciliği esas alan bir eğitimin olmasını gerekli kılmaktadır.

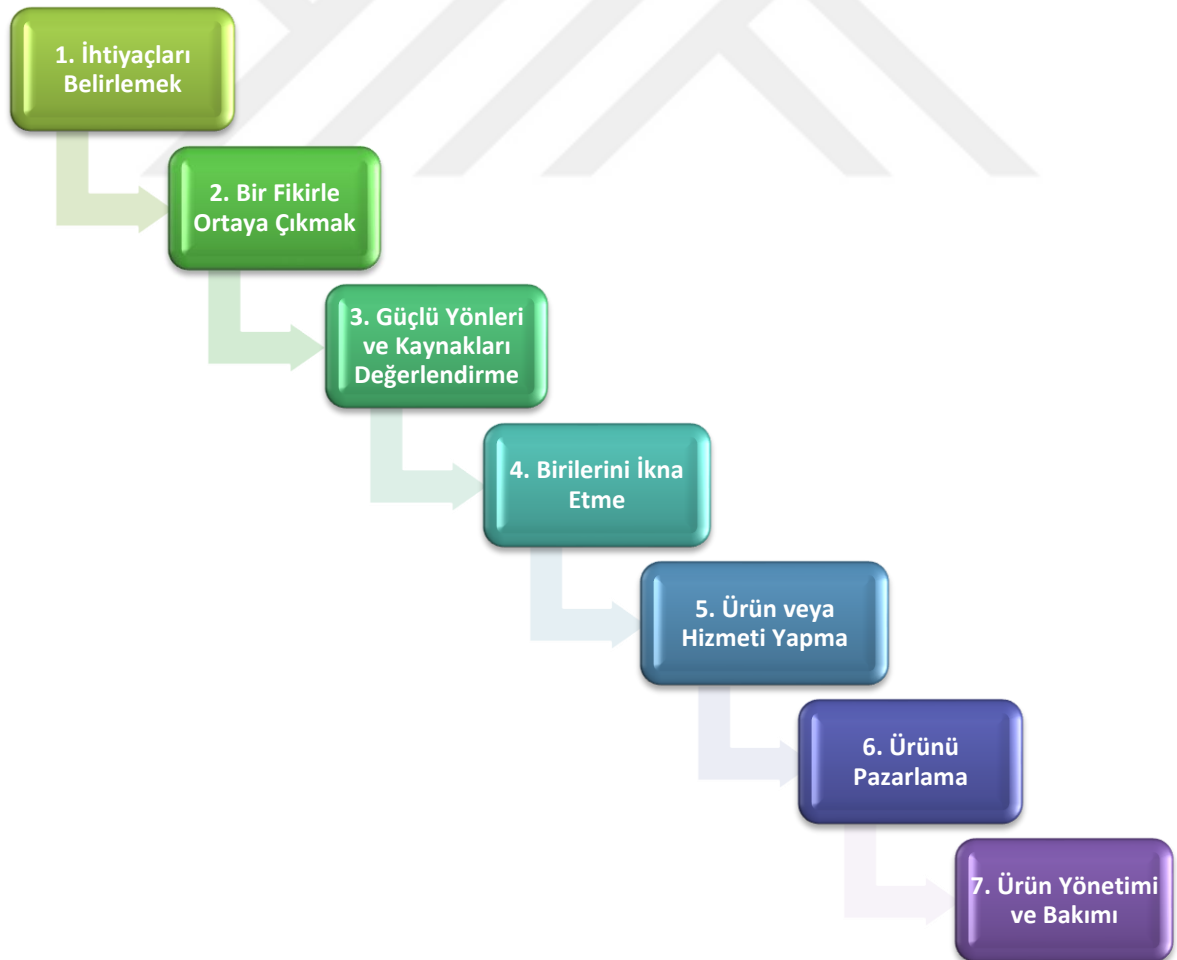
Girişimcilik eğitiminde amaç, bireyi böyle bir dünyaya hazırlamakken bu hedefe ulaşmak henüz beklenenden uzaktır. Nedeni öğrencilerin girişimcilik dersinde edindiği deneyim eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Böyle bir deneyim kazandırmak ve öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede ÜTÖM, ana adımdır (Ganefri vd., 2018). Bu durumda bireylerin ders süreçlerinde ürün ortaya koymaları önemlidir. Mesleki eğitimde bireylerin nitelikli olması için üretmek öğrenmesi ve gelecek iş yaşamları açısından daha donanımlı hale gelmelerine yardımcı oluyor. Bu nedenle eğitim ve iş dünyasının, birbiriyle iletişim kurabilmeleri ve işbirliği yapabilmeleri, eğitim dünyasının endüstriyel dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilmeleri için yaklaşması gerekiyor (Friadi vd., 2020).

Uluslararası alanyazında, ÜTÖM kullanılarak öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin yanı sıra mesleki bilgileri arttırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ülkemizde ise doğrudan bu modelin kullanımıyla bir uygulamaya rastlanmamakla beraber öğrencileri ürün üretmeye ve mesleki anlamda gelişmeye yönelik çalışan eğitim kurumları bulunmaktadır. Bunlar; meslek liseleri, meslek edindirme kursları, meslek yüksekokulları ve mühendislik fakülteleridir. Yıldız ve Ardıç' a (1999) göre de eğitim kurumlarının iş dünyası ile iletişim içerisinde olması ve yeri geldiğinde birbirleri ile işbirliği içinde olmaları; iş dünyasının ihtiyaçlarını da giderecek müfredat programları geliştirilmesi gerekmektedir. Meslek liselerinin alan programları incelendiğinde bu durumun dikkate alındığı görülmektedir. Amacı iş hayatına bireyler yetiştirmek olan bu programların iş hayatının da ihtiyaçlarını dikkate alır. Yalnızca bilgi aktarımından ziyade, beceri kazandırmayı amaç edindiği görülmektedir (MEB, 2020). 1986 yılında yayınlanmış 3308 sayılı Mesleki eğitim kanunun, 12. Maddesi incelendiğinde teorik ve pratik eğitimin birbirlerini tamamlayacak şekilde planlandığı ve yürütüldüğü görülmüştür (Mesleki Eğitim Kanunu, 1986: 12). Bu karar, eğitim ve iş dünyasının birbiri ile yakınlaştırıldığını göstermektedir.

Yükseköğretim kanunu, Madde 4 ile yükseköğretimin amacını ilgi ve yetenekleri yönünde topluma hizmet verecek, bunun yanı sıra mutlu olarak yapacağı, kendi geçimini sağlayabileceği bir mesleğin bilgisine, becerisine, davranışına ve genel kültürüne sahip bireyler yetiştirmek olarak açıklamıştır (Yükseköğretim Kanunu, 1981: 4/7). Buradan da toplum ihtiyacına cevap verebilecek donanımda bireyler yetiştirilmesi esas alındığı görülmektedir.

2.2.1. Ürün Temelli Öğrenme Aşamaları

Bu çalışmanın uygulama sürecinde Zhao (2012) temel alındığı için ÜTÖM'ün uygulama aşamaları bu doğrultuda belirtilmektedir. Zhao'ya (2012) göre, ÜTÖM'de takip edilen adımlar ve bu adımlara göre yürütülen süreçler şunlardır;

Şekil 3. ÜTÖM aşamaları. Zhao, Y. (2012). *World class learners: Educating creative and entrepreneurial students*. United States of America: Corwin.

ADIM 1**İhtiyaçları Belirlemek:**

- Toplumdaki insanların isteyeceği tarzda bir şeyler yapmak.
- Yeni şeyler yaratarak, mevcut durumu değiştirmek.
- Öğrencilerin mevcut girişimlerini, girişim olarak geliştirmek, fırsatları arama becerilerini ve alışkanlıklarını geliştirmek.
- İnsanların mevcut durumları hakkında, empatik düşünce becerilerini geliştirmek.
- Problemleri fırsat olarak görmek ve çözüm önermek için sorumluluk almak.
- Öğretmen ÜTÖM deneyimlerini başlatırken, öğrencilere okulda mutsuz oldukları karşılanmamış ihtiyaçları veya memnun olmadıkları şeylerin listesini yapmasını ister. Ayrıca listeye şu anda tatmin edici olmayan koşullar, çözülememiş problemler ya da farklı topluluklardaki karşılanmamış ihtiyaçlarda eklenebilir.

ADIM 2**Bir Fikirle Ortaya Çıkmak**

- Öğrenciler derin problemi belirlerken, öğretmenlerine danışabilir veya arkadaşlarıyla tartışabilir.
- Öğretmen, beyin fırtınası seansları organize edebilir; alan gezileri veya uzman sunumları düzenleyebilir.
- Fikrin belirlenmesinde, öğretmenin tümüyle sorumlu olması tavsiye edilmez.
- Öğrencinin, fikir belirlemek için sorumluluğu üstlenmesi beklenir.
- Öğretmen, sadece yöntemin kolaylaşması kaynakların gelişmesi gibi genellikle tavsiye ve önerilerde bulunmaya hizmet eder.

ADIM 3**Güçlü Yönleri ve Kaynakları Değerlendirme**

- İhtiyaçlar ve çözüm önerilerini oluşturduktan sonra girişimci bir kişi, kapasitesini ve kaynaklarını belirleyip değerlendirmek zorundadır.
- Güçlü yönler şu anda öğrencilerin neler yapabildiği anlamına gelmiyor. Güçlü yönler başkalarının yardımıyla yapmayı öğreneceği şey anlamına geliyor.
- Bu nedenle bu aşama, aynı zamanda ihtiyaçların ya da sorunun öğrencinin kullanabileceği kapasite ve kaynakların ötesinde olup olmadığını belirlemektir.
- Birilerinin zayıflıklarını ve güçlü yönlerini anlamak, girişimcilikte anahtar başarıdır.
- Öncelikle tüm öğrencilerden aynı yeteneği beklemeyip, öğrencilerin nasıl öğrendiğini belirlemede ve onların güçlü yönlerini daha da yukarılara taşımada zayıflıklarından korkmadan fırsatları geliştirmesi için bu önemli bir adımdır.

ADIM 4**Birilerini İkna Etme**

- Tüm girişimciler, ürünleri veya hizmetleri konusunda diğerlerini ikna etmek zorundadır. Bu, bir yatırımcı bir partner veya onlar için çalışacak birileri olabilir.
- Ürünü, okul dışında da satmak için bir iş planı ve halka sunuş yapılmalıdır.
- Eğer ikna etmede başarısız olurlarsa fikirlerini ve planlarını revize etmek zorunda kalacaklardır.
- Bu aşamada, eleştiri akran değerlendirmesi kullanılabilir. (Akran değerlendirmesi, ürün yapma aşamasında da kullanılabilir)

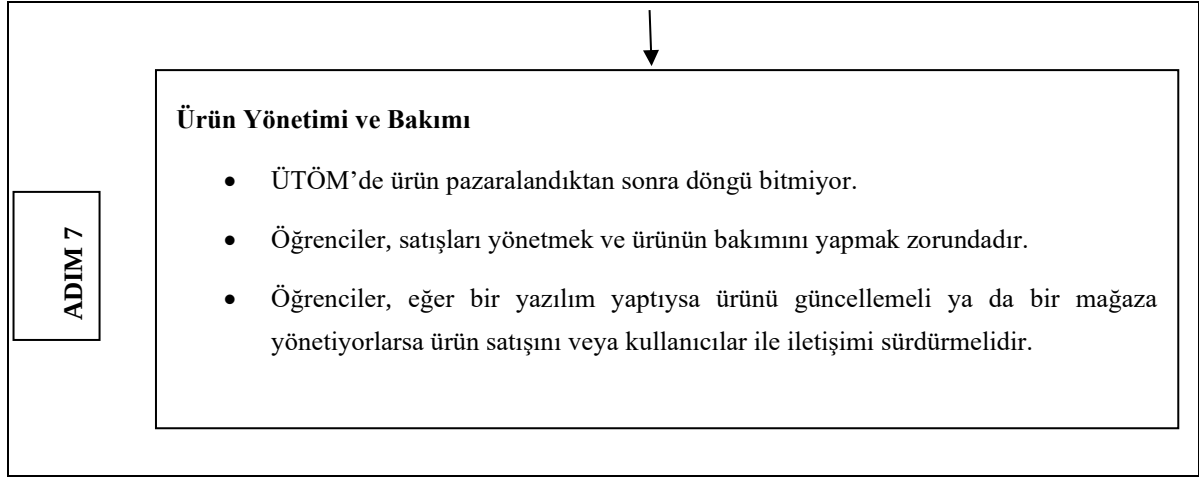
ADIM 5**Ürün veya Hizmeti Yapma**

- Çocuklar, bu aşamada grupla veya bireysel bir şekilde ürünü yapar.
- Eleştiri, bu aşamada finalde yapılan ürünün veya hizmetin kalitesini geliştirmeye yardım eder. Bu nedenle bu aşamada da tavsiye edilir.
- Profesyonellerin ve mentörlerin, ürün veya hizmeti profesyonel standartlar uygulayarak gözden geçirmesi istenir.

ADIM 6**Ürünü Pazarlama**

- Öğrenciler, ürünü yaptıktan sonra hedef kitleye pazarlamak veya satmak zorundadır.
- Sonuçlar; büyük bir başarıda olabilir, tamamıyla başarısızlıkta olabilir.
- Öyle ya da böyle bu iş deneyimi; öğrencilerin gerekli girişimcilik yeterliliklerinin gelişmesine, dayanıklılık, güven, azim ve iletişim gibi becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.
- Çeşitli medya veya mekanlarda pazarlama aktivitelerini kullanarak ürünü npazarlaması beklenir. Bunun için öğrenciler, facebook ve twitter gibi sosyal medyayı kullanabilir ya da geleneksel medya olan poster ya da müşterileri yüz yüze ziyaret edebilir
- Öğretmenlerin çoğu pazarlama konusunda uzman olmayabilir. Bunun için profesyonellerin deneyimlerinden yararlanıp fikir alabilirler.
- Ayrıca internette bol miktarda bilgi ve kaynak var; öğrenciler, buraya da başvurabilir.
- Öğrenciler, pazarlama yeteneklerini geliştirerek uzmalaşabilir.

Şekil 4. Zhao'ya (2012) göre ÜTÖM'de takip edilen adımlar. Zhao, Y. (2012). *World class learners: Educating creative and entrepreneurial students*. United States of America: Corwin.

2.2.2. Ürün Temelli Öğrenme Modeli ile Proje ve Problem Temelli Öğrenme Modeli Arasındaki Farklar

ÜTÖM, ürünlerin pazarlanması veya hizmete sunulması için oluşturulmasını, öğrenmenin merkezi haline getirir (Zhao, 2012, s.204). Öğrenme sürecinde hedef kitlenin talep edebileceği kaliteli ürünler üretilmesi, ürünlerin düzenli ve sistemli bir şekilde bakımı esastır. Proje temelli öğrenme modeli ise, hayattaki sorunlar ve problemleri uzun çalışma süreci sonucunda geliştirdikleri veya tamamladıkları bir görevi içeren sistematik bir öğretim yöntemidir (English and Kintansas, 2013). Proje temelli öğrenme, gerçek hayatta öğrencileri özerkliğe, araştırmaya, hedef belirlemeye, işbirliğine, iletişim ve yansıtma gibi tutumlara sahip olmasını sağlayan aktif bir öğrenci merkezli öğretim şeklidir (Kokotsaki, Menzies, Wiggins, 2016). Sawyer'e (2006) göre proje temelli öğrenme, öğrencilerin fikirlerini kullanarak çalışıp kendi anlayışlarını oluşturdukları yapılandırmacı bulguya dayanır. Bu modelde, öğrenciler kendileri için önemli olan konuda bilim adamlarının yaptıklarına benzer gerçek ve anlamlı problemlerle ilgilenir. Sönmez 'e (2017) göre de proje temellide esas teknik; bir sorunun çözümünü tasarlama, çözüme dair planlar yapma, yapılan planı uygulama ve sonucu gözleyerek diğerlerine aktarmadır. Proje temelli öğrenme de başarılı olmak için öğrenciler kendi öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu almalıdır. Aldıkları

sorumluluğu motivasyonla sürdürme, hedefler belirleme, ilerlemeyi izleme gibi öğrencinin kendi kendini düzenleme süreçlerini içerir. Pek çok öğrenci için bu süreci sürdürmek kolay değildir bu nedenle, Proje temelli öğrenmedeki öğrenme ortamı ve öğretim uygulamaları, öğrencileri destekleyecek tarzda tasarlanmalıdır (English and Kintansas, 2013). Problem temelli öğrenme ise, öğrencilerin problem çözme yoluyla süreçte eğitim aldığı bir öğretim yöntemidir (Hmelo-Silver, 2004). De Graaff ve Kolmos' a (2003) göre de problem temelli öğrenme, problemin öğrenme sürecinin başlangıç noktası olduğu bir eğitim yaklaşımıdır ve problemler, eğitimin hedeflerini, kriterlerini karşılamak için belirlenmiş veya düzenlenmiş gerçek hayat problemlerine dayanmaktadır. Bu modelde öğrenciler, tek doğru yanıt olmayan karmaşık sorunlara odaklanır ve küçük işbirlikçi gruplarda çalışıp sorunu çözmek için bilmeleri gerekenleri öğrenirler. Modelde öğrencilere bir problem senaryosu sunulur. Senaryodan ilgili gerçekleri belirleyerek olası soruna çözümler getirir ve analiz ederler (Hmelo-Silver, 2004). Hem proje hem de problem temelli öğrenmede müfredata uygun içerik oluşturulmaktadır. İçerik öğretimini üründen daha ön planda tuttukları için bazı araştırmacılar bu iki modeli birbirinden ayırmaz (English & Kitsantas, 2013; Zhao, 2012; Zhao vd., 2016). Bu çalışmada Zhao (2012) ve Zhao vd. (2016) esas alındığından bu kaynaklarda proje ve problem temelli öğrenme birlikte ele alınarak ÜTÖM açıklandığı için bu çalışmada da proje ve problem temelli öğrenmeler birlikte ele alınıp PTÖM olarak kısaltılmıştır.

Aslında genel olarak bakıldığında ÜTÖM ve PTÖM öğrenciye kazandırmak istedikleri ve sorun çözme odaklı olması noktasında benzerlik gösterse de iki öğrenme modeli arasındaki ince ayrımı Zhao (2012) Tablo 1 ile anlatmıştır;

Tablo 1

ÜTÖM ve PTÖM Arasındaki İnce Ayrım

	<i>Beklenen Sonuç-Çıktı</i>	<i>Kontrol</i>	<i>Düzenleme</i>
<i>Akademik Model</i>	Akademik içerik	Öğretmen liderliğinde	Öncelikle tek bir sınıf
<i>Karışık (karıştırılmış) Model</i>	Akademik gereksinimlerin kısıtlamaları dâhilinde ürün	Öğretmen öğrenci işbirliğinde	Tek ya da çoklu sınıflar, topluluk
<i>Girişimcilik Modeli</i>	Ürün	Öğrenci liderliğinde	Okul ya da topluluk

Kaynak: Zhao, Y. (2012). *World class learners: Educating creative and entrepreneurial students*. United States of America: Corwin.

Zhao'nun (2012) Tablo 1'de ele aldığı ÜTÖM ve PTÖM arasındaki ince ayrım aşağıda belirtildiği gibi detaylı açıklanmıştır. Buna göre;

2.2.2.1. Akademik Model

Akademik model, içerik ve becerileri öğretmek amacıyla geleneksel PTÖM'dür. Bu modelde önemli olan içeriğin yani müfredatın daha iyi anlaşılması ve beceri öğretimidir. Ortaya çıkan ürün veya ürünler sadece yan ürünlerdir ve çok az etkilidir. Hatta ürünler, teşvik veya motivasyon aracı olarak kullanılabilir. Ürünler, gerçek bir hedef kitleye yönelik değildir. Öğretmenin; neyin öğretileceği, hangi projenin uygulanacağı, projenin nasıl yürütüleceği ve ürünün nasıl değerlendirileceği konusunda tam anlamıyla olmasa da çok daha fazla kontrolü vardır. Öğrencilerin, öğretmen tarafından hazırlanan birden fazla seçenekten sınırlı seçimleri olabilir. Aynı zamanda bu model tek bir öğretmen tarafından tek bir sınıfta kullanılır.

2.2.2.2. Karışık(karıştırılmış) Model

Devlet tarafından zorunlu kılınan müfredattaki içerik ve beceriler göz ardı edilmez, ancak içerik ve becerilerin projeleri tanımlamasına, kısıtlamasına veya yönlendirmesine izin verilmez. Öğrencilerden talep edebilmelerine rağmen öğretmenler; genellikle hangi projenin başlatılacağına, hangi ürünlerin yaratılacağına ve projenin nasıl yürütüleceğine karar verir. Öğrencilere, özgürlük verilir. Proje çok disiplinli olduğundan ve çeşitli alanlardan uzmanlık gerektirdiğinden, bu model tipik olarak birden fazla öğretmen veya sınıf gerektirir. Ortam geleneksel bir sınıf, sanat stüdyosu, bahçe gibi belirli proje türleri için özel olarak tasarlanmış tesisler ve müzeler veya işletmeler gibi okul dışındaki ortam da olabilir.

2.2.2.3. Girişimci Model

Girişimci ruhu ve becerileri geliştirmeyi amaçladığı için, girişimcilik modeli eserleri olan nihai ürün ve hizmete daha fazla önem verir. Bu önem, ürünün yüksek kalitede olmasıyla alakalıdır. Hatta ürün yalnızca yüksek kalitede olmakla kalmamalı, aynı zamanda hedef kitleye hitap etmelidir. Üretilen ürün veya hizmet, o ürün veya hizmeti almak için istekli olan müşterinin ihtiyacını karşılamalıdır. Girişimci modelde, öğrenciler proje üzerinde daha fazla kontrol sahibidir. Projeyi önerirler ve başlatırlar. Hatta öğretmeni projeyi onaylaması için ikna etmeleri ve gerekirse akranlarını ortak olmaları için ikna etmeleri gerekir. Ortam bireysel sınıflar olabilir, ancak çoğu zaman çeşitli nedenlerle okul düzeyinde bir platform ve kültür gerektirir. Yüksek kaliteli ürünler yaratmak için öğrencilerin büyük olasılıkla tipik bir ders döneminin sunabileceğinden çok daha fazla zamana ihtiyacı olacaktır.

PTÖM'ün bu noktadan bakıldığında ÜTÖM'ü kapsadığı görülmektedir. Fakat ÜTÖM'de tipik bir proje tabanlı öğrenme deneyimini farklılaştıran başka özellikler eklenir. Bunlardan birincisi öğrencilerin bir projeyi başlatırken veya bir ürünü tasarlarken fikri alan değil fikir veren ve bu fikirle süreci başlatan olmasıdır. İkincisi, ürünü hedef kitlenin isteyeceği kadar kaliteli yapmak ve bunu pazarlama görevi üstlenmesidir. Üçüncü ve son aşama ise ürünün bakım aşamasıdır. Gelişen ve hızla dönüşen dünyada hedef kitlenin isteklerinin sürekli

değişmesi, üretilen ürünün bakımının sürdürülmesini gerekli kılmaktadır. Öğrenciler ürettikleri ürünleri düzenli aralıklarla iyileştirme, güncellemeler yapmalıdır. Bu nedenle, geleneksel PTÖM'den ayrılan bu modele Zhao (2012) ÜTÖM adını vermektedir.

Fark 1

Girişimci Zihniyetin Geliştirilmesi vs. İçerik Ustahlığı

İlk önemli fark, amaçtır. ÜTÖM kapsamında birincil endişe, ürün olan projenin çıktısıdır. Projenin öngörülen içeriğinin öğretilmesine ne ölçüde yardımcı olabileceği, ikincil veya çok az öneme sahiptir. ÜTÖM, önceden belirlenmiş bir müfredat veya standartlar tarafından kısıtlanmamıştır, bu nedenle öğretmenlerin bir projeyi müfredata uyması için zorlamaları gerekmez. PTÖM'nin birincil kaygısı ise, müfredatta öngörülen içerik ve becerilerdir. PTÖM tipik olarak önceden belirlenmiş, akademik içerik ve becerilerde ustalaşmayla ilgilidir. Proje veya ürün, müfredatın beklentilerine ulaşmak için yalnızca bir araçtır, dolayısıyla ürün burada ikincil bir endişedir. Bu nedenle, çoğu PTÖM uygulamasında öğretmenler, istenen içerik ve becerileri öğretmek için hangi projelerin en uygun olduğunu sorarak projeleri tasarlamaya başlar. Akıllarında mükemmel bir proje olduğunda bile, öngörülen içeriğin edinilmesini nasıl desteklediğini göstermenin bir yolunu bulmak için çok çalışırlar. Genellikle PTÖM ile ilişkilendirilen, "yaparak öğrenme" ve "öğrenmeyi icat etme" gibi ifadelerin imâ ettiği gibi, öğrencilerin istenen öğrenme bilgisine ve becerisine daha hâkim olmalarına yardımcı olmak, daha ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sağlamak için kullanılır. ÜTÖM, yalnızca özgün girişimcilik faaliyetleri aracılığıyla girişimci zihniyeti, alışkanlıkları ve becerileri geliştirmeye çalışır. Böylece ÜTÖM, öğrencileri; birileri için önemli olan anlamlı, değerli eserler ve işler üretmeye dâhil etmek için uygulanır. Bir ürün yaratmak öğrenciler açısından kesinlikle öğrenmeyle sonuçlanacaktır, ancak öğrenilenler devlet tarafından onaylanmış standartlara veya müfredata uymayabilir. PTÖM ifadeleri, ÜTÖM'de "yapmayı öğren" ve "icat etmeyi öğren" olarak değiştirilir.

Fark 2

Öğrenci Tarafından Başlatılan ve Öğretmen Tarafından Başlatılan

PTÖM'ün endişesi, tüm öğrencilerin aynı öngörülen içeriği öğrenmesini sağlamak olduğundan, genellikle projeleri öğretmenler başlatır. Başlarken öğretilmesi gerekenlerle başlar ve içeriği öğretmek için en uygun görülen projeleri geliştirirler. Daha sonra da öğrencilerden, projeye katılmalarını isterler.

Buna karşılık ÜTÖM, girişimci düşüncüyü geliştirmek için tasarlandığından öğrencilere projeyi başlatma fırsatı verir. Girişimcilerin en önemli özelliklerinden biri, fırsatlara karşı uyanık olma veya ihtiyaçları belirleme yeteneğidir. Uyanıklığı geliştirmek için ÜTÖM, öğrencilerden belirli bir durumda mevcut koşulları iyileştirmek için karşılanmamış ihtiyaçları veya fırsatları belirlemelerini isteyerek başlar. Daha sonra öğrencilerden ihtiyaçları karşılayacak veya iyileştirme sağlayacak çözüm önermelerini ister. Önerilen çözüm, uygulanacak projeler için itici güç görevi görür.

Fark 3	Güce Dayalı ve Açığı Görmeye Odaklı ÜTÖM ve PTÖM arasındaki üçüncü önemli fark, ÜTÖM'ün güce dayalı olması, PTÖM'ün ise tipik olarak açık odaklı olmasıdır. Başarılı girişimciler, kendilerini rakiplerinden farklılaştırmanın ve kaynaklarının etkilerini en üst düzeye çıkarmanın bir yolu olarak genellikle güçlü yönlerinden yararlanır ve zayıflıklarını dışarıdan temin eder. Bu nedenle ÜTÖM, öğrencilere güçlü yönlerinin (tutku, yetenek, sosyal bağlantılar ve diğer kaynaklar) projeye nasıl katkıda bulunduğunu sorarak güçlü yönlerini belirlemelerine ve geliştirmelerine yardımcı olmaya odaklanır. Buna karşılık PTÖM, tüm öğrencilerin aynı içeriği öğrenmesini ve aynı beklentileri karşılamasını sağlamayı amaçlar; bu da genellikle eksiklerini, yani iyi olmadıkları şeyleri düzeltmek anlamına gelir.
Fark 4	Nihai Ürünün Kalitesi Dördüncü önemli fark, nihai ürünün kalitesini ve titizliğini sağlama sürecindedir. PTÖM'de içeriği öğrenme söz konusu olduğundan, içeriğin kapsanması koşuluyla nihai ürünün kalitesi hiç önemli olmayabilir. Öte yandan ÜTÖM, bazı yapay standartları karşılamak yerine, öğrencilerde harika olma arzusunu geliştirmeyi amaçlar. Ayrıca öğrencilerde, büyüklüğün sürekli ve disiplinli çabalardan geldiğini anlamalarına yardımcı olmayı amaçlar. Bu nedenle ÜTÖM etkinlikleri, öğrencileri, ürünlerinin kalitesini iyileştirmek için geri bildirim ve sürekli revizyon arayışı sürecine dahil olmaya teşvik eder.
Fark 5	Nihai Ürün Kullanımı ÜTÖM, nihai ürünün nasıl kullanıldığı konusunda PTÖM'den farklıdır. PTÖM ürünlerinin; sıklıkla bir sınıf sunumu, okul sergisi veya eve gönderilmekle amacı biter. Ancak ÜTÖM, ürünleri gerçek bir izleyici kitlesiyle bitmelidir. Başka bir deyişle, ÜTÖM ürünlerinin gerçek tüketicileri vardır; insanlar bu ürünleri hayatlarını iyileştirmek için kullanabilirler.

Şekil 5. Zhao vd. 'ne (2016) göre ÜTÖM ve PTÖM arasındaki farklar. Zhao, Y., Tavangar, H., McCarren, E., Rshaid, G. F., & Tucker, K. (2016). *The take action guide to world class learners: How to make product oriented learning happen*. United States of America: Corwin.

2.3. Sosyal Bilgilerde Ürün Temelli Öğrenme

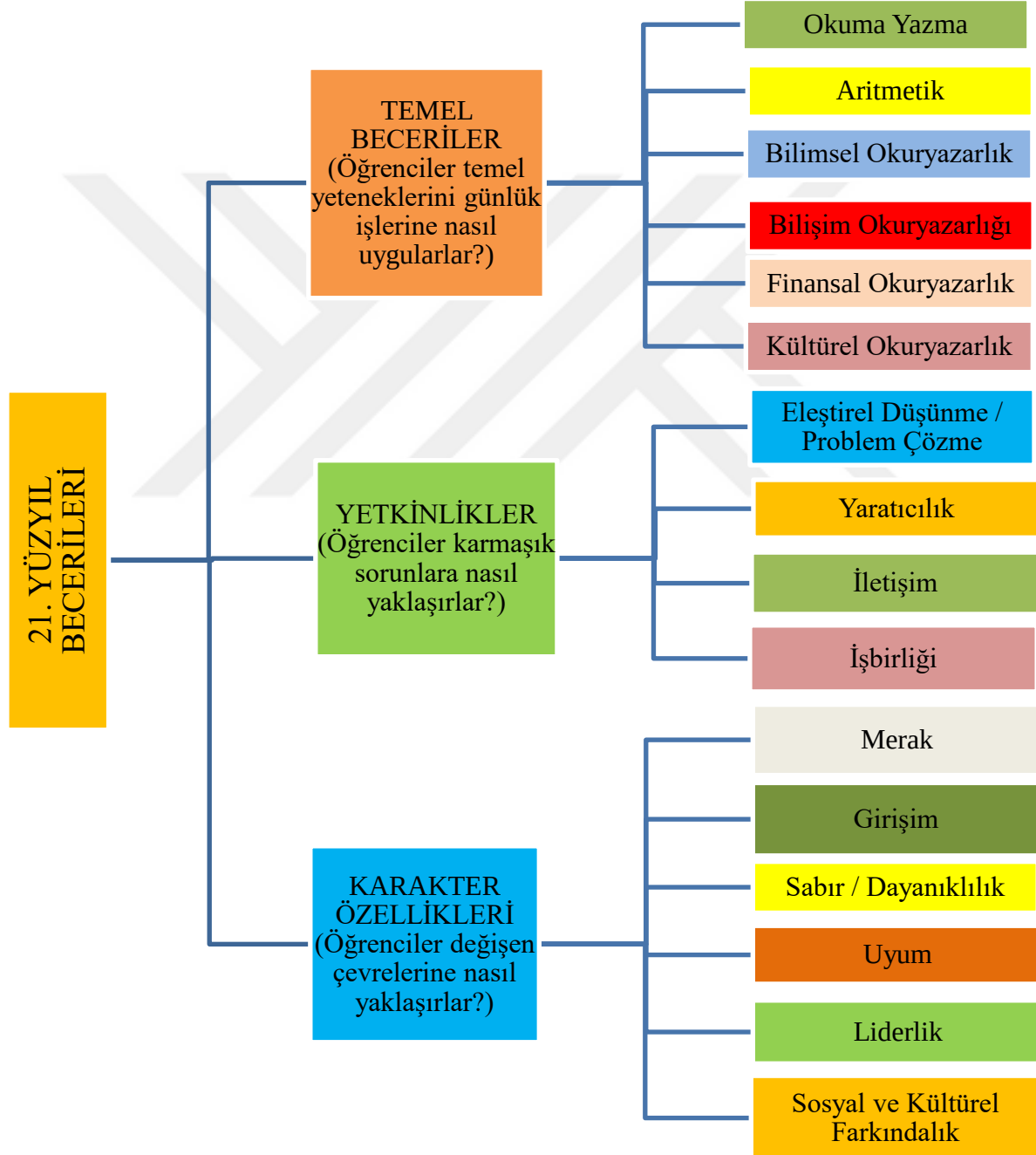
Bireye meslek edindirmeyi, kendini geliştirme olanakları sağlamayı, etkili ve iyi bir vatandaş olmayı, hem iş hem de toplum hayatında yaratıcı, esnek, üretken olarak bireyleri donatabilmek eğitimin amaçlarındandır. Eğitimden beklenen bu gelişmeleri, gerçekleştirmeyi hedefleyen derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Sosyal

bilgilerin, toplumun etkin ve nitelikli vatandaş yetiştirmede diğer derslere oranla payı büyüktür. Böyle hayati bir öneme sahip olan bu derste, öğretimin yaşama yakınlık ilkesi dikkate alınarak öğrencinin öğrenim ortamında hayatta karşılaşacağı durumlara ve sorunlara yer verilmelidir.

Mesleki eğitimlerde ve mühendislik alanlarında, nitelikli bireyler yetiştirilmesi için nasıl ki eğitim ve iş dünyasının birbirine yakınlaştırılması gerekiyorsa çağın gereklerini bünyesinde barındıran vatandaş yetiştirme gayesinde olan sosyal bilgiler dersi içinde, benzer durum geçerlidir. Sosyal bilgiler dersi, bireyin toplumsal hayat içerisinde etkin bir vatandaş olabilmesi amacını güder. Bu nedenle gerçek yaşamın derse yakınlaştırılması gerekir. Toplumsal sorunlar, derse getirilmeli ve gerçekçi çözümler üretilmelidir. Tıpkı mesleki eğitimde olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde de birey, eğitimi aldıktan sonra toplumsal hayat içerisinde yerini alır. Nitelikli, etkin donanımlı bir vatandaş için, sosyal bilgiler eğitimi ve toplumsal hayat birbirine yakınlaştırılmalı. Bu dersi alan bireyler toplumsal sorunları çözecek ürünler, hizmetler üretebilmeli toplumun ihtiyacını gözlemleyip daha etkin vatandaş olarak bu ihtiyaçlara çözüm üretmeli ve toplum yararına işler yapmalı.

MEB (2018a) sosyal bilgiler öğretim programına bakıldığında, toplumsal olaylardan yararlanılarak öğrencilerin toplum hayatındaki sorunlarla karşılaştırılması ve karşılaştıkları toplumsal sorunlar üzerine çözümler üretebilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Sosyal bilgiler dersi için bu duruma dair gerekli ilginin, öğretim programı ile ortaya konduğu görülmektedir. Gerçek hayattaki eğitim öğretim faaliyetlerine bakıldığında, bu ilginin teorik düzeyde olduğu görülmektedir. Bunun pratik düzeye çıkarılması, hedefe ulaşılması için öğrencilere çevrelerindeki sorunları veya ihtiyaçları görmeye odaklı ders süreçlerinin oluşturulması ve bu ders süreçlerinde bireylerin sorunun çözümü için ürün veya hizmet üretmeye teşvik edici öğrenme öğretme yaklaşımının kullanılması hayati olacaktır. Bunun için ilk adım, öğrenme öğretme süreçlerinin bu doğrultuda düzenlenmesidir. Bu da ÜTÖM'ün bu sürece dâhil edilmesinin hedeflenen çıktılara ulaşılmasını sağlamada oldukça etkili olacağı düşünülmektedir.

ÜTÖM başlığı altında belirtildiği gibi, ülkemizde bu amaçla mesleki eğitimde ÜTÖM farklı bir içerikle aslında uygulanmaktadır. Öğrencilerin daha alt kademe olan ilköğretimde, ÜTÖM ile birçok beceriyi donanarak ortaöğretime başlamaları daha nitelikli bir öğrenmenin yanı sıra mesleki hayata atıldıklarında çok daha üretken, ileri derecede problem çözen, girişimcilik gücü oldukça yüksek bireyler olabilmelerine olanak tanıyacaktır.

Şekil 6. 21. yüzyıl becerileri. World Economic Forum. (2016). *Ten 21st-century skills every student needs*. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/>

Yukarıdaki şekil incelendiğinde, 21. yüzyılda bireylerin karşı karşıya kaldıkları problemleri çözmek için edinmesi gereken beceriler; eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, iletişim ve işbirliğidir. Bu becerilerin öğrenme sürecinde öğrencilere kazandırılması için eğitimin, bütünlük ilkesinden yararlanmak gerekir. Bütünlük ilkesi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor tüm yönlerinin birlikte geliştirilmesini ve bu yönde süreçlerin düzenlenmesini önemser. Aynı zamanda hem bu becerilerin kazandırılması hem de bütünlük ilkesinin sağlıklı bir şekilde ortaya konulabilmesi için öğretimin bir diğer ilkesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da yaparak yaşayarak öğrenmedir. Bu ilkenin öğrenme sürecinde kullanılması ile öğrenme bireyin kendi yaşantısı yoluyla gerçekleştiğinden, daha kalıcı olacağı için birey bu süreçte pasif değil aktif kılınmalıdır. Bu hedeflenenleri bize sağlayacak olan öğrenme modellerinden biri de ÜTÖM'dür. Müfredata uygunluk zorunluluğu ve model uygulandıktan sonra sonucun başarının yanı sıra başarısızlıkla da sonuçlanmasını yine de bir kazanım olarak görmesinden dolayı bu model, yükseköğretimden önce hem ortaöğretimde hem de ortaokul kademesinde kullanılabilir (Zhao, 2016). Modeli uygularken sonuç başarısızda olsa bireye kazandırdığı; çözüm odaklı olma, girişimci olma, yaratıcı eleştirel vb. beceri kazanımı sağlayacağından bireyin küçük yaşlarda bu becerilerle donanmasına özellikle içinde bulunduğumuz bu çağda çok önem verildiği için sosyalde kullanılmasının ayrıca kıymetli olduğu düşünülmektedir. ÜTÖM'ün, tüm dersler açısından kullanımının etkili olup olmayacağı incelenmeye değer görülse de topluma etkin vatandaş ve 21. yüzyıl becerileriyle donanmış nitelikli bireyler yetiştirme gayesinde olan sosyal bilgiler dersinde bu modelin kullanılmasının son derece etkili olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu modelin sosyal bilgiler dersinde kullanımının ne gibi etkileri olacağı incelenmek istenmiştir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, çalışmanın konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. ÜTÖM ile İlgili Uluslararası Araştırmalar

Cannon ve Leifer (2001) “Yurtdışında ürün temelli öğreme çalışma programı: ME110K kursu” adlı çalışmada, öğrenciler takım kurup gerçek projeler üzerinde çalışmışlar ve kurumsal firmalardan sponsor bulmuşlardır. Böylece öğrenciler, gerçek mühendislik problemlerine maruz kalmışlar. İşi bilenlerin, bilgi ve deneyimlerinden yararlanmışlar. Sponsor firmalar ise öğrencilerin; problemlere karşı yenilikçi yaklaşımlarından, öğrencilerin kendi icatlarından keşiflerinden, yeteneklerinden faydalanmışlardır.

Ragan vd., (2009) “Yazılım mühendisliği eğitiminde ürün temelli öğrenme” adlı çalışmada, araştırmacılar gerçek bir probleme çözüm olarak kullanılabilecek kullanılabilir bir ürünün tasarımına ve geliştirilmesine odaklanarak, işbirlikçi probleme dayalı öğrenme kavramını genişleterek, ürün üretmeye dayalı bir model kullanmışlardır. Ürün temelli öğrenmeyi, önerilen bir soruna çözüm olarak bir ürünün tasarımına ve geliştirilmesine odaklanarak işbirlikçi probleme dayalı öğrenmenin, bir uzantısı olarak görmüşlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu, ikinci ve üçüncü sınıf bilgisayar bilimleri ve yazılım mühendisliği

öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda, öğrenci sayısının az olması sebebiyle (9 öğrenci) ürün üretme sürecinde sadece bir veya iki öğrenciden oluşan küçük gruplar oluşturulmuştur. Bu gruplar ve öğretmenler, önerilen problemlerden birini seçerek çözümü üzerine ürün üretmeye çalışmışlardır. Sonuçta, Flashcard Racer tasarım gereksinimlerini karşılayan ve eğlenceli bir öğrenme aracı olarak kullanılabilecek tam işlevli bir ürün üretmişlerdir. Gözlemci öğretmenler de bu öğrenme modeli kullanarak ürün üretme sürecinde, sınıfta olumlu bir tutumun olduğu ve öğrencilerin sürece aktif katılım gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir.

Kusumaningrum, Hidayat, Ganefri, Anori, Dewy (2016) “Mesleki eğitimde öğrenme çıktıları: Üretime dayalı öğrenme modeli yaklaşımıyla iş planı geliştirme” adlı makalede, üretime dayalı öğrenme yaklaşımı kullanılarak bir iş planı geliştirilmesini ve böylece mesleki eğitimde öğrenme çıktılarının en üst düzeye çıkarılmasını amaçlamışlardır. Araştırmada müfredatı da dikkate alarak, pazarın ve toplumun ihtiyaçları göz önünde tutularak, iş planı geliştirmeye çalışılmıştır. Çalışmada araştırma ve geliştirme (AR-GE) yöntemini kullanmışlardır. Araştırma ve geliştirme yöntemine ait basamakları kullanarak iş planı oluşturulmuşlar ve verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanmışlardır. Oluşturulan iş planı tasarımı aşamalı olarak değerlendirilmiş ve uzmanlar tarafından geçerli denemelerini yapmışlardır. Taslak iş planı sonuçları, uzmanların tavsiyeleri doğrultusunda revize edilip iyileştirildikten sonra mesleki eğitimde öğrenmeye yönelik kullanım için geçerli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Üretime dayalı öğrenme yaklaşımı ile oluşturulan iş planı sayesinde, öğrencilerin kendi öğrenmelerine yardımcı olmalarına katkı sunduğu, girişimcilik becerilerinin artmasına olanak sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ganefri vd., (2017) “Mesleki eğitimde öğrenme çıktıları: Üretime dayalı öğrenme modelinin geliştirilmesi” adlı çalışmaları ile üretime dayalı öğrenme modelinin gelişimini, geçerlilik, pratiklik ve etkililik boyutunun yanı sıra modelin, mesleki eğitimde uygulanmasının öğrenme çıktıları üzerindeki etkisini betimlemeyi amaçlanmıştır. Araştırmada araştırma ve geliştirme (AR-GE) yöntemini kullanmıştır. Çalışma grubunu, Padang Devlet Üniversitesi'nde elektronik devreler dersini alan öğrenciler ve bir öğretim görevlisi

oluşturmaktadır. Veriler geliştirilen doğrulama formu ve anket ile toplanmıştır. Veriler analizinde, betimsel veri analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara, elektronik devre dersi uygulamasında geliştirilen ÜTÖM'ün geçerliliğinin yapı, içerik ve sunum açısından geçerli olduğunu bulunmuştur. Öğretim görevlisi ve öğrencilerin yanıtlarına dayalı olarak; uygulanabilirliğinin pratik olduğu, etkililiğinin; öğrencinin öğrenme çıktılarını iyileştirmede ve ayrıca iş planı tasarlama yoluyla öğrencinin girişimcilik becerisini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir. ÜTÖM kullanılarak, elde edilen öğrenme çıktılarında öğrencinin girişimcilik becerisi geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Hidayat (2017a) “Meslek yüksekokulunda üretime dayalı öğrenme modeli ile öğrenmenin etkisi” adlı çalışmada meslek yüksekokullarında öğrenime bir alternatif olarak üretime dayalı öğrenme modelini tanımayı ve betimlemeyi amaçlamıştır. Çalışma tek grup ön test-son test deneysel desenle tasarlanmıştır. Öğrenme çıktılarında bilişsel yön ölçülürken, çoktan seçmeli testler kullanılmıştır. Üretime dayalı öğrenme modelinin uygulanmasının sonucunda, başarı testi öncesi ve sonrasında bilişsel seviyeyi ölçen çıktılarda iyileşmenin olduğu görülmüş, öğrencilerin takım çalışmasının yanı sıra eleştirel düşünme yeteneklerini ve becerilerini geliştirmelerine olanak sağladığı sonucuna varmıştır. Bu nedenlerle çalışmada öğrencilerin süreçte aktif olarak yer aldığını saptamış, üretime dayalı öğrenme modelinin meslek yüksekokullarında yenilikçi öğrenmelere alternatif bir uygulama olarak kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Hidayat (2017b) “Meslek yüksekokullarında ürün temelli girişimcilik öğrenme araçlarının uygulaması ve tasarımı nasıldır?” adlı çalışma ile sahada uygulanabilir kullanım için pratik ve etkili girişimci öğrenme araçları üretmeyi amaçlamıştır. Çalışmada, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yöntemiyle ADDIE geliştirme modelini kullanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Meslek Yüksek Okulu'nda girişimcilik dersi alan Elektrik Mühendisliği öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı, ankettir. Ürüne dayalı girişimci öğrenme araçlarının, pratikliğini ve etkinliğini tanımlamak için betimleyici veri analizi tekniği kullanılmıştır. Bu araştırma bulgularına dayalı olarak, ürün temelli girişimcilik öğrenme

araçlarının girişimcilik derslerinde bir öğrenme aracı olarak kullanılmasının pratik ve etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Yulastri vd., (2017) “Mesleki eğitimde ürün temelli öğrenme yaklaşımını kullanarak girişimcilik modülü geliştirme” adlı çalışmada, mesleki eğitimde girişimcilik öğrenimini öğrenciler için daha ilgi çekici hale getirmek amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu çalışma ile; geçerli, pratik ve etkili olan ürün temelli öğrenme yaklaşımını kullanarak girişimcilik modülünün geliştirilmesini açıklamak amaçlanmıştır. Araştırmada Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) yöntemi, ADDIE (Analiz Etme, Tasarlama, Geliştirme, Uygulama ve Değerlendirme) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Negeri Padang Üniversitesi’nde elektrik mühendisliği eğitimi alan girişimcilik dersindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Modülün geçerliliği, uygulanabilirliği ve etkinliğinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ürün temelli öğrenme yaklaşımı kullanılarak bir girişimcilik modülü üretilmiştir. Modülün pratikliği ile ilgili öğretim görevlilerinin ve öğrencilerin yanıtlarından elde edilen verilere göre, modül çok pratiktir ve modülün öğrencilerin başarısını artırmada etkili olduğu saptanmıştır.

Ganefri vd., (2018) “Üretime dayalı öğrenme: öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmak için bir araç olarak” adlı çalışmalarında, mesleki eğitimde öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi konusunu incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada, yükseköğretimin ve mesleki eğitimin serbest piyasada rekabet edebilecek ve hazır olacak şekilde yüksek nitelikli mezunlar üretmede önemli bir yeri olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, özellikle girişimcilik eğitiminde müfredat, modeller, stratejiler ve kullanılan yöntemlerde iyileştirmeler yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için öğretim görevlilerinin; öğrencilerin girişimcilik konusunda yetenek, cesaret ve özerkliklerini geliştirmelerini ve sanayi dünyasındaki ihtiyaç ve gelişmelere duyarlı hale gelmelerini kolaylaştıracak ders planları geliştirme ve düzenleme konusundaki yetkinliklerinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Bölgesel, ulusal ve küresel düzeyde karşılaşacağımız zorluklara dayanarak, öğrencilerin potansiyellerini geliştirme yeteneklerini keşfedebilecek ve bilgileri doğrultusunda girişimcilikte yaratıcılığa sahip olabilecekleri bir öğrenme

modeline ihtiyaç olduğu saptanmıştır. Tüm bu nedenlerle çalışmada, ÜTÖM’e dair adımlar geliştirilmiştir. (Geliştirilen aşamalar, kuramsal çerçevede ÜTÖM’ün aşamaları başlığı altında belirtilmiştir).

Haemaprasith (2018) “Ürün temelli öğrenmenin öğretmen adaylarının öğrenme yetenekleri ve memnuniyeti üzerine etkisi” adlı bildiri özetinin amacı, lisans öğretmen adaylarının ÜTÖM’e yönelik öğrenme yeteneklerini ve memnuniyetlerini incelemektir. Örneklemde, 2018 eğitim-öğretim yılı birinci yarıyılında ED331 bütünleşik öğrenme metodolojileri ve ED332 yerel müfredat derslerine kayıtlı, eğitim-öğretim programında 3. sınıfta öğrenim gören 55 lisans öğrencisi yer almaktadır. Süreçte kullanılmak için; ders planları, dereceli puanlama anahtarı ölçüt formları gibi araçlar oluşturulmuştur. Öğrencilerin ürün veya proje yapma becerileri ve ekip çalışması becerileri, akademik başarı testi ve öğrenme memnuniyeti anketi ile ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda; ÜTÖM yoluyla eğitim gören öğretmen adaylarının; takım çalışması becerileri, ürün veya proje puanları ile akademik başarısı yüksek çıkmıştır. Öğretmen adaylarının ÜTÖM’e yönelik memnuniyet puanlarının ortalaması, istatistiksel anlamlılık düzeyinde hem genel hem de bilgi ve fayda boyutlarında yüksek düzeyde çıkmıştır. Öğretmen adayları öğretim stratejileri hakkında; hem teoriyi hem de gerçek uygulamayı derinlemesine anlama, çeşitli etkinlik tasarımı, ders planları yazma, yansıtma ve yeni fikir/deneyim alışverişi gibi ÜTÖM’ e yönelik olumlu yorumlarda bulundular.

Jeprimansyah, Ganefri, Ambiyar (2018) “SMK N 2 Padang'da çoklu ortam öğrenme materyallerinde ürün tabanlı öğrenme modellerinin geliştirilmesi” çalışması ile Padang'da Multimedya konularında ÜTÖM şeklinde öğrenme modelleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yöntemi kullanılmıştır. Verileri analiz etmek için, ÜTÖM’ün; geçerliliğini, pratikliğini ve etkililiğini betimleyen betimsel veri analizi tekniği kullanılmıştır. Bu çalışma sonucunda, ÜTÖM kitapları ve öğrenme multimedya kursları için modüller oluşturulmuştur.

Friadi vd., (2020) “Karışıklık döneminde ürün temelli öğrenme-öğretme fabrikasının gelişimi” adlı çalışmalarında, mesleki eğitimde geçerli, etkili ve pratik bir ÜTÖM ve öğretim

fabrikası geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu araştırmada, ADDIE modeline atıfta bulunan Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) yöntemi kullanılmıştır. Analiz tekniğinde; Aiken'V testi, geçerlilikte ise uzman testi ve odak grup tartışması kullanılmıştır. rnlerin ğrencilere uygulanmasında, ürün pratikliğı anketi ve ürün etkinliğıne bakmak için ön test ve son test tasarım deneyleri şeklinde pratik testler gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan ğrenme modelinde 6 adım kullanılır; ihtiyaç ürün analizi, tasarım, ürün üretimi, ürün testi, ürün değerlendirme ve iş planı yapma. Deney ve kontrol grubuna yetkinliğin bilişsel, psikomotor ve duyuşsal  boyutundan bakıldığında, deney grubu lehine iyileştirilmiş öğrenme ıktıları elde edilmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın yöntemine, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, geçerlik ve güvenirliğine, uygulama sürecine ve verilerin analizine dair bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın deseninde, nicel ve nitel araştırmanın ikisini de içine alan karma yöntem deseni uygulanmıştır. Creswell (2017) karma yöntem deseni; araştırmacının, problemini anlaması için hem nicel verileri hem de nitel verileri topladığı ve bu iki ayrı veriyi birbiriyle bütünleştirdiği ve daha sonra bu iki ayrı veri setini bütünleştirmeden yararlanarak sonuçlar çıkardığı, sağlık, sosyal ve davranış bilimleri alanında kullanılan bir yaklaşım olarak tanımlamıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre “Karma yöntem araştırması, araştırma problemini kapsamlı ve çok boyutlu incelemek amacıyla, pragmatist felsefenin ilkeleri doğrultusunda nitel ve nicel yöntemleri birlikte kullanarak gerçekleştirilen araştırmadır.” (s.327). Karma yöntemin bu çalışmada uygulanmak istenmesinin nedeni, hem nicel hem de nitel yöntemin araştırmaya derinlik katacağı düşüncesinden hareketle, çalışmayı yapmayı tetikleyen problemin daha iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktır.

Karma yöntem ile yürütülen bu çalışmada müdahale deseni kullanılmıştır. Müdahale deseninin amacı, bir deney veya müdahale programında araştırma sürecine nitel veriyi ekleyerek araştırma problemini çalışmaktır (Creswell, 2019, s.43).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçsal örnekleme yönteminden kolay ulaşılabilir durum örnekleme olarak seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmanın erişiminin kolay olduğu bir durumu seçmesinden dolayı, araştırmaya hem hız hem de pratiklik katar (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.123).

Araştırma okulunun seçilmesinde araştırmacının o okulda görev yapması etkili olmuştur. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinin Çankaya ilçesine bağlı özel bir okulun 2020-2021 eğitim öğretim yılında eğitim alan 5-A ve 5-B şubeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı okulda başka bir 5. sınıf şubesi bulunmadığı için 5-A deney grubu 5-B ise random bir şekilde kontrol grubu seçilmiştir. Çalışmanın yapıldığı deney grubu olan 5-A şubesinin sınıf mevcudu 19 kişi olmasına rağmen Covid-19 nedeniyle dersler çevrim içi yapılmak zorunda kalmış ve bu nedenle derslere katılımlarda düşüş gözlemlenmiştir. 5-A şubesinden ön teste 16 kişi, son teste ise 11 kişi katılmıştır. Kontrol grubu olan 5-B şubesi ise 18 kişiden oluşmakta olup yine aynı nedenle bu şubeden ön teste 15 kişi, son teste ise 13 kişi katılmıştır. Yalnızca hem ön teste hem de son teste katılanlar çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Bu nedenle deney grubundan 11, kontrol grubundan 13 öğrenci ile çalışma grubu 24 kişiden oluşmaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma karma yöntemde, müdahale deseni ile desenlenmiştir. Araştırmacı ön ve son test modelli bir deneysel müdahale deseni içerisine nitel veriyi dâhil edebilir ve bu veri birçok amaca hizmet edeceği için deney öncesinde, deney sırasında ve deney sonrasında deneye eklenebilir (Creswell, 2019, s. 43). Bu nedenle bu araştırmada nicel ve nitel veri toplama araçlarına birlikte yer verilmiştir.

4.3.1. Nicel Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın nicel bölümünde veriler hazırlanan akademik başarı testi ile toplanmıştır.

4.3.1.1. Akademik Başarı Testi

Sosyal bilgiler dersinde öğrenme alanları “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ve “Bilim, Teknoloji ve Toplum” da 5. Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını ölçmek amacıyla başarı testi geliştirilmiştir. Geliştirilen test için MEB’in (2018) bu derse ait olan öğretim programındaki kazanımları temel alınmıştır. İki öğrenme alanından da başarı testi için temel alınan altı kazanım aşağıda belirtildiği gibidir:

SB.5.3.5. Doğal afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.

SB. 5.4.2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.

SB. 5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.

SB. 5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.

SB. 5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.

Bu kazanımlar klasik Bloom Taksonomisi’ne göre hazırlanmıştır. Oluşturulan başarı testinin kapsam geçerliğine katkı sunması adına belirtke tablosu oluşturulmuştur.

Tablo 2
Belirtke Tablosu

	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME
1.Soru	X					
2.Soru		X				
3.Soru		X				
4.Soru			X			
5.Soru					X	
6.Soru						X
7.Soru		X				
8.Soru	X					
9.Soru					X	
10.Soru						X
11.Soru			X			
12.Soru				X		
13.Soru				X		
14.Soru	X					
15.Soru	X					
16.Soru		X				
17.Soru			X			
18.Soru				X		
19.Soru					X	
20.Soru						X
21.Soru	X					
22.Soru			X			
23.Soru					X	
24.Soru						X
25.Soru				X		
26.Soru		X				
27.Soru			X			
28.Soru				X		
29.Soru					X	
30.Soru						X

Akademik başarı testi oluşturulurken sosyal bilgiler ders kitaplarından, soru bankalarından ve akademik çalışmalardan yararlanılmıştır. Başarı testinin İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanına ait beşinci kazanım için 5 soru, Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanının birinci kazanımı için 5, ikinci kazanımı için 3, üçüncü kazanımı için 4, dördüncü kazanımı için 6 ve beşinci kazanımı için 7 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan soruların uygunluğunun belirlenmesi için üç sosyal bilgiler alanı, bir ölçme değerlendirme uzmanından bir sosyal bilgiler öğretmeninden görüşler alınmıştır. Bunlara ek olarak

hazırlanan soruların öğrenciler tarafından anlaşılabilirliği ve Türkçe'ye uygunluğu açısından bir Türkçe öğretmeninden görüş alınmıştır. Toplamda 30 soruluk bir havuz oluşturulmuş testin soru sayısı alınan uzman görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler doğrultusunda 2, 5, 7, 11, 15, 28. maddeler çıkarılarak soru sayısı 24'e düşürülmüştür. Hazırlanan 24 maddelik başarı testi pilot uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Karakoç ve Dönmez'e (2014) göre örneklem büyüklüğü hakkında farklı tanımlamalar yapılsa da genelde, örneklem büyüklüğünün en az değişken sayısının beş katı olması gerektiği ifade edilmektedir. Demir, Kızılay ve Bektaş 'a (2016) göre örneklem büyüklüğüne ilişkin genel bir yol olarak ölçme aracında yer alan madde sayısının 5 veya 10 katı bireye ulaşmaya çalışılır. Bu bilgiden hareketle pilot uygulama 2019-2020 eğitim öğretim yılının 1. Döneminde bir kısmı özel okul ve bir kısmı devlet okulunda eğitim alan toplam 120 ilköğretim 6. Sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. 120 öğrencinin verdiği cevaplar Test Analysis Program (TAP) programında analiz edilmiştir. Başarı testindeki her maddenin güçlük indekslerinin bilinmesi durumunda KR-20, bilinmemesi durumunda ise KR-21 kullanılır. Kullanılan bu tekniklerle ulaşılan katsayı ile öğrencilerin aldığı puanların güvenilirliği hakkında yorum yapılır (Demir vd., 2016). Madde güçlük indeksleri bilindiği için bu çalışmada KR20 değeri dikkate alınmıştır. Analiz sonuçlarına göre akademik başarı testinin KR20 değeri 0,756 ortalama madde güçlüğü 0,758 ve ortalama madde ayırtıcılık indeksi 0,335 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bknz. Tablo 3)

Tablo 3

Akademik Başarı Testinin Pilot Uygulama Sonrasında Elde Edilen Madde Analiz Sonuçları

Soru No	Madde Güçlüğü (p)	Madde Ayırtıcılığı (d)	Üst Grup	Alt Grup
1	0,94	0,11	34 (0,97)	32 (0,86)
2	0,88	0,27	35 (1,00)	27 (0,73)
3	0,69	0,21	28 (0,80)	22 (0,59)
4	0,58	0,39	26 (0,74)	13 (0,35)
5	0,57	0,31	26 (0,74)	16 (0,43)
6	0,92	0,19	35 (1,00)	30 (0,81)
7	0,82	0,32	34 (0,97)	24 (0,65)
8	0,58	0,59	30 (0,86)	10 (0,27)
9	0,88	0,16	33 (0,94)	29 (0,78)
10	0,81	0,49	35 (1,00)	19 (0,51)
11	0,74	0,46	33 (0,94)	18 (0,49)
12	0,88	0,27	34 (0,97)	26 (0,70)
13	0,95	0,16	35 (1,00)	31 (0,84)
14	0,33	0,55	22 (0,63)	3 (0,08)
15	0,69	0,49	35 (1,00)	19 (0,51)
16	0,96	0,14	35 (1,00)	32 (0,86)
17	0,85	0,32	34 (0,97)	24 (0,65)
18	0,47	0,44	24 (0,69)	9 (0,24)
19	0,88	0,24	35 (1,00)	28 (0,76)
20	0,47	0,61	28 (0,80)	7 (0,19)
21	0,85	0,41	35 (1,00)	22 (0,59)
22	0,88	0,24	34 (0,97)	27 (0,73)
23	0,91	0,19	34 (0,97)	29 (0,78)
24	0,65	0,51	31 (0,89)	14 (0,38)

Pilot uygulamadan sonra madde seçiminde madde analizlerine bakılır. Madde analizlerinde karşılanması gereken iki kriter madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliğidir. Başarı testlerinde maddelerin doğru cevaplanma oranını gösteren madde güçlüğü, maddelerin seçiminde bir ölçüt olarak kullanılır. Madde güçlüklerinin 0,50 civarında olması beklenir. Aynı zamanda testte orta güçlükte veya zor olan maddelere de yer verilir ((Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021, s.268). En yüksek 1,00 ve en düşük 0 değerini almakla birlikte güçlük indeksi, 0'a yaklaştıkça madde zorlaşırken 1'e yaklaştıkça madde kolaylaşır. 0,00-0,15 arası çok zor madde, 0,16- 0,39 zor madde, 0,40- 0,60 orta güçlükte madde, 0,61- 0,84 kolay madde, 0,85- 1,00 arası ise çok kolay maddedir (Başol, 2019, s.247). Ayırt ediciliğin ve güvenilirliğin yüksek olması için maddelerin orta güçlükte olması istenir; ancak ideal madde güçlük indeksine verilecek net bir cevap yoktur (İlhan, 2019). Ölçme aracında hem kolay, hem orta he de zor güçlükte maddelere yer verilmelidir (Hasançebi, Terzi ve Küçük,

2020, s.226). Buna göre testte 14. madde zor derecede 4, 5, 8, 18, 20. madde orta derecede 3, 7, 10, 11, 15. madde kolay derecede ve 1, 2, 6, 9, 12, 13, 16, 17, 19. maddeler çok kolay derecededir.

Madde ayırt ediciliği, testin ölçmeyi hedefledi özelliğe sahip olan bireylerle, az oranda sahip olan bireyleri ayırt etme gücüdür. Madde ayırt edicilik katsayısı -1,0 ile +1,0 arasında değişebilir. Ayırt edicilik değeri eksi yönde olan maddeler ölçekten çıkarılmalıdır (Büyüköztürk vd. 2021). Ayırt edicilik indeksi 0.40 ve daha büyük madde çok iyi, 0,30-0,39 iyi, 0,20-0,29 düzeltilmesi ve geliştirilmesi gerekir, 0,19 ve altı kullanılmamalıdır (Başol, 2019 s.251).

Yukarıdaki tabloda madde ayırt ediciliği 0,20 - 0,29 olan maddeler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak teste dâhil edilmiştir. Madde ayırt ediciliği 0,30'un üzerinde olan maddeler doğrudan teste eklenmiştir. Buna göre 1, 9, 13, 23. maddeler testten çıkarılmıştır. 6. ve 16. Maddelerin ayırt edicilik indeksi 0,19 ve altında olmasına rağmen kazanımların dağılımlarının dengeli olması göz önünde bulundurulduğu için testten çıkarılmamıştır. 6. Maddenin ayırt edicilik indeksi 0,19 bulunmuştur. Maddenin seçeneklerinin detaylı analizine bakıldığında 110 öğrencinin doğru cevap verdiği 35 üst grup 30 da alt gruptan soruya doğru cevap verildiği görülmüş. Sorunun oldukça kolay olduğu saptanmış ve soru üzerinde düzenleme yapılarak teste dâhil edilmiştir. 16. maddenin ayırt edicilik indeksi ise 0,14 bulunmuştur. Maddenin seçeneklerinin detaylı analizine bakıldığında 115 öğrencinin doğru cevap verdiği 35 üst grup 32 da alt gruptan soruya doğru cevap verildiği görülmüş. Bu sorunun da oldukça kolay olduğu görülmüş ancak kazanımlara göre soru dağılımlarının dengesi dikkate alınarak soru düzenlenerek teste dâhil edilmiştir. Testten çıkarılan maddeler sonrasında TAP programında tekrardan analizler yapılmıştır (Bknz. Tablo 4)

Tablo 4

Akademik Başarı Testinin Madde Analiz Sonuçları

Yeni madde numarası	Eski madde numarası	Madde Güçlüğü (p)	Madde Ayırtıcılığı (d)	Üst Grup	Alt Grup
1	2	0,88	0,29	37 (1,00)	25 (0,71)
2	3	0,69	0,21	30 (0,81)	21 (0,60)
3	4	0,58	0,39	27 (0,73)	12 (0,34)
4	5	0,57	0,33	28 (0,76)	15 (0,43)
5	6	0,92	0,17	36 (0,97)	28 (0,80)
6	7	0,82	0,34	36 (0,97)	22 (0,63)
7	8	0,58	0,61	32 (0,86)	9 (0,26)
8	10	0,81	0,49	37 (1,00)	18 (0,51)
9	11	0,74	0,49	35 (0,95)	16 (0,46)
10	12	0,88	0,29	36 (0,97)	24 (0,69)
11	14	0,33	0,56	24 (0,65)	3 (0,09)
12	15	0,69	0,51	37 (1,00)	17 (0,49)
13	16	0,96	0,14	37 (1,00)	30 (0,86)
14	17	0,85	0,32	36 (0,97)	23 (0,66)
15	18	0,47	0,45	25 (0,68)	8 (0,23)
16	19	0,88	0,23	36 (0,97)	26 (0,74)
17	20	0,47	0,56	28 (0,76)	7 (0,20)
18	21	0,85	0,43	37 (1,00)	20 (0,57)
19	22	0,88	0,26	36 (0,97)	25 (0,71)
20	24	0,65	0,52	33 (0,89)	13 (0,37)

Akademik başarı testinden çıkarılan maddelerden sonra yapılan analiz sonuçlarına göre KR20 değeri 0,732 olarak bulunmuştur. Testin güvenilirliğinin en az 0,70 olması, testin kararlı ölçüm yaptığını ifade eder (Başol, 2019 s.145). Büyüköztürk vd.'ne (2021) göre de testin güvenilirliğinin 0,70-0,99 bandında olması değişkenler arasında yüksek ilişkinin bulunduğunu gösterir. Buna göre testin yeterli güvenilirliğe sahip olduğu belirtilebilir. Ortalama madde ayırt edicilik indeksi 0,379 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalama madde güçlük indeksi 0,725 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.2. Nitel Veri Toplama Aracı

Çalışmanın nitel bölümünde veriler, ürün temelli öğrenme modeline yönelik öğrenci görüşme formu ile toplanmıştır.

4.3.2.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Ürün temelli öğrenme modeline dair yapılan uygulamalardan sonra öğrencilerin bu modele yönelik görüşlerinin alınması amacıyla görüşmeler yapılması planlanmıştır. Görüşme soruları 4 soru olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorulara dair uzman görüşü için iki alan uzmanına başvurulmuştur. Alınan görüşler dikkate alınarak gerekli eklemeler ve düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan tüm düzenlemeler sonunda hazırlanan görüşme soruları şunlardır;

1. Ürün temelli öğrenme modelini beğendiniz mi? Neden? (Nasıl Buldunuz?)
2. Derslerin ürün temelli öğrenme modeliyle işlenmesinin mi yoksa düz anlatım yöntemi ile işlenmesinin mi verimli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?
3. Ürün temelli öğrenme modeliyle mi düz anlatım yöntemiyle mi derste etkin olduğunuzu düşünüyorsunuz? Neden?
4. Ürün temelli öğrenme modelinin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

4.4. Geçerlik ve Güvenirlilik

Geçerlik, “Ölçeğin bireyin ölçmek istediği özelliği diğer özelliklerle karıştırmadan ne derece doğru ölçtüğüyle ilgilidir.” (Büyüköztürk vd., 2021, s.121). Güvenirlilik, eğer ölçmede bir hata yok veya hata oranı az ise art arda yapılan ölçüm sonuçları aynı ya da benzer olacaktır (Can, 2022, s. 393). Bu noktada güvenilirlik bir araçtan elde edilen puanların kararlı ve tutarlı olduğu anlamına gelmektedir (Creswell, 2017, s.211).

Nicel araştırmanın güvenilirliğine ilişkin bilgiler, veri toplama araçları başlığı altında detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bu kısımda geçerliğe dair bilgiler üzerinde durulacaktır. Geçerlik iç ve dış geçerlik olarak ele alındığında iç geçerlik, sonucun bilinen nedenlerle gerçekten açıklanabilmesidir (Karasar, 2012, s.105). Dış geçerlik, evrene genellenebilirlik derecesi olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2021, s.180). Bir deneysel araştırmada iç geçerliliğin yükseltilmesi için Can (2022), dikkat edilmesi gereken konuları; araştırmaya katılan deneklerin seçimi, deneklerin olgunlaşması, veri toplama araçları, deneklerin

ayrılması, beklenti etkisi, ön test etkisi, istatistiksel regresyon ve etkileşme etkisi olan faktörler olarak açıklamaktadır (s. 20-25).

Deneklerin seçimi, bu çalışmada deneklerin seçiminde benzer özelliklere ve geçmişe sahip kişilerden oluşan grupların eşleştirmesi yapılmıştır.

Deneklerin olgunlaşması, bu araştırmanın uygulama kısmı 11 haftada gerçekleştirilmiştir. Bu zaman dilimi bireylerde beklenen düzeyde büyük bir olgunlaşma belirtisi göstermediği için deneklerin olgunlaşması faktörünün bu araştırmayı etkilemediği söylenebilmektedir.

Veri toplama aracıda araç etkisi; gruplara verilen testlerin farklı olması ya da testlerin farklı kişilerce bireylere verilmesi vb. durumlarda ortaya çıkabilir (Büyüköztürk vd., 2021, s.181).

Bu araştırmada ön test ve son test ölçme araçları aynı olduğundan ve testler yalnızca araştırmacı tarafından uygulandığından bu adım sağlanmıştır.

Deneklerin kaybı, araştırma sürecinde bazı deneklerin zorunlu veya istendik nedenlerle deneyden ayrılmasıdır açıklanabilmesidir (Karasar, 2012, s.106). Deneklerin ayrılma durumunun bu araştırmada gerçekleşmiştir. Deney grubu 16 kontrol grubundan 15 öğrenci ile uygulamaya başlanmıştır. Bu araştırma covid 19 döneminde, uzaktan eğitimle çevrim içi ortamda yürütüldüğü için öğrencilerin derse katılımları kendi inisiyatifinde olmuş ve devamsızlıklar gözlemlenmiştir. Yine aynı sebepten son testlerin uygulandığı gün derse katılım gösteren öğrencilerin az olması deneklerin katılım oranının düşmesine neden olmuştur.

Beklenti etkisi, bazı durumlarda araştırmacı ve katılımcılarda araştırmacının sonucuna dair bir beklenti oluşabilir (Can, 2022, s.22). Bu araştırmada, katılımcılara gerektiği kadar bilgi verilmiş, araştırmanın koşulları ve araştırmanın diğer ayrıntıları hakkına bilgi verilmemiştir.

Etkileşme etkisi, “Bağımlı değişken üzerinde etkisi incelenmeyen iki ya da daha fazla değişkenin bir araya gelmesi, bu değişkenlerin birbirinden bağımsız bir şekilde etkilerinden farklı bir etkiye sahip olabilir.” (Büyüköztürk vd., 2021, s.181). Bunu önlemek adına bu araştırmada hem deney hem de kontrol grubu deney süresinde mümkün olduğunca etkileşimde bulunmamaları sağlanmıştır. Bu araştırmada, grupların birbirleri ile iletişim

kurup kurmadıklarının detaylı takibi yapılmamakla birlikte kontrol grubu öğrencilerine deney grubu öğrencilerinin uygulanan uygulamaya dair bilgi vermemeleri sağlanmıştır.

Bir deneysel araştırmada dış geçerliliğin yükseltilmesi için Can (2022), dikkat edilmesi gereken konulardan biri örneklem etkisidir (s.183). Örneklem etkisini Büyüköztürk vd., (2021), sınırlı alandan seçilen kişilerin başka yerlerdeki kişileri temsil edemeyebileceğini, burada sonucun yalnızca araştırmaya katılanlar için geçerli olabileceğini, dış geçerliği arttırmak için araştırmanın daha fazla denekle yapılması gerektiğini belirtir (s.183). Bu araştırmada, amaçlı örneklem içerisinde yer alan kolay ulaşılabilir durum örnekleme seçilmiştir. Bu nedenle sonuçlar yorumlanırken çok fazla genelleme yapılamamıştır.

Nitel araştırmada iç geçerliği arttırmak için; uzun süreli etkileşim, derin veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi, katılımcı teyidi faktörlerine dış geçerliği arttırmak için; ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada iç geçerliği arttırmak için araştırmacı katılımcılarla uzun süreç içerisinde bir arada yer almıştır. Araştırma süresinde araştırmacı tüm süreçleri uzmana anlatmış, topladığı verileri, ulaştığı sonuçları göstererek uzmanın görüşünden yararlanılmış, geri bildirimler alınmıştır. Araştırmanın katılımcı teyidi detaylı bir şekilde yapılmasa da görüşmeler sonunda veriler öğrencilerle paylaşılmış, teyit edilmesi sağlanmıştır. Dış geçerliği sağlamak için, veriler ayrıntılı bir şekilde betimlenmiş, öğrenci ifadeleri doğrudan alıntılar halinde sunulmuştur. Örneklem amaçlı örneklem içerisinde yer alan kolay ulaşılabilir durum örnekleme olarak belirlenmiştir.

4.5. Etik

Bu araştırmada etik ilkelerin karşılanması amacıyla etik kurul izinleri alınmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin kimlik bilgileri gizlenmiş olup bunun yerine kodlar kullanılmış ve katılımcıların haklarına uygun bir şekilde görüşme süreci gerçekleştirilmiştir.

4.6. Verilerin Analizi

Bu çalışmada hem nicel hem de nitel veriler ayrı ayrı analiz edilmiştir.

4.6.1. Nicel Veri Analizi

Çalışmada nicel veriler nicel veri analiz yöntemleri ile analiz edilecektir.

4.6.2. Nitel Veri Analizi

Araştırmanın nitel kolundaki verilerin analiz edilmesinde içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizinde amaç, elde edilen verileri açıklayacak ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde veriler daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel analizle fark edilemeyen kavram ve temalar bu analizle fark edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). İçerik analizinde, veriler görüşülenlerden elde edildiği şekilde değiştirilmeden alıntılar şeklinde aktarılacak ve temalar altında toplanılacaktır.

4.7. Uygulama Süreci

Bu araştırma önce yüz yüze eğitime uygun bir şekilde hazırlanmış ve beş kazanıma ait ders planları uygulanmıştır. Altıncı kazanıma ait ders planı işlenirken Koronavirüs (Covid -19) hastalığı sebebiyle tüm ders planları, uzaktan eğitimle uygulanacağı için çevrim içi ortama göre yeniden tasarlanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci, 14.01.2021 tarihinde perşembe günü hem deney hem de kontrol grubuna ön testin uygulanmasıyla başlamıştır. Araştırmacı aynı zamanda öğrencileri detaylı tanıyan dersin öğretmeni olduğu için öğrencileri tanımak amacıyla herhangi bir gözlem yapmaya gerek duyulmamıştır. Araştırmanın deneysel uygulaması toplamda 11 hafta sürmüştür. Son testlerin uygulanması ve ÜTÖM'e yönelik öğrenci görüşmelerinin yapılması 1 haftada gerçekleştirilmiştir. Uygulama 24.03.2021 tarihine kadar sürmüştür.

4.7.1. Uygulama Ortamı

Uygulama, Ankara ili merkez ilçesindeki bir özel okulda yapılmıştır. Araştırmanın yapıldığı dönemde, Covid-19 virüsünün sebep olduğu pandemi nedeniyle eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesi, araştırmanın okul ortamında gerçekleştirilemeyip süreç boyunca uygulamalar çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) yürütülmüştür.

4.7.2. Ön Testlerin Uygulanması

Araştırmanın ön testleri uygulama okulundaki A ve B şubelerine uzaktan eğitim nedeniyle eş zamanlı bir şekilde yapılamamıştır. Ön testler ilk olarak 5-B şubesine daha sonra ise 5-A şubesine uygulanmıştır. Uygulamadan önce öğrencilere çözecekleri testlere ilişkin bilgiler verilmiş, çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) gerçekleştirileceği için dikkat edilmesi gereken noktalar anlatılmıştır. Uzaktan eğitim olması sebebiyle bazı öğrencilerde gözlemlenen uzun ve kısa vadede derse katılım sorunu olduğu için 18 kişilik bir şube olan 5-B sınıfından toplamda 15 öğrenciye ön test uygulanmıştır. Uygulanan bu ön test, iki ders saati (80 dakika) boyunca sürmüştür. Dersler çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) işlendiği için başarı testi araştırmacı tarafından ekrana yansıtılmış, öğrencilerin testlerin cevaplarını herhangi bir kâğıda yazmaları ve WhatsApp aracılığıyla cevapların görüntülerinin araştırmacıya gönderilmesi istenmiştir. Öğrenciler, kameraları ve sesleri açık bir şekilde testi çözmüştür. Araştırmacı, test sonuçlarının güvenilirliği için testi çözerken herhangi bir yardım alıp almadıklarını bu yolla dikkatli bir şekilde gözlemlemiştir. Öğrencilerden gelen cevaplara dair notlar araştırmacı tarafından alınmış ve belgeler araştırmacının kişisel hard diskinde arşivlenmiştir. Ön test için 5-B şubesine uygulanan her adım aynı tarihte iki ders saati (80 dakika) boyunca 5-A şubesi içinde uygulanmıştır. 19 kişilik mevcuda sahip olan 5-A şubesinden ön teste 16 kişi katılmıştır. Her iki şubeye de ön testler uygulandıktan sonra 5-A şubesi ile ÜTÖM'ün uygulanma sürecine geçilmiştir.

4.7.3. Deneysel İşlem Süreci

Deneysel işlem öncesinde öğrencilere, ÜTÖM genel olarak tanıtılmış, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ve “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında birlikte çalışmalar yapacakları belirtilmiştir. Uygulama süreci boyunca bir ürün geliştirecekleri ve bu noktada sorumluluğun tamamen kendilerine düşeceği belirtilmiş bu konuda onayları alınmıştır. Uygulama süreci boyunca aşağıdaki aşamalar takip edilmiştir.

4.7.3.1. İhtiyaçları Belirlemek

Birinci ders saatinde, öncelikle araştırmacı tarafından öğrencilere çevrelerinde hoşlarına gitmeyen, beğenmedikleri veya geliştirmek istedikleri şeylerin neler olduğu sorusu sorulmuş ve öğrencilerin bu konu hakkında düşünceleri sağlanmıştır. Daha sonra öğrencilerden bu beğenmedikleri, hoşlarına gitmeyen, değiştirmek istedikleri veya topluma katmak istedikleri şeylerin her öğrenci tarafından teker teker listelerinin yapılması istenmiştir. Bu listeleme işi için öğrencilere bir ders saati (40 dakika) verilmiştir.

İkinci ders saatinde, tüm öğrenciler listelerini tamamladıktan sonra her öğrencinin listelerini arkadaşlarına okumaları ve listelerinde yazılı olan şeylerin hayata geçirilmesi konusunda hem araştırmacıyı hem de akranlarını ikna etmeleri istenmiştir. Bu süreç bir ders saati (40 dakika) boyunca sürmüştür.

4.7.3.2. Bir Fikirle Ortaya Çıkmak

Üçüncü ders saatinde, öğrenciler listelerinde yer alan fikirlerden yola çıkılarak içinde bulundukları pandemi sürecinde her şey uzaktan eğitime dönmüşken diğer öğrencilerin internet üzerinde daha çok içeriğe ihtiyaç duyacaklarını fark etmişlerdir. Bu ihtiyaca, bizzat sosyal bilgiler dersini alan ve öğrencilerin nelere ihtiyaç duyabileceğini ön görebilecek bireyler olarak bu derste öğrendikleri bilgilerle taleplere uygun zengin ve özgün içerikler üretebilecekleri için blog oluşturmaya karar vermişlerdir. Öğrenciler bu fikri uygulamaya

başlamadan önce sürecin işleyişini ve takibini yapan araştırmacıyı ikna ederek diğer sürece geçmişlerdir.

Üçüncü Ders Saatinde Alınan Kararlar

- Sınava yönelik slaytlar hazırlanacağı,
- Bir konunun kolay hatırlanması için şifreli kodlar hazırlanacağı,
- Blogda yayınlanan bilgilerin doğru olacağı ve altına kaynakçalar ekleneceği,
- Doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı ile alakalı bilgiler verileceği,
- Blog içerisinde sorular ve cevaplar yayınlanacağı,
- Bloga ait sosyal medya hesapları olacağı ve bu sosyal medya hesaplarının geniş kitlelere ulaşması için çalışmalar yapılacağı,
- Bilgilerin sade, kısa ve öz olacak şekilde düzenleneceği,
- Bilgilerin düzenli bir şekilde sayfa sayfa düzenleneceği,
- Blogun öğrencilere hitap edecek şekilde eğlenceli ve rengârenk olacağı,
- Arka plana öğrencilerin çizmiş olduğu eğlenceli karakterlerin koyulacağı,
- Bilim insanları ve onların icatlarına dair bilgilerin ve aydınlatıcı bilgilerin olacağı,
- Haftanın sorusu ve haftanın görsellerinin olacağı,
- Blogda grafik ve görsellerin bol miktarda kullanılacağı,
- Blog takipçilerinin gezebilecekleri sanal müzelerin linklerinden oluşan bir sayfa oluşturulacağı,
- Sosyal bilgiler dersine blog sayesinde çalışan öğrenciler için bazı konuları eğlenerek öğrenmeleri için oyunlar ekleneceği,
- Sosyal bilgiler dersinin bazı konularının etkili bir şekilde öğrenilmesi için belirlenen konuların şarkılaştırılıp bloga eklenebileceği,

4.7.3.3. Güçlü Yönleri ve Kaynakları Değerlendirme

Dördüncü ders saatinde, bu derste öğrenciler belirlemiş oldukları fikirle alakalı güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğunu tespit etmişlerdir. Kimlerin hangi alanda iyi olduğu ve hangi

alanlarda blogda üretilen içeriklere katkı sağlayacakları ortaya çıkarılmıştır. Belirlenmiş olan fikrin gelişmesi için bazı öğrenciler yapacakları görevleri saptamıştır. Hangi öğrencinin blog için görseller çizeceği, hangi öğrencilerin akademik içerik üreteceği, hangi öğrencilerin akademik oyunlar tarzında içerikler üreteceği belirtilmiştir.

Dördüncü Derste Belirlenen Güçlü Yönler

- Teknikten sorumlu olan arkadaşlarımız var.
- Oyunlar yapacak arkadaşlarımız var.
- Öğrenciler için açılan bir bloga öğrenci gözüyle bakıyor olmamız,
- Araştırma yapmayı seven ve araştırma yapmada iyi olan arkadaşlarımız var.
- Derste öğrendiklerimizi bloga yansıtabileceğiz.
- Sosyal medya hesaplarımızı yayabilecek sosyal medya takipçisi bol olan tanıdıklarımız var.

Dördüncü Derste Belirlenen Zayıf Yönler

- Öğrenci olduğumuz için sosyal bilgiler dersine dair eksik bilgilerimiz olabilir.
- Bilgilerimizi sürekli güncellememiz gerekir.
- Müzik, photoshop ve video programlarını kullanmayı pek bilmiyoruz. Bu alanda kendimiz geliştirmeliyiz.

4.7.3.4. Birilerini İkna Etmek

Öğrenciler tüm bu aşamalardan sonra çevrelerindeki insanlarla, arkadaşları, ailesi ve diğer öğretmenlerle görüşüp böyle bir fikrin ortaya koyulması durumunda ilgilerini çekip çekmeyeceği dair görüşler almış ve ürettikleri ürünün işlevselliği konusunda çevrelerini ikna etmişlerdir.

4.7.3.5. Ürün veya Hizmet Yapma

15 Şubat haftasında öğrenciler blogu kurmaya başladı ve kurulan blogun adı belirlendi. “*sosyalincocuklarii.blogspot.com*” olarak belirlenen blog öğrenciler tarafından açıldı ve içerikler üretilmeye başlandı. Blogun düzenlenmesi ve blogun giriş görseli aynı zamanda Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarına dair bilgi içerikleri ilk etapta uygulandı. 22 Ocak 2021 tarihi ile sömestr tatiline giriş yapan öğrenciler bu süreçte de WhatsApp üzerinden ve ZOOM programı üzerinden görüşerek içeriklerini ürettiler. İçerikler üretilirken ve yayınlanırken uzman görüşlerini aldılar. İki haftalık sömestr tatiline 2. Dönemdeki bir haftalık ara tatil süresinde eklendiği için okullar 15 Şubat 2021 tarihinde açıldı. Okulların açılması ile araştırmacı “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanının son kazanımıyla ÜTÖM ile dersleri işlemeye geçtiklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda araştırmacı ÜTÖM’e 18 Şubat tarihinde başlamıştır. “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıkla.” kazanımına toplamda üç ders saati sürecek şekilde ders planı hazırlanmıştır. Bu plan doğrultusunda öğrencilere Chopin’in “Spring Waltz” parçası dinletilir ve o esnada araştırmacı tarafından getirilen toprak gösterilerek “annemize kötü davranırsak bize küser mi? Açıklayınız.” sorusu ile derse başlanmıştır. Her öğrencinin derse ilgisinin artması, işlenecek konuya dair merak duyması ve öğrencileri düşünmeye sevk ederek yaratıcı düşüncelerini sağlamak adına soruyla alakalı fikir yürütmeleri sağlanmıştır. Sonrasında soruya ilişkin düşünceleri tek tek alınmıştır. Öğretmen tarafından öğrencilere soruyla alakalı dönütler verilmiş ve öğrencilerin verdikleri cevaplar çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) açılan tahtaya not edilmiştir. Sonraki aşamada, öğrencilerden parçayı dinlerken toprağı annelerinin yerine koymaları annelerini düşlemeleri istenmiştir. Araştırmacı tarafından toprağın da tıpkı annemiz gibi olduğu ve yaşamımızda ayakta kalmamızı sağlamak için annemiz gibi fedakârca davrandığını, bize yiyecek verdiği, bizi beslemek için uğraşıp didindiği belirtilmiştir. Onun tüm bu fedakârlıklarına rağmen bizim ona kötü davrandığımız, bol ürün almak için toprağı ilaçladığımız, aşırı gübreleme yapıp, aşırı suladığımız, ağaçları kestiğimiz veya otları yakarak hem toprağı hem de toprak içindeki diğer canlılara nasıl zarar verdiğimiz değinilmiştir. Sonrasında öğrencilere anahtar soruya verdikleri cevaplar

hatırlatılmıştır. “Annemizi üzersek bize küseceğini söylüyorsunuz. Peki, ya toprak anayı üzdüğümüzde onun bize karşı tepkisi ne olur?” sorusunu sorup öğrencilerin çevre bilinci kazanmaları sağlanmıştır. Alınan cevaplar çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) açılan tahtaya not edilmiştir. Ek-1’de yer alan bir zamanlar bu topraklar üzerinde yaşayan Hasan Amca ve ailesinin yaşam hikâyesi, bir öğrenci tarafından tüm sınıfın duyabileceği bir sesle okunmuştur. Hikâye okutulduktan sonra bu olayın ortaya çıkmasına neden olan etkenlerle olay ortaya çıktıktan sonra meydana gelen sonuçların neler olduğu soru cevap şeklinde araştırmacı tarafından yönlendirilerek buldurulmuştur. Hikâyede geçen doğal afetten yola çıkarak araştırmacı tarafından diğer doğal afetlerin neler olduğuna ve nerelerde görülebileceğine insanları nasıl etkileyeceğine değinilmiştir. Öğrencilerin önceden temin etmiş oldukları kartonlar ve boya kalemleri ile doğal afetlerin Hasan amcanın ve ailesinin hikâyesinden yola çıkarak insanları ve toplumları nasıl etkileyeceği konusunda dikkat çeken bir afiş hazırlamaları istenmiştir. Oluşturulan afişlerin bir kısmı diğer öğrencilere sunulmuştur. Dersin sonunda öğrenciler o hafta blogda üretecekleri içeriklerle alakalı konuşmuş ve kimlerin hangi konu da ne tarz içerikler üreteceklerine sınıfça karar verilmiştir. Haftanın sorusu, haftanın görseli, soru işareti resmi, doğal afetler görselleri, doğal afetlerin neler olduğuna dair bilgi metinlerinin oluşturulması, blogun düzenlenmesi gibi iş bölümlerini öğrenciler kendi aralarında kararlaştırmışlardır. Öğrenciler hazırlamış oldukları afişlerin görsellerini de ders bittikten sonra WhatsApp aracılığı ile araştırmacıya iletmişlerdir. O hafta içerisinde üretilen içerikleri süreci yöneten araştırmacının onayını alarak blogda yayınlamaya başlamışlardır.

22 Şubat haftasında “Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.” kazanımına toplamda iki ders saati sürecektir. Ders planı hazırlanmıştır. Bu plan doğrultusunda birinci ders saatinde araştırmacı tarafından öğrencilere anahtar soru olan “Teknoloji aile yaşantımızı nasıl etkiliyor?” sorusu sorulmuştur. Soru ile alakalı düşünceleri istenmiş ve öğrencilerin soru hakkındaki görüş ve düşünceleri tek tek alınmıştır. Daha sonra Ek-1 de yer alan görsel bilgisayar ekranına yansıtılmıştır. Tüm öğrencilerden görsellerde neler gördüklerini ve bunların ne anlama geldiğini önceden hazırlanmış oldukları

A4 kâğıtlarına yazmaları istenmiştir. Görsellerle alakalı öğrencilerin yazdıkları çıkarımlar araştırmacı tarafından okutturulmuştur. Konuyla alakalı önceden hazırlanılmış olan slayt öğrencilere izlettirilmiştir ve konu araştırmacı tarafından anlatılmıştır. Daha sonra ZOOM programının gruplara ayırma özelliği kullanılarak öğrenciler dört gruba ayrılmıştır. Her grup tarafından aralarında karar vererek birer sözcü seçmeleri istenmiştir. Yirmi dakika boyunca grup üyelerinin daha önce temin ettikleri renkli A4 kâğıtlarına teknolojinin toplum üzerindeki olumsuz etkisini anlatan hikâyeye yazmaları istenmiştir. Dersin son 15 dakikasında gruplar hikâyeye yazma işlemini tamamladıktan sonra grup sözcüleri tarafından tek tek okunmuştur.

1 Mart haftası “Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.” kazanımına toplamda iki ders saati sürecektir şekilde ders planı hazırlanmıştır. Bu plan doğrultusunda birinci ders saatinde araştırmacı tarafından öğrencilere anahtar soru olan “Bir bilginin doğruluğu nasıl anlarsınız? Açıklayınız.” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin soru üzerinde düşünmeleri istenmiştir. Öğrencilerin anahtar soru ile alakalı düşünceleri araştırmacı tarafından tek tek alınmıştır ve cevaplar çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) açılan tahtaya not edilmiştir. Öğrencilerin ders materyali olarak kullandıkları Arı akıllı defterin 86. sayfasında yer alan karikatür araştırmacı tarafından kitabın pdf hali kullanılarak ekrana yansıtılmıştır. Öğrencilerin bireysel olarak iki dakika kadar karikatürü incelemeleri istenmiştir. İncelenen karikatürle alakalı öğrenci görüşleri araştırmacı tarafından tek tek alınmıştır ve görüşler çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) açılan tahtanın bir diğer bölümüne not edilmiştir. Daha sonra araştırmacı tarafından tüm sınıfa yaklaşık üç dakika kadar süren “Doğru Bilgiye Nasıl Ulaşırız?” konusunu ele alan video izlettirilmiştir. Video izlettirildikten sonra araştırmacı tarafından konu detaylı bir şekilde düz anlatım yöntemi ile anlatılmıştır. Araştırmacı konuyu anlattıktan sonra öğrencilerin önceden temin ettikleri renkli kartonlar ve kalemlerin çıkarılması istenmiştir. Öğrencilerden bu malzemeler kullanılarak yirmi dakikalık sürede doğru bilgiye nasıl ulaşılacağını ele alan bir karikatür çizmeleri istenmiştir. Çizilen karikatürler tek tek ekrana yansıtılmıştır. Daha sonra öğrencilerin karikatürünü anlatması ve ekranlarının da çizilen karikatürü görmesi

sağlanmıştır. Karikatür sunumundan sonra, daha önceden araştırmacı tarafından belirlenen “Ünlü Mucitler ve İcatları” konusunda doğru bilgiye ulaşmasını sağlayan adımları kullanarak öğrencilerin araştırma ödevi hazırlamaları istenmiştir.

1-8 Mart haftası “Sanal ortamı güvenli kullanmaya önem gösterir.” kazanımına toplamda üç ders saati sürecek şekilde ders planı hazırlanmıştır. 1 Mart haftasının dördüncü ders saatinde ders planının 40 dakikalık kısmı uygulanmıştır. 11- 12 – 13 Mart’ta okulun bursluluk sınavı olduğu için dördüncü ders planının geriye kalan 80 dakikalık kısmı bir hafta ertelenerek işlenmiştir. Bu planın ilk 40 dakikalık kısmında araştırmacı tarafından ZOOM programının gruplara ayırma özelliği kullanılarak sınıf karışık bir şekilde dört gruba ayrılmıştır. Her gruptan aralarında birer sözcü belirlemeleri istenmiştir. Gruplar ve sözcüler belirlendikten sonra araştırmacı tarafından öğrencilere anahtar soru olan “İnternet kullanılırken sizce nelere dikkat edilmeli? Açıklayınız.” sorusu yöneltilmiştir. Bu gruplar sanal ortamda olacağı için araştırmacı anahtar soruyu her grubun sanal ortamına dâhil olup tek tek söylemiştir. Öğrenciler grup üyeleri ile birlikte anahtar soru üzerine düşündükten sonra tüm gruplar kaldırılmış ve tekrar sınıf düzenine geçilmiştir. Öğrencilere sorulan anahtar sorunun cevabı sınıf düzenine geçildiğinde sözcüler vasıtasıyla tek tek alınmıştır. Alınan cevaplar çevrimiçi ortamda (ZOOM Programı) açılan tahtaya not edilmiştir. Böylece öğrencilerin verdikleri cevapları ekranda doğrudan görmeleri sağlanmıştır. Bu aşama bittikten sonra araştırmacı tarafından öğrencilere güvenli internet kullanımı ve siber tuzaklarla alakalı önceden belirlenen iki video on iki dakika boyunca izlettirilmiştir. Öğrencilerden videolarda izlediklerinden neler anladıkları sorulmuş ve teker teker cevap alınmaya çalışılmıştır. Dördüncü ders planının geriye kalan 80 dakikalık ikinci kısmı bursluluk sınavı nedeniyle bir hafta ertelenerek 15 Mart haftasında işlenmiştir. Dersin olduğu 17-18 Mart günlerinde okullar seyreltilmiş bir şekilde yüz yüze eğitime açıldığı için Dördüncü ders planının 80 dakikalık ikinci kısmı ve beşinci ders planı yüz yüze işlenmek zorunda kalınmıştır. 15 Mart haftası Dördüncü ders planının ilk 40 dakikalık kısmın araştırmacı tarafından hatırlatılması yapılmıştır. Araştırmacı tarafından öğrencilere yaklaşık yirmi dakika boyunca internetin nasıl kullanılacağıyla alakalı bilgiler verilmiştir. Öğrenciler tekrar Zoom programının

gruplara ayırma özelliği kullanarak grupla çalışacakları sanal ortama almıştır ve her gruptan interneti nasıl kullanmamız gerektiği ile ilgili slogan şiirler yazmaları istenmiştir. Sözcülerin daha önceden temin etmiş olduğu renkli kalemler ve renkli kartonlara yaklaşık yirmi dakika boyunca slogan şiirler yazılmıştır. Slogan şiirler yazıldıktan sonra öğrenciler tekrardan sınıf düzenine alınmıştır. Daha sonra sözcüler aracılığı ile her grubun yazdığı slogan şiirler tek tek okunmuştur. Slogan şiirler okunduktan sonra öğrencilerden herhangi bir arkadaşına bugün derste öğrendikleri “İnterneti Nasıl Kullanmalıyız?” konusuna ait bilgileri de içeren bir mektup yazmaları istenmiştir. Öğrenciler önceden hazırladıkları renkli A4 kâğıtlarına yaklaşık yirmi dakika boyunca mektupları yazmışlardır.

15 ve 22 Mart haftası “Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.” kazanımına toplamda dört ders saati sürecek şekilde ders planı hazırlanmıştır. 17-18 Mart günlerinde okullar yüz yüze eğitime seyretilmiş bir şekilde açıldığı için beşinci ders planı yüz yüze işlenmek zorunda kalınmıştır. Bu plan doğrultusunda birinci ders saatinde araştırmacı tarafından sınıf üç gruba ayrılmıştır. Her gruba anahtar soru olan “Bilim insanı dediğimizde aklınıza ne geliyor? Tasvir ediniz.” sorusu sorulmuş ve renkli kartonlara yaklaşık on dakika boyunca bilim insanı denilince akıllarına neler geldiğinin görselini çizimleri istenmiştir. Daha sonra araştırmacı öğrencilerden çizilen resimlerin tek tek sunulmasını istemiştir ve sunulan görsellerle alakalı bazı bilgiler sınıf tahtasına not edilmiştir. Bundan sonra yaklaşık on dakika boyunca İbn-i Haldun ve Nicola Tesla’ya ait kilometre taşları videosu öğrencilere izlettirilmiştir. Video izlettirildikten sonra öğrencilerin derse getirmiş oldukları A4 kâğıtlarının çıkarılması istenmiş ve bu kâğıtlara “İbn-i Haldun ile Nicola Tesla’nın hangi karakteristik özellikleri bilim insanları olmalarına yardımcı olmuştur?” sorusunu videodan hareketle yorumlayarak cevaplamaları istenmiştir. Alınan cevaplar araştırmacı tarafından tekrardan tahtaya not edilmiştir. Daha sonra araştırmacı tarafından bilim insanları ve onların ortak özellikleri hakkındaki konular yaklaşık kırk dakika boyunca anlatılmıştır. Konu anlatıldıktan sonra her grubun kendi içerisinde bilim insanlarının özelliklerini içeren bir senaryo yazmaları istenmiştir. Senaryolar yazıldıktan sonra araştırmacı tarafından yaklaşık on dakika boyunca çoraptan kukla yapımının nasıl

olduğu yapılarak gösterilmiştir. Gösterilen kukla yapımından yola çıkarak öğrencilerin de önceden getirdikleri çoraplar, renkli kalemler, düğme ve yapıştırıcı yardımıyla yirmi dakikalık bir sürede yapmaları istenmiştir. Kuklalar tamamlandıktan sonra öğrencilerin yaptıkları kuklaları daha önceden hazırlamış oldukları senaryolarla konuşturmaları istenmiştir.

22 Mart haftası “Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.” kazanımına toplamda iki ders saati sürecek şekilde ders planı hazırlanmıştır. 22 Mart haftasında seyreltilmiş eğitim devam ettiği için altıncı ders planı çevrim içi bir şekilde uygulanmıştır. Bu plan doğrultusunda birinci ders saatinde her gruba anahtar soru olan “Bilimsel bir araştırma yaparken sizce nelere dikkat etmemiz gerekir?” sorusu sorulmuştur. Sorulan soru sonrasında öğrencilerden tek tek soruyla alakalı düşünceleri alınmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından öğrencilere önceden hazırlanmış olan slayt izlettirilmiş ve slayttaki konular araştırmacı tarafından bizzat anlatılmıştır. “Kütüphane ve İnternette Yararlanma” ve “Bilgi Hırsızlığı” adında iki video öğretmen tarafından EBA’da izlettirilmiştir. Videolar izletildikten sonra bu konu soyut ve iyi öğrenilmesi gereken bir konu olduğu için araştırmacı tarafından konu daha detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Daha sonra öğrencilerin evde “Teknolojinin Toplum Üzerine Etkisi” konusunda bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak ev ödevi hazırlamaları istenmiştir.

24.03.2021 tarihinde altıncı ders planının uygulanmasıyla araştırmanın 5-A sınıfı ile yürütülen deneysel süreç kısmı tamamlanmıştır.

4.7.3.6. Ürünü Pazarlama

Öğrenciler “Sosyalin Çocukları” blogunu kurduktan sonra belirlenen hedef kitleye ulaşması için yine öğrenciler tarafından blogun “İnstagram” ve “Twitter” sosyal medya hesapları açılmıştır. Blogda yayınlanan içerikler daha çok kitleye ulaşması için aynı zamanda blogun sosyal medya hesaplarında da paylaşılmıştır. Paylaşılan içerikler öğrencilerin etkileşimde bulunduğu ailesi ve çevrelerindeki diğer kişiler tarafından da paylaşılıp daha fazla hedef kitleye ulaşılmaya çalışılmıştır. Blogun tanınırlığını ve etkileşimini arttırmak için takipçisi

çok fazla olan instagram kullanıcılarının hesabından blog tanıtılmıştır. Öğrenciler Youtube’da abone sayısı fazla olan diğer şubeden arkadaşlarına blogun tanıtılmasını rica etmiş ve blog Youtube’da da tanıtılmış ve etkileşim sayısı bu mecradan da arttırılmaya çalışılmıştır.

4.7.3.7. Sonrasında Ürün Yönetimi ve Bakımı

Öğrenciler “Sosyalın Çocukları” blogunu 15 Şubat 2021 tarihi itibariyle kurmaya başlamış ve 1 Temmuz 2021 tarihine kadar da düzenli bir şekilde ürünü geliştirmiş ve sürekli yeni içerikler üretmiştir. Blogu ziyaret eden kişilerin geri bildirimleri doğrultusunda gerekli iyileştirmeler yapılmıştır.

4.7.4. Son Testlerin Uygulanması

25.03.2021 tarihi son testlerin yapılmasına ayrılmıştır. Son testler perşembe günü dört ders saatinde yapılmıştır. Pandemi nedeniyle öğrencilerin derslere tam katılım gerçekleştirmemesi sebebiyle hem deney hem de kontrol grubunda mevcut öğrenci sayısının katılımında düşüş gözlemlenmiştir. Önce 5-B şubesine sonra 5-A şubesine son son testler uygulanmıştır. Son test uygulandıktan sonra 5-A şubesine yarı yapılandırılmış görüşme formu ZOOM programı üzerinden sorulmuş ve yaklaşık 5 saat süren görüşme gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde cevabı aranan alt problemlerin analizleri yer almaktadır. İki aşamalı analizlerin yapıldığı bu araştırmada ilk olarak araştırmanın 3 alt problemini kapsayan nicel analizler yapılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın diğer 3 alt probleminde ise öğrenci görüşmelerinin nitel analizleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Nicel Verilerin Analizleri ve Yorumları

Araştırma bulgularının yer aldığı bu aşamada, alt problemlerinin test edilmesi amacıyla yapılan nicel analizlere ve bu analizlere ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

1. Nicel Araştırma Soruları

1.1. Deney grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt probleminde, deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön testi ve son testinden aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Bu doğrultuda, öncelikle deney grubunun akademik başarı ön test ve son test sonuçlarının farkı alınarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır (Bknz. Tablo 5).

Tablo 5

Deney Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puan Farkına Göre Normallik Testi Sonuçları

Ön Test-Son Test Puan	Kolmogorov Smirnov			Shapiro- Wilk		
	Statistic	sd	p	Statistic	sd	p
FARK	,260	11	,036	,878	11	,098

Tablo 5’te deney grubu öğrencilerinin ön testten ve son testten aldıkları puanlar arasındaki farkın normal dağılım sonuçları gösterilmiştir. Öğrencilerin toplam mevcudu 30’un altında olması sebebiyle Shapiro-Wilk testi sonuçları dikkate alınmıştır. Bu testin sonucuna göre p değeri 0,05’ten büyük olduğu için farkın normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılım gösteren veri seti, parametrik testlerden olan İlişkili (Bağımlı) Örneklem t Testi ile analiz edilmiş olup sonucu Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Deney Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Erişilerinin Belirlenmesine Yönelik İlişkili Örneklem t Testi Sonuçları

Puan	N	$\bar{x}$	S	$\bar{X}_{\text{Fark}}$	sd	t	p	Etki (d)
Ön Test	11	70,4545	13,50	-7,72727	10	-1,376	,199	-1,3761
Son Test	11	78,1818	20,88					

p<0,05

Tablo 6’ya göre deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön testinden ve son testinden aldıkları puanlarının ortalamaları arasındaki farkına yani erişilerine ilişkin sonuçlar ele alındığında, deney grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}_{\text{Öntest}} = 70,4545$), son testten aldıkları puan ortalaması ($\bar{X}_{\text{Sontest}} = 78,1818$) olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, deney grubu öğrencilerin akademik başarı ön test ile son test puanların

ortalamaları arasındaki istatistiksel farkın son test lehine ($\bar{X}_{\text{Fark}} = -7,72727$) olduğunu göstermektedir. Bu farkın anlamlılığının belirlenmesi amacıyla yapılan ilişkili örneklem t testi analiz sonuçlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(10) = -1,376$, $p > 0,05$). Bu sonuçlar neticesinde ÜTÖM'ün, deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test sonucu erişim puanlarının artmasında etkili olmadığı ifade edilebilir. Analiz sonucunda hesaplanan etki büyüklüğünün ($d = -1,3761$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Green ve Salkind'den aktaran Can (2019) etki büyüklüğünün değerini; 1'in üzerinde ise çok büyük, 0,8 büyük, 0,5 orta, 0,2 de az etki olarak değerlendirmektedir (s. 112). Bu sonuç itibarıyla, istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı ifade edilebilir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde, kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son testten aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. İlk olarak kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test ve son test puanlarının farkı alınmış olup normallik testi yapılmıştır. Normallik testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puan Farkına Göre Normallik Testi Sonuçları

Ön Test-Son Test Puan	Kolmogorov Smirnov			Shapiro- Wilk		
	Statistic	sd	p	Statistic	sd	p
FARK	,173	13	,200*	,961	13	,774

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı ön test ve son test puanlarının farkı alınarak yapılan normallik testi Shapiro-Wilk sonuçlarına bakıldığında 0,05'ten büyük olduğu ve verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Normal dağılım gösteren veriler, parametrik testlerden İlişkili (Bağımlı) Örneklem t Testi ile test edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Erişilerinin Belirlenmesine Yönelik İlişkili Örneklem t Testi Sonuçları

Puan	n	$\bar{x}$	S	$\bar{X}_{\text{Fark}}$	sd	t	p	Etki (d)
Ön Test	13	61,5385	17,4862	-11,9230	12	-2,392	,034	-0,6633
Son Test	13	73,4615	12,6465					

$p < 0,05$

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı ön test puanlarının ortalaması ($\bar{X}_{\text{Öntest}} = 61,5385$), son test puanlarının ortalaması ($\bar{X}_{\text{Sontest}} = 73,4615$) olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin akademik başarı ön test ve son test puanlarının ortalamaları arasında erişilerinin ($\bar{X}_{\text{Fark}} = -11,9230$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında erişi puanlarının istatistikî olarak anlamlı farklılığına ilişkin yapılan ilişkili örneklem t testi sonuçları 0,05 düzeyinde son test lehine anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir ($t(12) = -2,392$ $p < 0,05$). Analiz sonucuna göre anlamlı farkın etki büyüklüğü ($d = -0,6633$) olarak bulunmuştur. Bu noktada geleneksel öğretimin kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı ön test ve son test arasındaki erişi puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ifade edilebilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Nicel Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarının ortalamaları arasında istatistikî olarak anlamlı farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Analizlerin ilk basamağında deney grubu öğrencilerinin son test puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarının normal dağılım gösterme durumları incelenmiştir. Bu analizin sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Son Test Puanlarının Normallik Testi Sonuçları

Şube	Puan	Kolmogorov Smirnov			Shapiro- Wilk		
		Statistic	sd	p	Statistic	sd	p
Deney Grubu	Son Test	,264	11	,031	,846	11	,038
Kontrol Grubu		,236	13	,046	,849	13	,028

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarına göre yapılan normallik testi Shapiro-Wilk sonuçları incelendiğinde 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Veriler normal dağılım göstermediği için Non-Parametrik testlerden Mann- Whitney U testi yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Akademik Başarı Son Test Puanları Arasındaki Farklılığın Belirlenmesine İlişkin Mann- Whitney U Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney Grubu	11	14,68	161	47,50	0,160
Kontrol Grubu	13	10,65	138		

Her iki gruptaki öğrencilerin ortalamaları arasında istatistikî olarak anlamlı farklılığın belirlenmesine yönelik yapılan Mann- Whitney U testi p değerinin sonucu 0,05 'ten büyük olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, ÜTÖM'ün yapıldığı deney grubu öğrencilerinin son test puan ortalamalarının, geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puan ortalamalarından yüksek olduğunu ancak istatistikî olarak anlamlı ölçüde farklılaşmadığını göstermektedir.

5.2. Nitel Verilerin Analizleri ve Yorumları

Araştırma bulgularının yer aldığı bu aşamada, alt problemlerinin test edilmesi amacıyla yapılan nitel analizlere ve bu analizlere ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 11

Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar

<i>Temalar</i>	<i>Alt Temalar</i>
1. Öğretim Yöntem ve Tekniği	ÜTÖM
2. Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi	Dersleri ÜTÖM İle İşlenmesinin Verimliliğe Katkısı Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Etkin Katılıma Katkısı
3. ÜTÖM Kullanımı	ÜTÖM Kullanımının Avantajları ÜTÖM Kullanımının Dezavantajları

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırmada elde edilen verilere göre ana tema ve alt temaların oluşturulması sürecinde araştırmacı ayrı ayrı tüm dökümleri okumuş ve yine birbirinden bağımsız olarak alt temaları oluşturmuştur. Veriler, üç ana tema altında toplanmıştır. “Öğretim Yöntem ve Tekniği” ana temasının altında “ÜTÖM” gibi bir alt tema oluşturulmuştur. “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi” ana teması altında ise “Dersleri ÜTÖM İle İşlenmesinin Verimliliğe Etkisi” ve “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Etkin Katılıma Katkısı” gibi iki alt tema oluşturulmuştur. “ÜTÖM Kullanımı” ana teması altında “ÜTÖM Kullanımının Avantajları” ve “ÜTÖM Kullanımının Dezavantajları” şeklinde alt temalar ortaya çıkmıştır.

Bu kısımda, sosyal bilgiler dersinin ürün temelli öğrenme modeliyle işlenmesine ilişkin öğrenci görüşleri bire bir görüşmelerde elde edilen verilerle ortaya koyulmuştur.

Tablo 12

Ana Tema 1: Öğretim Yöntem ve Tekniği

Alt Temalar	Kodlar
5.1. ÜTÖM	Etkinlik Yapma (Ö.2, Ö.3, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.10, Ö.11, Ö.12, Ö.15) Eğlenceli Olma (Ö.1, Ö.4, Ö.7, Ö.8, Ö.10, Ö.11, Ö.12, Ö.13) İnsanlara Katkıda Bulunma (Ö.2, Ö.5, Ö.8, Ö.13, Ö.14) Ürün Yapma (Ö.3, Ö.11, Ö.13) Akılda Kalıcı Olma (Ö.7, Ö.13) Blog Oluşturma (Ö.9, Ö.10) Daha İyi Anlama (Ö.4, Ö.13)

Öğrencilerin ÜTÖM’ü beğenip beğenmediğine ilişkin görüşleri sorulduğunda görüşme yapılan her öğrenci ÜTÖM’ü beğendiğini belirtmiştir. “Öğretim Yöntem ve Tekniği” ana teması “ÜTÖM” alt temasında incelenmiştir. “ÜTÖM” alt teması sosyal bilgiler dersinin ÜTÖM ile işlenmesinin neden beğenildiğini belirtmektedir.

“ÜTÖM” alt temasına ait görüşler şu şekildedir:

Ö.5: “Öğretmenim biz bir yandan bir şeyler öğrenirken başkaları da öğrendiklerimizi öğrendiği için beğendim.”

Ö.7: “Öğretmenim çünkü şöyle eee nasıl desem dersler böyle daha aktif geçiyor daha eğlenceli geçince derse daha çok katılmak istiyorum. Derse daha çok katılmak isteyince birazcık daha çok sosyal bilgiler çalışmak istiyorum. Bilgiler daha fazla aklımda kalıyo.”

Ö.8: “Öğretmenim böyle birilerini bilgilendirmemiz eğlenerek yapmamız etkinlikler yapmamız hoşuma gittiği için beğendim.”

Ö.9: “En çok beğendiğim nokta bir blog oluşturmamız oldu. Buna benimde katkılarım olduğu için mutluyum.”

Ö.13: “Eğlenceli, kendimiz bir şeyler yapıyoruz bunları çok sevdim.”

Tablo 13

Ana Tema 2: Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi

Alt Temalar	Kodlar
6.1. Dersleri ÜTÖM İle İşlenmesinin Verimliliğe Katkısı	Eğlenceli Olma (Ö.3, Ö.4, Ö.6, Ö.8, Ö.9, Ö.10, Ö.12, Ö.13) Blogda Tekrar İmkânı (Ö.6, Ö.8, Ö.10, Ö.12) İlgi Duyma (Ö.1, Ö.8, Ö.9, Ö.12) Öğrenerek Katkıda Bulunma (Ö.5, Ö.9, Ö.12) Bilgilerin Kalıcı Olması (Ö.3, Ö.7, Ö.8) Odaklanma (Ö.6, Ö.9, Ö.10) Etkinlik Yapma (Ö.4, Ö.14) İşbirliğini Artırma (Ö.5, Ö.11) Öğretmen- Öğrenci Bağını Güçlendirme (Ö.7, Ö.11) Geleceğe Katkı (Ö.7, Ö.11) Yeteneği Arttırma (Ö.7, Ö.9) Yaparak Öğrenme (Ö.9, Ö.5) Daha İyi Öğrenme (Ö.1, Ö.2, Ö.7)
6.2. Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Etkin Katılıma Katkısı	Sorumluluk Alma (Ö.9, Ö.10, Ö.11, Ö.12) Üretken (Ö.2, Ö.4, Ö.5, Ö.6) Eğlenceli (Ö.1, Ö.5, Ö.6, Ö.7) Bloga İçerik Üretme (Ö.5, Ö.9, Ö.10) Etkinlik yapma (Ö.8, Ö.14) Sosyalleşme (Ö.9, Ö.11)

Derslerin ÜTÖM ile işlenmesinin mi yoksa düz anlatım yöntemiyle işlenmesinin mi verimli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden? Sorusuna görüşmeye katılan her öğrenci ÜTÖM’ün daha verimli olduğunu belirtmiştir. ÜTÖM ile mi düz anlatım yöntemiyle mi derste etkin olduğunuzu düşünüyorsunuz? Neden? Sorusuna tüm öğrenciler ÜTÖM ile daha etkin olduklarını belirtmişlerdir. Bu soruların nedenine dair görüşler, “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi” ana teması ile “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Verimliliğe Etkisi” ve “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Etkin Katılıma Etkisi” alt temalarıyla belirtilmiştir.

Öğrencilerin dersleri ÜTÖM ile işlenmesinin verimliliğe etkisi alt temasına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Ö.3: "Dersler böyle daha eğlenceli oluyo. Öğrenciyi konunun içine çekiyo."

Ö.5: “Yani hocam sınıf blogla ilgileniyor ya hep nasıl anlatılırki o işbirliğimiz artıyor.”

Ö.7: “Yaa öğretmenim çünkü şöyle yani bilmiyorum öğretmen ile öğrenci arasında daha iyi bir iletişim oluyor. Ve nasıl desem derse bütün öğrenciler aktif bir şekilde katılabiliyor diğer yandan. Mesela normalde iki üç öğrenci arkada oyun oynar ama ürün temelli işleyince öyle bir şey olmuyor herkes derse katılmak istiyor.”

Ö.10: “Şimdi hocam siz anlatıyorsunuz o konuyla alakalı etkinlik yapıyoruz o konuyla ilgili etkinlik yaparken daha çok pekiştirmiş oluyoruz o şekilde blogla da hem ders tekrarı yapmış oluyoruz hem de eğleniyoruz. Mesela hocam biz unuttuk diyelim blogda her şey olduğu için bloğu açıp bakabiliriz.”

Ö.11: “Öğretmenim böyle şeyler takım birliğini arttırıyor. Hep birlikte çalışıyoruz. Takım ruhunu arttırıyor. Mesela X bilgileri bloga yazıyor, Y resimleri çiziyor, bende yazıları yazıyorum, Z’de araştırıyor.”

Derslerin ÜTÖM ile işlenmesinin etkin katılıma etkisi alt temasına dair öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö.4: “Öğretmenim ben de bir şeyler yaptığım için mutlu oldum.”

Ö.6: “Öğretmenim etkinlik yaparken daha aktif bir şeyler üretmeye çalışıyoruz sürekli şöyle mi yapsam böyle mi yapsam böyle mi güzel olur diye.”

Ö.7: “Öğretmenim çünkü ürün temelli işleyince aktif oluyorsun derste derse böyle bir katılma isteği oluyor içinde her an sanki.”

Ö.9: “Mesela gruplara ayrıldık orda bir sürü şey yaptık bu şekilde insan blogda bir şeyler yapmam gerektiği zaman sorumluluklarımın da bilincine varıyorum.”

Ö.11: “Öğretmenim şöyle ürün temelli de daha çok görev alıyorum normal derslerde ise daha az.”

Tablo 14

Ana Tema 3: ÜTÖM Kullanımı

Alt Temalar	Kodlar
7.1. ÜTÖM Kullanımının Avantajları	Kalıcı Olma (Ö.3, Ö.7, Ö.6, Ö.9, Ö.10, Ö.11, Ö.13) Daha İyi Anlama (Ö.2, Ö.5, Ö.6, Ö.10, Ö.12) Eğlenceli Olma (Ö.3, Ö.5, Ö.6, Ö.12) İnsanlara Faydalı Olma (Ö.4, Ö.7, Ö.8, Ö.11) Geliştirici Olma (Ö.4, Ö.7, Ö.10) İlgi Çekici Olma (Ö.1, Ö.3) Dersi Sevdireci Olma (Ö.7, Ö.15) Yaratıcılığı Geliştirici Olma (Ö.2, Ö.13) Sosyalleşme (Ö.11, Ö.13) Yetenek Kazandırma ve Geliştirme (Ö.11, Ö.12) Pekiştirme Olanağı Sunma (Ö.12) Sorumlulukları Yerine Getirme (Ö.9) Yardımlaşmayı Sağlama (Ö.11) Gerçek Hayata Dair Şeyler Öğrenme (Ö.13) Öğrenen- Öğreten Arasındaki Bağ Arttırıcı Olma (Ö.7)
7.2. ÜTÖM Kullanımının Dezavantajları	Zaman Alıcı (Ö.2)

“ÜTÖM Kullanımı” ana teması hakkındaki görüşler “ÜTÖM Kullanımının Avantajları” ve “ÜTÖM Kullanımının Dezavantajları” şeklinde iki alt tema altında toplanmıştır.

ÜTÖM kullanımının avantajları alt temasına dair görüşler şu şekildedir:

Ö.1: “Derse girenlerin daha çok ilgisini çekmek isteğini arttırmak. ”

Ö.2: “Hocam düşündüğümüz için hayal gücümüz gelişiyor. ”

Ö.4: “Öğretmenim insanların öğrenmesini sağlıyor. Onlara fayda sağlıyor. Bizde hem öğrenmiş oluyoruz hem de onlar öğrenmiş oluyor. ”

Ö.7: “Mesela öğretmenim blog gerçekten bana çok şey kattı. Orada haftanın sorusunu yapmak bile yani bilmiyorum beni iyi geliştirdi. ”

Ö.10: “Daha fazla araştırmamıza neden oluyor yani daha fazla şeyleri araştırıyoruz. Mesela hocam ben eskiden hiç araştırmazdım. ”

Ö.11: “Ürün temelli öğrenme insanlara yetenek kazandırır. Mesela öğretmenim X oyunlarda çok iyi X’e oyun verdiğiniz için oyun yeteneğini kullanarak oyunlar yapıyor. Bu

da onu daha da geliştirmiş oluyor. Y'ye resim veriyoruz resim çok güzel yapıyor o da resim yeteneğini geliştiriyor. Z'de bilgisayarda iyi bilgisayar ilişkisini daha çok st düzeye taşıyor.”

Ö.13: “Aklımızda kalıyor. Gerçek hayata dair bir şeylerde öğreniyoruz. Deniyoruz, öğreniyoruz, düşünüyoruz, yaratıcılığımız artıyor.”

TM kullanımının dezavantajlarına dair görüşme gerçekleştirilen on beş öğrencinin on dördü herhangi bir dezavantajı olmadığını belirtirken bir kişi dezavantajı olduğuna dair görüş belirtmiştir. TM kullanımının dezavantajları alt temasına dair görüş şu şekildedir:

Ö.2: “Hocam mesela o çizmemiz yazmamız uzun sürdüğü için bazen yetiştirmekte zorlanabiliyoruz. Zaman alıyor.”

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmanın nicel ve nitel bulgularının değerlendirilmesini içeren sonuçlar ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırmanın bulgularına dair sonuçlar, literatürde yer alan araştırmalar ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Son olarak da araştırmanın sonuçlarından hareketle öneriler sunulmuştur.

6.1. Nicel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Çalışmanın bu kısmında, üç nicel alt probleminin bulgularından elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik tartışmalara ayrı başlıklar halinde yer verilmiştir.

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt probleminden elde edilen bulgudan, ÜTÖM'ün uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ile son test puanların ortalamaları arasındaki istatistiksel farkın son test lehine olduğu görülse de ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, deney grubu öğrencilerinin akademik başarı erişilerinde ÜTÖM'ün etkili olmadığını göstermektedir. Ön test ve son test puanlarının ortalamaları arasındaki istatistiksel farkın son test lehine olmasına rağmen anlamlı farklılığın görülmemesinde teste katılan kişi sayısının (11) az olmasının bu verinin ortaya çıkmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın bu sonucunu tersi yönde

destekleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Yulastri vd. (2017) mesleki eğitimde ürün temelli öğrenme yaklaşımını kullanarak girişimcilik modülü geliştirmiş ve modülün öğrencilerin başarısını artırmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Hidayat'ın (2017b) araştırma bulgularında ise, ürün temelli olarak oluşturulan girişimcilik öğrenme araçlarının girişimcilik derslerinde bir öğrenme aracı olarak kullanılmasının etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ganefri vd.'de (2017) yaptıkları çalışmada ÜTÖM'ün etkililiğinin öğrencinin öğrenme çıktılarını iyileştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt probleminden elde edilen bulgularda, kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son testten aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı farklılığa ilişkin yapılan ilişkili örneklem t testi sonuçları son test lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farkın etki büyüklüğü ($d = -0,6633$) olarak bulunmuştur. Bu noktada geleneksel öğretimin kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı ön test ve son test arasındaki erişim puanlarına yüksek etki etmediği görülmüştür.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt probleminden elde edilen bulgudan, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarının ortalamalarının istatistikî olarak anlamlı farklılaşmadığına ulaşılmıştır. Ancak ÜTÖM'ün yapıldığı deney grubu öğrencilerinin son test puan ortalamalarının, geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca ulaşma da deney (11) ve kontrol (13) grubunda teste katılım gerçekleştiren kişi sayısının az olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde bu sonucun tersi yönde çalışmalara rastlanmıştır. Haemaprasith (2018) yaptığı çalışmada ÜTÖM ile eğitim gören öğretmen adaylarının ölçümlerde akademik başarıları yüksek çıkmıştır. Benzer şekilde Friadi vd. (2020) yaptıkları çalışmada deney ve kontrol grubuna yetkinliğin üç boyutundan

baktığında bilişsel boyutta %20,70 psikomotor boyutta %18,32 ve duyuşsal boyutta %20,11 oranında deney grubu lehine iyileştirilmiş öğrenme çıktıları elde edildiği görülmüştür.

6.2. Nitel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Çalışmanın bu kısmında, üç nitel alt probleminin analizlerinden elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik tartışmalara ayrı başlıklar halinde yer verilmiştir.

6.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemde derslerin düz anlatım yöntemi ve ürün temelli öğrenme modeli ile işlenmesine ilişkin görüş farklılıkları olup olmadığına ilişkin 14 öğrenci ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir. Birinci alt probleme ilişkin görüşme sorusu;

1. Ürün temelli öğrenme modelini beğendiniz mi? Neden?

Sonda sorusu ise: Nasıl bulduğunuz açısından değerlendiriniz, şeklindedir.

Bu sorunun analizinden, “Öğretim Yöntem ve Tekniği” temasına ulaşılmıştır. Bu tema bağlamında öğrencilerden alınan yanıtlardan “Etkinlik Yapma, Eğlenceli Olma, İnsanlara Katkıda Bulunma, Ürün Yapma, Akılda Kalıcı Olma, Blog Oluşturma, Daha İyi Anlama” kodlarına ve “ÜTÖM” alt temasına ulaşılmıştır.

6.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemde ürün temelli öğrenme sürecinde öğrencilerin derse katılımlarıyla alakalı görüşlerinin neler olduğuna ilişkin 14 öğrenci ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir. İkinci alt probleme ilişkin görüşme soruları;

1. Derslerin Ürün temelli öğrenme modeliyle işlenmesinin mi yoksa düz anlatım yöntemi ile işlenmesinin mi daha verimli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?

2. Ürün temelli öğrenme modeliyle mi düz anlatım yöntemiyle mi derste daha etkin olduğunu düşünüyorsun? Neden? şeklindedir.

Birinci ve ikinci sorunun analizinden, “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesi” temasına ulaşılmıştır. Bu tema bağlamında öğrencilerden alınan birinci sorunun yanıtlardan “Eğlenceli Olma, Blog’da Tekrar İmkânı, İlgi Duyma, Öğrenerek Katkıda Bulunma, Bilgilerin Kalıcı Olması, Odaklanma, Etkinlik Yapma, İşbirliğini Artırma, Öğretmen- Öğrenci Bağını Güçlendirme, Geleceğe Katkı, Yeteneği Arttırma, Yapararak Öğrenme, Daha İyi Öğrenme” kodlarına ulaşılmıştır. “Dersleri ÜTÖM İle İşlenmesinin Verimliliğe Katkısı” alt temasına varılmıştır. Cannon ve Leifer (2001) de çalışmalarında öğrencilerin gerçek mühendislik problemlerine maruz kalarak, işi bilenlerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanıp daha iyi öğrendikleri ve yeteneklerini artırdıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Gülbahar, Avcı ve Ergün (2012) ÜTÖM’e benzer bir çalışma olan yaparak öğrenme: "Hedefe dayalı senaryo yaklaşımı" uygulamasına bir örnek adlı çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmıştır. Öğrencilerin derste verilen etkinliklere yönelik görüşler incelendiğinde sürecin etkili geçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda bu tezde “Geleceğe Katkı” kodu ile ulaşılmış olan öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında bu modelle öğrendikleri bilgileri kullanabileceklerine dair sonuca bu çalışmada da ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerden yaparak öğrenme ders sürecinin kendilerine getirdiği katkı ve süreçte kazandıkları deneyimlere yönelik görüşleri alınmış toplam on dokuz öğrenci ilerideki yaşamlarında yapacakları akademik araştırmaları için deneyim kazandıklarını belirtmiştir.

Bu tema bağlamında öğrencilerden alınan ikinci sorunun yanıtlardan “Sorumluluk Alma, Üretken, Eğlenceli, Blog’a İçerik Üretme, Etkinlik yapma, Sosyalleşme” kodlarına ve “Derslerin ÜTÖM İle İşlenmesinin Etkin Katılıma Katkısı” alt temasına ulaşılmıştır. Ragan vd. (2009) de çalışmalarında benzer bir bulguya rastlamış, araştırmada gözlemci öğretmenler bu öğrenme modeli kullanarak ürün üretme sürecinde sınıfta olumlu bir tutumun oluştuğunu ve öğrencilerin sürece aktif katılım gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir. Gülbahar vd.’in (2012)

alışmalarında benzer sonuca ulaşılmış öğrenciler yaparak öğrenme sonrasında etkililiklerinin ve kendilerine güvenlerinin arttığını ifade etmişlerdir.

6.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, ürün temelli öğrenme modelinin avantajları ve dezavantajlarının olup olmadığına ilişkin 14 ğrenci ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir. Üçüncü alt probleme ilişkin görüşme sorusu;

1. Ürün temelli öğrenme modelinin avantajları ve dezavantajları nelerdir? Neden?

şeklindedir.

Bu sorunun analizinden, “ÜTÖM Kullanımı” temasına ulaşılmıştır. Bu tema bağlamında öğrencilerden alınan yanıtlardan “Kalıcı Olma, Daha İyi Anlama, Eğlenceli Olma, İnsanlara Faydalı Olma, Geliştirici Olma, İlgi Çekici Olma, Dersi Sevdireci Olma, Yaratıcılığı, Geliştirici Olma, Sosyalleşme, Yetenek Kazandırma ve Geliştirme, Pekiştirme Olanağı Sunma, Sorumlulukları Yerine Getirme, Yardımlaşmayı Sağlama, Gerçek Hayata Dair Şeyler Öğrenme, Öğrenen- Öğreten Arasındaki Bağ Arttırıcı Olma” kodlarına ulaşılmıştır. “ÜTÖM Kullanımının Avantajları” alt temasına varılmıştır. “Zaman Alıcı” kodundan ise “ÜTÖM Kullanımının Dezavantajları” alt temasına ulaşılmıştır.

“ÜTÖM Kullanımının Avantajları” alt temasını destekleyen nitelikte bir çalışmayı Haemapasıth (2018) yapmıştır. Öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada, ğretim stratejileri hakkında hem teoriyi hem de gerçek uygulamayı derinlemesine anlama, çeşitli etkinlik tasarımı yapma, ders planları yazma, yansıtma ve yeni fikir veya deneyim alışverişi gibi ÜTÖM’e yönelik birçok avantajın sağlandığı belirtilmiştir. Gülbahar vd. (2012) ÜTÖM’e benzer bir çalışma olan yaparak öğrenme: "hedefe dayalı senaryo yaklaşımı" uygulamasına bir örnek adlı çalışmasında benzer sonuca ulaşmıştır. Öğrenciler topluluk karşısında hitap etme ve kendilerini doğru ifade etme yeteneklerinin geliştiğini, özgüven kazandıklarını belirtmişlerdir. Ganefri vd. (2017) çalışmalarında bu çalışmanın “Yetenek Kazandırma” kodu ile ulaştığı benzer bir sonuca ulaşmıştır. Çalışmada ÜTÖM kullanılarak,

elde edilen öğrenme çıktılarında öğrencinin girişimcilik becerisi geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde başarıya etkisinin anlamlı yönde olmadığı görülse de öğrenci görüşleri incelendiğinde sonucun tam tersi yönde olduğu gözlemlenmektedir. ÜTÖM ile işlenen derslerin sonrasında bu model sayesinde öğrendiklerini bireyler gelecek yaşamlarında kullanabilecekleri bir deneyim olarak görmektedir. Bunun yanı sıra öğrenciler girişimcilik, iletişim, eleştirel düşünme, yaratıcı olma gibi birçok becerilerini geliştirdiklerini bizzat ifade etmektedir.

6.3. Nicel Bulguların Nitel Bulgularla Desteklenmesine Yönelik Sonuçlar ve Tartışmalar

Karma yöntemde müdahale deseni ile tasarlanmış araştırmalarda, araştırmacının amacı bir deney veya müdahale deneme programına nitel veriyi ekleyerek araştırma problemini çalışmaktır (Creswell, 2019, s. 43). Bu bakımdan araştırmanın bu bölümünde, nicel bulguların nitel bulgularla nasıl desteklendiğine bakılacaktır.

Araştırmanın nicel bölümünün alt probleminden elde edilen bulguda, deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test ve son test puanlarının ortalamaları arasında son test lehine anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan bulgular ile tersi yönde şu şekilde desteklenmiştir: öğrencilerin işlenen konuya ilişkin görüşlerinde konuları öğrendiklerini belirtilen ifadeleri bulunmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin özel olarak belirttikleri, ÜTÖM'ün dersi daha iyi anlamaya, akılda kalıcı olmasına, mevcut yeteneklerini arttırmaya, odaklanmaya, derse olan ilgilerinin artmasına, sorumluluk almaya etki ettiği belirtilmiştir.

Araştırmanın nicel bölümünün alt probleminden elde edilen bulguda, deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puanlarının ortalamaları arasında son test lehine anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan bulgular ile tersi yönde şu şekilde desteklenmiştir: öğrencilerin işlenen konuya ilişkin görüşlerinde konuları öğrendiklerini belirtilen ifadeleri

bulunmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin özel olarak belirttikleri, ÜTÖM'ün geliştirici olduğu, yaratıcılıklarını geliştirmeye yardımcı olduğu, anlatılan konuları öğrendikleri, anlatılan konuları çokça geliştirme fırsatı olduğu şeklindedir.

Bu çalışma ile elde edilen veriler de öğrencilerin yalnızca bilişsel kazanımlar değil duyuşsal ve psikomotor alanda da kazanımları olduğu görülmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin özel bir şekilde belirttikleri ÜTÖM'ün yetenek kazandırmaya ve geliştirmeye etki ettiği, öğretene öğretici arasındaki bağı güçlendirdiği, sorumluluk bilinci kazanmayı ve yardımlaşmayı sağladığı, sosyalleşmeyi desteklediği, yönündedir.

Öğrenci görüşleri detaylı incelendiğinde bazı öğrenciler daha önceden araştırmayı sevmediklerini ve çok bilmediklerini ama bu modelin uygulanması ile araştırma yapmanın ne demek olduğunu öğrendiklerini bol miktarda araştırma yaptıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise ilgi duydukları ve yetenekleri olduğunu düşündükleri alanlarda (oyun oluşturma ve resim çizme gibi) daha çok içerik ürettiklerini bunun onların mevcut yeteneklerini geliştirme konusunda katkı sağlamasının yanı sıra geliştirme ve pekiştirme fırsatı yakaladıkları bu yeteneklerini gelecekte kullanabileceklerini belirtmişlerdir. ÜTÖM'ün uygulanmasının gelecek yaşamı olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Bu bulguların dışında bazı öğrenciler tüm bu uygulamaların zaman alıcı olduğunu ve ürettikleri içerikleri yetiştirmekte zorlandıklarını da belirtmişlerdir.

6.4. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle;

- Sosyal bilgiler öğretmenleri bu modeli kullanarak ders içerikleri hazırlayabilir.
- Bu model ortaokullarda yalnızca sosyal bilgiler dersinde değil diğer tüm disiplinlerce de kullanılabilir.
- Ortaokulların yanı sıra orta öğretim ve yükseköğretimde de kullanılabilir.
- Hâlihazırda MEB'e bağlı kurumlarda görev yapan öğretmenlere bu modeli tanıtmak, kullanımını ve yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla hizmet içi eğitimler verilebilir.

- Öğretmen adaylarına ürün temelli öğrenme modelini nasıl uygulayacaklarına dair eğitimler verilebilir.
- Okul idaresinin ve ailelerin bu modelin uygulanmasına destek vermeleri sağlanabilir.
- Bu modelin başarıya etkisini derinlemesine incelemek amacıyla daha geniş gruplarla deneysel araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırma pandemi döneminde çevrimiçi ortamda uygulandığı için alan ve saha gezileri ile destekleme fırsatı sağlanamadı, normal süreçte uygulanması durumunda alan ve saha gezileri ile desteklenebilir.
- Bu modelin yeteneğin gelişimi ve kalıcılığa etkisinin incelendiği çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Alkaya, A., & Yağı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık - finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599. <http://acikerisim.nevsehir.edu.tr/handle/20.500.11787/2338> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, M. (2007). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 41-61. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000150
- Aydemir, A. (2019). *Sosyal bilgilerde tasarım odaklı düşünme yaklaşımı*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydemir, A., & Çetin, T. (2021). Tasarım odaklı düşünme yaklaşımı aracılığıyla sosyal bilgiler dersine yönelik geliştirilen ürünlerin etkililiği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 885-910. <https://doi.org/10.17152/gefad.825049>
- Başol, G. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Braguglia, K. H., & Jackson, K. A. (2012). Teaching research methodology using a project-based three course sequence critical reflections on practice. *American Journal of Business Education (AJBE)*, 5(3), 347-352. Retrieved from <https://clutejournals.com/index.php/AJBE/article/view/7007/7082>
- Branch, R. M. (2009). *Instructional design: The ADDIE approach*. USA: Springer Science & Business Media. Retrieved from <https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=mHSwJPE099EC&oi=fnd&pg=P>

R3&dq=Instructional+Design:+The+ADDIE+Approach&ots=Jp-qBEwU4Z&sig=TiWSUHsL0O4fVe3hSFxhkmIfLLg&redir_esc=y#v=onepage&q=Instructional%20Design%3A%20The%20ADDIE%20Approach&f=false

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

Cannon, D. M., & Leifer, L. J. (2001). Product-based learning in an overseas study program: The ME110K course. *International Journal of Engineering Education*, 17(4/5), 410-415. Retrieved from <https://www.ijee.ie/articles/Vol17-4and5/Ijee1247.pdf>

Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırması Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>

Chell, E. (2013). Review of skill and the entrepreneurial process. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(1), 6-31. <https://doi.org/10.1108/13552551311299233>

Cırt, H., & Günday, R. (2019). Ortaöğretim özel program ve proje uygulayan eğitim kurumlarının arka planı ve proje okul uygulamaları. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*. 4(2), 143-151. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turksosbilder/issue/52046/624714> sayfasından erişilmiştir.

Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Ç.). <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/2012017170803pdf.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Creswell, J.W. (2017). *Eğitim araştırmaları*. İstanbul: Edam.

Creswell, J.W. (2019). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Çev.). Ankara: Pegem.

- De Graaff, E., & Kolmos, A. (2003). Characteristics of problem-based learning. *International Journal of Engineering Education*, 19(5), 657-662. Retrieved from <https://www.ijee.ie/articles/Vol19-5/IJEE1450.pdf>
- Demir, N., Kızılay, E., & Bektaş, O. (2016). 7. Sınıf çözeltiler konusunda başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 10(1), 209-237. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpBMU9ERXhNUT09/development-of-an-achievement-test-about-solutions-for-7th-graders-a-validity-and-reliability-study> sayfasından erişilmiştir.
- Ekonomi. (t.y). *Türkiye Bilimler Akademisi* içinde <http://terim.tuba.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- English, M. C., & Kitsantas, A. (2013). Supporting student self-regulated learning in problem-and project-based learning. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 7(2), 6. Retrieved from <https://docs.lib.purdue.edu/ijpbl/vol7/iss2/6/>
- Erdoğan, B. Z., & Hepkul, A (Eds). (2018). *Genel işletme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem.
- Fredriksson, C., Eriksson, M., & Melia, H. (2014). *Facilitating the teaching of product development*. Paper presented at the 121st ASEE Annual Conference and Exposition: 360 Degrees of Engineering Education, Indianapolis, IN. Retrieved from <https://www.asee.org/public/conferences/32/papers/9776/download>
- Friadi, J., Ganefri, Ridwan, & Efendi, R. (2020). Development of product based learning-teaching factory in the disruption era. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(6), 1887-1898. Retrieved from <http://serisc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/12892>
- Ganefri, Hidayat, H., Kusumaningrum, I., Dewy, M. S., & Anori, S. (2017). Learning outcomes in vocational study: A development of product based learning model.

Medwell Journals, 12 (5), 831-832. Retrieved from <https://www.medwelljournals.com/abstract/?doi=sscience.2017.831.838>

Ganefri, Mardin, A., Rahmi, U., & Yulastri, A. (2018). Production based learning: As a tool to increase entrepreneurial skills of students. Retrieved from <https://osf.io/preprints/inarxiv/3fqyu/>

Gençtürk, E., Sarpkaya, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterlilikleri. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 50-66). Ankara: Pegem.

Gökçe, N. (2015). Sosyal bilgiler eğitiminde topluma hizmet uygulamaları. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 586-609). Ankara: Pegem.

Gülbahar, Y., Avcı, Ü., & Ergün, E. (2012). Yapararak öğrenme: “Hedefe dayalı senaryo yaklaşımı” uygulamasına bir örnek. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(165), 293-306. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1312> sayfasından erişilmiştir.

Haemaprasith, S. (2018). *Effects of product-based learning on learning abilities and satisfaction of undergraduate student teachers*. Paper presented at the 40th International Academic Conference, Stockholm, July 2018. Retrieved from <https://ideas.repec.org/p/sek/iacpro/6508751.html>

Hamarat, E., & Arkan, A. (2018). 2023 Eğitim Vizyon Belgesi’nde gelecek becerileri. *Seta Perspektif*, 222, 1-7. <https://setav.org/assets/uploads/2018/12/222.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Hasançebi, B., Terzi, Y., & Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 224-240. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumusfenbil/issue/50726/615465> sayfasından erişilmiştir.

- Hidayat, H. (2017a). Impact of learning with the production-based learning model in vocational school. *International Journal of Research in Engineering and Social Sciences*, 7(2), 1-6. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/315739713_Impact_of_Learning_with_the_Production-Based_Learning_Model_in_Vocational_School
- Hidayat, H. (2017b). How is the application and design of a product-based entrepreneurship learning tools in vocational higher education?. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 102, 223-228. DOI: 10.2991/ictvt-17.2017.38
- Hmelo- Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn?. *Educational Psychology Review*, 16(3), 235-266. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1023/B:EDPR.0000034022.16470.f3>
- İlhan, M. (2019). Madde analizi ve madde ile test istatistikleri arasındaki ilişki. Çetin, B (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s.271-298). Ankara: Anı.
- Jeprimansyah, J., Ganefri, G., & Ambiyar, A. (2018). Development of product based learning models on multimedia learning materials in smk n 2 padang. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 299, 431-433. <https://doi.org/10.2991/ictvet-18.2019.98>
- Johnson, D. (2001). What is innovation and entrepreneurship? Lessons for larger organisations. *Industrial And Commercial Training*, 33(4), 135-140. Retrieved from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00197850110395245/full/html>
- Karakoç, F. Y., & Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 13(40), 39-49. <https://doi.org/10.25282/ted.228738>
- Karasar, N. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Kaymakçı, S., & Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 35-64. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/179031> sayfasından erişilmiştir.
- Kenan, S. (2005). 21. yy'da Türkiye'de öğretmen olmak (EBSAD - Öğretmenlik Vizyon Programı Seminer Notları). Paper presented at the EBSAD - Öğretmenlik Vizyon Programı. https://www.academia.edu/5387498/21_Y%C3%BCzy%C4%B1da_T%C3%BCrk_iiyede_%C3%96%C4%9Fretmen_Olmak sayfasından erişilmiştir.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150. <https://doi.org/10.25095/mufad.396535>
- Kılıçoğlu, G. (2015). Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 4-16). Ankara: Pegem.
- Kokotsaki, D., Menzies, V., & Wiggins, A. (2016). Project based learning: A review of the literatüre. *Improving Schools*, 19(3), 267-277. Retrieved from https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1365480216659733?casa_token=Lpkqu8aB-QgAAAAA:z-Dy7q83muD_w6sHij9PGTQSqsaCCqfS0Q00ZHL5zTdZ01UZ_IF2bqm2JPkNbOr5NFFJgInorqM5iVQ
- Kurniawan, E., & Nopriyanti, Darlious,. (2020). *Product-Based Learning to Improve Entrepreneurial Spirit of Students*. Paper presented at the 4th Sriwijaya University Learning and Education International Conference (SULE-IC 2020). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/348657194_Product-Based_Learning_to_Improve_Entrepreneurial_Spirit_of_Students
- Kurul Tuğral, N. (2002). Öğrenci başarısında etkili okul değişkenleri ve eğitimde verimlilik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 39-54. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000065

Kusumanigrum, I., Ganefri, & Hidayat, H. (2015). *Improving Students' Entrepreneurial Interest using Production Based Learning Model in TVET*. Paper presented at the The 3rd UPI International Conference on Technical and Vocational Education and Training. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Hendra-Hidayat/publication/300788969_Improving_Students_Entrepreneurial_Interest_using_Production_Based_Learning_Model_in_TVET/links/578edbb008ae9754b7e9f789/Improving-Students-Entrepreneurial-Interest-using-Production-Based-Learning-Model-in-TVET.pdf

Kusumaningrum, I., Hidayat, H., Ganefri, Anori, S., & Dewy, M. S. (2016). Learning outcomes in vocational education: A business plan development by production-based learning model approach. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(18), 11917-11930. Retrieved from <http://www.ijese.net/makale/1650.html>

Küçükaltan, D. (2009). Genel bir yaklaşımla girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 4(1), 21-28. http://acikerisim.comu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12428/928/Derman_Kucukaltan_Makale.pdf?sequence=1 sayfasından erişilmiştir.

MEB. (2005). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim.

MEB. (2018a). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim.

MEB. (2018b). 2023 Eğitim Vizyonu. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf sayfasından erişilmiştir.

MEB. (2020). *Biyomedikal cihaz teknolojileri alanı çerçeve öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim

MEB. (2022). *Başöğretmenlik yetiştirme programı çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim.

Mesleki Eğitim Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 3308, 19 Haziran 1986.

- Meşeci Giorgetti, F., Çeven, G., Topaloğlu, H., Gülen, E., & Garip, E. (2018). Administrators' opinions on qualified school characteristics of project schools. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(4), 689- 744. DOI: 10.14527/kuey.2018.018
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumları Yönetmeliği. (2016). *T.C. Resmi Gazete*, 29818, 1 Eylül 2016.
- OECD (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. Position paper, Retrieved from [http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).
- OECD (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030: Skills of 2030*. Retrieved from https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-andlearning/learning/skills/Skills_for_2030_concept_note.pdf
- OECD, (2020). *How's life 2020: Measuring well being*. Paris: OECD publishing. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/economics/how-s-life/volume-/issue-_9870c393-en
- Öztürk, T. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde proje yaklaşımı. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 488-505). Ankara: Pegem.
- Pathak, R. P. (2012). *Teaching of social studies*. India: Pearson.
- Ragan, E. D., Frezza, S., & Cannell, J. (2009, October). *Product-based learning in software engineering education*. Paper presented at the 39th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference, San Antonio, 2009. Retrieved from https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/5350648?casa_token=aYYnxX3Mr3UAAAAA:zMIO6MHhw81ga3bGHVhNg8os6tkbugj6mkl8LYpLfZX0lWRVzuf2LOJR9BkaeDfBmJ8ppg

- Sarıbaş, S., & Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 18-34. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajeli/issue/1524/18724> sayfasından erişilmiştir.
- Sönmez, V. (2015). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı.
- Sönmez, V. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A. (2014). *Meslek yüksekokulları için genel işletme*. Konya: Eğitim.
- Uğurlu, Z., & Kırıl, M. (2013). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 37-55. DOI: 10.14230/joiss463
- Ürün. (t.y). *Türkiye Bilimler Akademisi* içinde <http://terim.tuba.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Venkateswarlu, V. (2017) Establishing a ‘Centre for Engineering Experimentation and Design Simulation’: a step towards restructuring engineering education in India, *European Journal of Engineering Education*, 42(4), 349-367, DOI: 10.1080/03043797.2016.1158794
- World Economic Forum. (2016). *Ten 21st-century skills every student needs*. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin
- Yıldız, G., & Ardıç, K. (1999). Eğitimde toplam kalite yönetimi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 73-82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilgisosyal/issue/29108/311432> sayfasından erişilmiştir.
- Yulastri, A., Hidayat, H., Ganefri, Islami, S., & Edya, F. (2017). Developing an entrepreneurship module by using product-based learning approach in vocational education. *International Journal of Environmental and Science Education*, 12(5), 1097-1109. Retrieved from <http://www.ijese.net/makale/1868.html>

Yükseköğretim Kanunu, *T.C. Resmi Gazete*, 2547, 4 Kasım 1981.

Zhao, F. (2005). Entrepreneurship and innovation in e-business: An integrative perspective. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 6(1), 53-60.
<https://doi.org/10.5367/0000000053026428>

Zhao, Y. (2012). *World class learners: Educating creative and entrepreneurial students*. United States of America: Corwin.

Zhao, Y., Tavangar, H., McCarren, E., Rshaid, G. F., & Tucker, K. (2016). *The take action guide to world class learners: How to make product oriented learning happen*. United States of America: Corwin. Retrieved from <https://books.google.com.tr/books?id=GtWCCwAAQBAJ&hl=tr>

EKLER

EK 1. Etik Kurul İzin Formu

Yazın Tarih ve Sayısı: 17.03.2021-EK2109

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu**

Sayı : E-77082166-302.08.01-52109
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 10.12.2020 tarihli ve 80287700-399- 132599 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Seda SAMUK 'un, Doç.Dr. Ercenk HAMARAT' ın** danışmanlığında yürüttüğü **"Sosyal Bilgilerde Ürün Temelli Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri"** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **22.12.2020** tarih ve **13** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Araştırma Kod No: 2021 - 296

NOT : Daha önce G.Ü.Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu olarak çalışan ve Üniversitemiz Senatosunun 25.12.2020 tarih ve 22 sayılı toplantısında almış olduğu 2020/194 sayılı kararı'nda onaylanan Yönerge gereğince, G.Ü.Etik Komisyonu olarak görevine devam etmektedir.

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste

Belge Doğrulama Kodu :BECNAJ2R9

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Takip Adresi : <https://belgedogrulama.gazi.edu.tr/belgedogrulama.aspx>

EK 2. Katılımcı İzin Formu

Katılımcı Kabul Formu

Sevgili veliler, ben Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Seda SAMUK. Velisi olduğunuz öğrenciyle akademik bir çalışma yapmak istemekteyim. Bu çalışmayı yapma amacım sosyal bilgiler dersinde ürün temelli öğrenme modelinin uygulanmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini ve öğrenci görüşlerinin neler olduğunu görmektir. Araştırmamız okul yönetiminizin izni dâhilinde gerçekleştirilmektedir ve bu araştırmaya katılım konusunda herhangi bir zorunluluk söz konusu değildir. Bu araştırma öğrencilerin okul yaşamını, ders notlarını ve öğretmenleriyle olan ilişkilerini kesinlikle etkilemeyecektir. Çalışma içerisinde kesinlikle sizlerin ve öğrencilerin bilgileri (ad, soyad, yaş, cinsiyet vb.) yer almayacak ve başka herhangi bir kişi ya da kurum ile paylaşılmayacaktır. Çalışmaya başlamadan önce sormanız gerekenleri sormaktan lütfen çekinmeyin.

Katılımcı Bilgileri:

Okul:

Sınıf:

“Velisi olduğum öğrencinin bu çalışmaya katılmasını gönüllü olarak kabul ediyorum”

–İmza:

Araştırmacı: Seda SAMUK

İletişim Bilgileri: :

EK 3. Belirtke Tablosu

Kazanımlar: SB.5.3.5. Doğal afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.

SB. 5.4.2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.

SB. 5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.

SB. 5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.

SB. 5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.

Tablo 1. Belirtke Tablosu

SORULAR	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME
1	X					
2		X				
3		X				
4			X			
5					X	
6						X
7	X					
8					X	
9						X
10				X		
11				X		
12	X					
13	X					
14		X				
15			X			
16				X		
17					X	
18						X
19	X					
20			X			
21					X	
22						X
23				X		
24		X				
25			X			
26					X	
27						X

EK 4. Akademik Başarı Testi

SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi doğal afetler nedeniyle ortaya çıkan durumlardan biri değildir?

- A. Eğitim - öğretim işlerinde aksamalar olabilir.
- B. Toplumsal dayanışma önemini yitirir.
- C. Can ve mal kayıpları yaşanır.
- D. Ülke içinde göçler yaşanır.

2.

Yukarıdaki dairelerde yazılan özellikler aşağıdaki konulardan hangisini ifade etmektedir?

- A. Teknolojinin toplum hayatına etkisi
- B. Doğal afetlerin yaşamımıza etkisi
- C. Doğru bilgiye nasıl ulaşıldığı
- D. Bilim insanlarının katkıları

3. Yukarıdaki görselde anne, baba ve çocuktan oluşan ailenin etkinliği ile alakalı aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A. Aile içerisinde iletişim bağı kuvvetlidir.
- B. Aile bireylerinin birbirine karşı güveni fazladır.
- C. Aile içi ilişki ve bağlılıkta azalma görülmektedir.
- D. Aile üyeleri arasında yüz yüze iletişimin fazla olduğu görülmektedir.

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

4.

- a. Güvenilir site b. Güncel bilgiler c. Farklı kaynaklar d. Uzman görüşü

Eğer internetten doğru bilgiye ulaşmak istiyorsak yukarıdaki maddelerden hangisini veya hangilerini seçebiliriz?

- A. a,b B. b,c,d C. a,c,d D. a,b,c,d

5.

mesajları açmam.

Merhabalar, ben Hikmet. Kişisel bilgilerimi hiç kimseyle paylaşmam. Bilgisayarıma her dosyayı veya belgeyi indirmem. Tanımadığım kişilerden gelen e-postaları veya

Hikmet'in yaptıklarının aşağıdakilerden hangisine etkisi olmuştur?

- A. İnterneti doğru kullanmaya
B. Doğru bir iletişim kurmaya
C. Doğru araştırma yapmaya
D. Doğru bilgiye ulaşmaya

6. Aşağıda 5. sınıf öğrencisi Ayşe'nin araştırma yaparken hangi basamakları izlediğine ait ifadeleri yer almaktadır;

1. Araştırmanın konusunu belirledim.
2. Konuyla alakalı kaynak taraması yaptım
3. Hipotezleri belirledim.
4. Verileri topladım.
5. Yöntem ve tekniği belirledim.
6. Araştırma sonuçlarını raporlaştırdım.

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

Ayşe'nin araştırması değerlendirildiğinde hangi iki basamakta hata yapılmıştır?

- A. 1-2 B. 2-3 C. 3-4 D. 4-5

7. Doğru ve güvenilir bilgiye aşağıdaki internet adreslerinin hangisini kullanarak ulaşmamız diğerlerine göre daha zordur?

- A. www.tbmm.gov.tr
B. www.ankara.edu.tr
C. www.capa.meb.k12.tr
D. www.ekşisözlük.com

8. Bilim insanı

Özellikler

Aziz Sancar

Newton

Einstein

Meraklı

Tarafı

Azimli

Kararlı

1

2

3

4

Yukarıdaki maddelerde yer alan bilim insanları ve sahip oldukları özellikler birleştirilmek istense hangisi dışarıda kalır?

- A. 1
B. 2
C. 3
D. 4

9.

Bir yerde bilimin gelişmesi için orada özgür düşünce ortamı olması gerekir.

Hamza Bey'in konuşma bulutundaki sözü incelendiğinde aşağıdakilerden hangisi ana fikri en iyi vermektedir?

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

- A. Bilimin gelişmesinin zor olduğu
- B. Yalnızca, düşünmenin bilimi ilerleteceği
- C. Bilim insanların özgürlüklerine düşkün insanlar oldukları
- D. Özgür düşüncenin olduğu bir yerde bilimin gelişmesinin olanaklı olduğu

10.

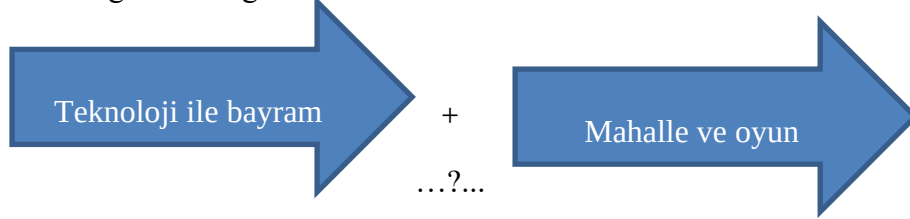

Yaptığım araştırmalarda araştırmamın sonuna
kaynakça kısmını muhakkak eklerim.

Nihal Hanım'ın ifade ettiği davranışının amacı aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A. Bilgi hırsızlığı yapmamak
- B. Emeğe saygı göstermek
- C. Araştırmanın ünlenmesini sağlamak
- D. Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak

11.

Yukarıdaki sonuçların ortaya çıkış amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Teknolojinin toplumu olumsuz etkilemesi
- B. Asosyal bir yaşam sürmek istenmesi
- C. İletişim konusunu iyi bilinmemesi
- D. Kültürü iyi tanınmaması

12.

Aşırı kar yağışından kaynaklı, dün şehrinde çığ olayı yaşandı. Olaydan can ve mal kaybı yaşanmadı fakat kadın ve çocukların çok korktuğu gözlemlendi.

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

Yukarıdaki haberde sözü geçen doğal afetin yaşandığı il aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A. İzmir B. Edirne C. Ağrı D. Mersin

13. “Dere yataklarının imara açılmasıyla afeti yaşandı ve tüm köy sular altında kaldı. Hayvanlarımız ve tarlalarımız zarar gördü.” İfadesini kullanan bir kişi aşağıdaki afetlerden hangisini belirtmektedir?

- A. Deprem B. Heyelan C. Çığ D. Sel

14. İnternet günümüzde hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Bize birçok konuda kolaylık sağlayan interneti güvenli kullanmadığımızda bazı tehlikelerle karşı karşıya kalabiliriz.

Bu durumun nedeni aşağıdakilerin hangisi ile açıklanamaz?

- A. Bilmediğimiz sitelerden video, fotoğraf veya müzik indirdiğimizde bilgisayara virüs bulaşabilmesi
B. Kimlik bilgilerimizin başkalarının eline geçmesi
C. Şifre bilgilerimizin başkalarının eline geçmesi
D. Güvenilir sitelerden dosya indirilmesi

15. a. Meraklı b. Sorgulayıcı c. Araştırmacı d. Güvensiz

Yukarıdaki ok bilim insanına ait olmayan özelliğe döndürülmek istenirse aşağıdaki seçeneklerden hangi doğru olur?

- A. d yönü B. c yönü C. a yönü D. b yönü

16. Tanıdığımız bilim insanlarının birçoğu, buluşlar yapmış; gece gündüz çalışmış; önlerine çıkan tüm engellere rağmen yeni şeyler üretmiş ve bunları insanların kullanımına sunmuştur.

Bunun temel nedenini aşağıdakilerden hangisidir?

- A. İnsanlığa faydalı olma isteği
B. Para kazanma düşüncesi

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

C. Ünlenme çabası

D. Sevilme arzusu

17. “Araştırmamda sadece karşıma çıkan ilk siteden bilgilere yer verdim” diyen araştırmacının çalışmasındaki bu durumun aşağıdakilerden hangisine etkisi olmamıştır?

A. Araştırmanın güvenilirliğine

B. Araştırmanın kalitesine

C. Araştırmanın yazarına

D. Araştırmanın doğruluğuna

18. Doğal afetler insanların yaşamını olumsuz etkilediği gibi insanları ekonomik yönden de zarara uğratar.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşü destekler niteliktedir?

A. Mert’in babasının iflas etmesi

B. Ali’nin abisinin askerde şehit düşmesi

C. Serap’ın annesinin altınlarının çalınması

D. Burcu’nun dedesinin orman yangınında koyunlarının ölmesi

19. Aşağıdakilerden hangisine günümüzde bilgiye ulaşmak için daha sık başvururuz?

A. Kitap

B. Dergi

C. Ansiklopedi

D. İnternet

20. İbni Sina’nın özellikleri aşağıdaki seçeneklerden hangisi olamaz?

A.	Şüphesizdir
B.	Azımlidir
C.	Tarafsızdır
D.	Güvensizdir

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

21. “Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.

Ankara: Seçkin Yayınları” ifadesi, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Kaynakça
- B. Yayıncılık
- C. Mucitler
- D. Kimlik hırsızlığı

22. Aşağıdakilerden hangisi internet sitelerinin açılmasını ve daha güvenilir hale gelmesini sağlayan kuralı en iyi veren seçenektir?

- A. https://
- B. gev.
- C. @
- D. mec

23. Tatil için bu yaz ailesi ile Karadeniz’e giden Sevgi yol boyunca belediye çalışanlarının eğimli arazilerde ağaçlandırma çalışmaları yaptığına tanık olmuştur.

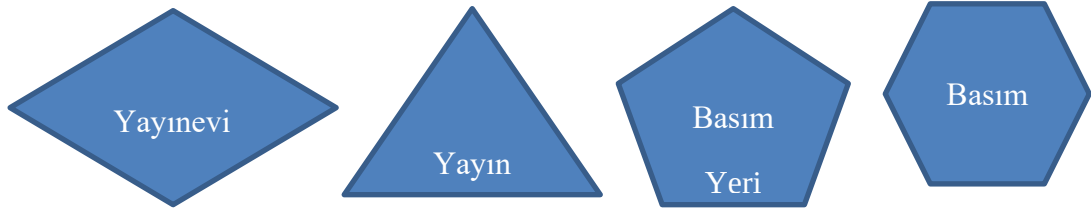
Belediye çalışanlarının amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Bölgedeki orman yangını tehdidini ortadan kaldırmak
- B. Yaşanan erozyon olaylarının sayısını azaltmak
- C. Bölgedeki heyelan riskini azaltmak
- D. Sel afetinin önüne geçme

24. Aşağıdakilerden hangisi teknolojinin olumlu yönleri arasında gösterilemez?

- A. İnsanları yalnızlaştırır.
- B. Hayatımızı kolaylaştırır.
- C. İletişim olanaklarını artırır.
- D. Bilgiye daha hızlı ulaşmamızı sağlar.

25.

EK 4. (Devam) Akademik Başarı Testi

Bir kaynakçada eserin, ..., ..., bilgileri muhakkak yer alır.

Buna göre cümledeki boşluklara yukarıdaki şekillerden hangisi getirilemez?

- A. B. C. D.

26. “Sürekli çalışmayı ve üretmeyi seviyorum” diyen bir kişi için aşağıdaki özelliklerden hangisi uygun değildir?

- A. Azimli B. Sorgulayıcı C. Çalışkan D. Meraksız

27. Teknolojinin hayatımıza girmesiyle bazı sorunlar da beraberinde gelmiştir. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi iletişim alanında meydana gelen sorunların nedenini en iyi tanımlar?

- A. Suç oranının artması
B. Vakit kaybına neden olması
C. Yüz yüze sohbetin azalması
D. Güven sorununun ortaya çıkması

Ek 5. Öğrenci Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Merhaba ben Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi Seda SAMUK. Sosyal bilgiler dersinde Ürün Temelli Öğrenme Modeli'nin kullanımının öğrenci başarısı üzerine etkisi olup olmadığını öğrenmek amacıyla bir araştırma yapıyorum. Bu araştırmanın program hazırlayıcılarına diğer araştırmacılara ve öğretmen arkadaşlara ışıktutacağını ümit ediyorum.

Bu araştırma için araştırmacı tarafından araştırma süreci boyunca Ürün Temelli Öğrenme Modeli ile eğitim alan öğrencilerle görüşme yapıyorum. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır.

Görüşmenin bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde hem zamanı daha iyi kullanabiliriz hem de sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde edebilirim. Bu görüşmeye katıldığınız için teşekkür ediyorum. Eğer sizin bana görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa önce bunu yanıtlamak istiyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

SORULAR

1. Ürün temelli öğrenme modelini beğendiniz mi? Neden?
2. Derslerin Ürün temelli öğrenme modeliyle işlenmesinin mi yoksa düz anlatım yöntemi ile işlenmesinin mi daha verimli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?
3. Ürün temelli öğrenme modeliyle mi düz anlatım yöntemiyle mi derste daha etkin olduğunu düşünüyorsun? Neden?
4. Ürün temelli öğrenme modelinin avantajları ve dezavantajları nelerdir? Neden?

EK 6. Ders Planı 1

Etkinlik Adı: Doğal Afetlerin Toplumumuza Etkisi	Anahtar Kelimeler: Doğal Afetler, Çevre Bilinci	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı öğrencilerin çevre bilinci kazanarak doğal afetlerin toplum hayatı üzerindeki etkisinin neler olduğunu öğrenmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'+40' =120'	
Öğrenme alanı/Ünite:	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	
Kazanım(lar):	SB.5.3.5. Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.	
Alana Özgü Beceri(ler):	• İletişim Becerisi • Empati Becerisi • Karar verme Becerisi • Eleştirel Düşünme Becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Ana dilde iletişim yetkinliği	
Değer(ler)	• Duyarlılık • Saygı • Dayanışma • Sorumluluk	
Yöntem/ teknikler	Aktif Öğrenme, Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi	
Öğretim materyalleri	Renkli kartonlar, Boya kalemleri, Bilgisayar, Ek-1 okuma metni	
İşleniş/Süreç:		
Anahtar Soru: Annemize kötü davranırsak bize küser mi? Açıklayınız.		
1. Tüm sınıfa Chopin'in "Spring Waltz" parçası dinlettirilir ve o esnada öğretmen tarafından getirilen toprak öğrencilere gösterilip anahtar soru yöneltir soruyla alakalı düşündürülmeleri sağlanır (5'). 2. Her öğrenciden soruya ilişkin düşünceleri tek tek alınır (10'). 3. Öğrencilerden parçayı dinlerken toprağı annelerinin yerine koymaları annelerini düşlemeleri istenir. Öğretmen tarafından toprağın da tıpkı annemiz gibi olduğu ve yaşamımızda ayakta kalmamızı sağlamak için annemiz gibi fedakârca davrandığını, bize yiyecek verdiği, bizi beslemek için uğraşıp didindiği belirtilir. Onun tüm bu fedakârlıklarına rağmen bizim ona kötü davrandığımız, bol ürün almak için toprağı ilaçladığımız, aşırı gübreleme yapıp, aşırı suladığımız, ağaçları kestığımız veya otları		

yakarak hem toprağa hem de toprak içindeki diğer canlılara nasıl zarar verdiğimize değinilir (5').

4. Sonrasında öğrencilere anahtar sorulara verdikleri cevaplar hatırlatılır. “Annemizi üzersek bize küseceğini söylüyorsunuz. Peki, ya toprak anayı üzdüğümüzde onun bize karşı tepkisi ne olur?” sorusunu sorup öğrencilerin çevre bilinci kazanmaları sağlanır (10').
5. Ek-1’de yer alan bir zamanlar bu topraklar üzerinde yaşayan Hasan Amca ve ailesinin yaşam hikâyesi, bir öğrenci tarafından tüm sınıfın duyabileceği bir sesle okunur (5').
6. Hikâye okutulduktan sonra bu olayın ortaya çıkmasına neden olan etkenlerle olay ortaya çıktıktan sonra meydana gelen sonuçların neler olduğu soru cevap şeklinde öğretmen tarafından yönlendirilerek buldurulur (10').
7. Hikâyede geçen doğal afetten yola çıkarak öğretmen tarafından diğer doğal afetlerin neler olduğuna ve nerelerde görülebileceğine insanları nasıl etkileyeceğine değinilir (15').
8. Öğrencilerin önceden temin etmiş oldukları kartonlar ve boya kalemleri ile doğal afetlerin Hasan amcanın ve ailesinin hikâyesinden yola çıkarak insanları ve toplumları nasıl etkileyebileceği konusunda dikkat çeken bir afiş hazırlamaları istenir (15').
9. Oluşturulan afişlerin bir kısmı sınıfa sunulur (15').
10. Blogda üretilecek konularla alakalı konuşulur ve görevlendirmeler yapılır (30').

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin etkinlik sonunda hazırladıkları afişler ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin afişlerinde kullanacakları sloganın dikkat çekici olup olmadığına bakılacaktır. Afişte doğal afetlerin toplum hayatına etkilerinin neler olduğu konusuna tam değinilip değinilmediği bir diğer ölçüt olacaktır.

EK 6. (Devam) Ders Planı 1 Çalışma Yaprağı

Çalışma Yaprağı – 1. Hasan Amca ve Ailesin Hikâyesi

Hasan Amca ve Ailesi

Hasan amca evli ve üç çocuk babasıydı. Eşiyle birlikte evine 20 dakika uzaklıkta bulunan tarlasını ekip biçerek geçimini sürdürüyordu. Ekip biçtiği arazisinden daha fazla para kazanmak için durmadan çalışıp didinirdi; ama bir türlü arazisi ona istediği parayı kazandıracak kadar ürün vermiyordu. Hasan Amca oturup düşündü ve sonunda karar verdi. Arazisinde ilaçlama ve gübrelemeyi biraz arttırırsa daha fazla ürün elde edeceğini düşünüyordu. Kısa süre sonra hayalleri gerçek oldu. Hasan Amca İlk yıl gerçekten beklediğinden fazla ürün elde etti; fakat ikinci yıl toprağı verimsizleşmeye başlıyordu. O yıl o kadar az ürün aldı ki artık ne eşinin istediklerini alabiliyor ne de çocuklarının okul masraflarını karşılayabiliyordu. Toprağının neden verimsizleştiğini bir türlü çözemiyordu. Uzun zaman bunu düşündü, köyde yaşayan ondan yaşça büyük deneyli dedelere, ninelere sordu. Hasan amca o kadar araştırıp düşündü ki sonunda cevabı buldu. Nerede hata yaptığını artık anlamıştı. Fazladan kullandığı ilaçlar ve gübreler yüzünden toprağı ona küsmüştü. Artık eskisi gibi ürün vermiyordu. Tarlasının verimsizleşmesi onu çok üzmüş ve fazlasıyla sıkıntıya sokmuştu. Bunu iyileştirmek için bir çare ararken bir akşam köyün yakınındaki ormanlık alanda herkesin uykuda olduğu bir vakitte çıkan yangın tüm köyün ateş altında kalmasına neden oldu. Hasan amca tam çare ararken bu çıkan yangın onun üzüntüsüne üzüntü eklemişti. Üstelik çıkan yangında evini de kaybetmişti. Önce tarlasını sonrada evini kaybedince bu üzüntüye dayanamayan Hasan amca kısa süre sonra hayatını kaybetti. Onun bu vefatından sonra köyde yaşayamayacağını anlayan ailesi köyü terk ederek şehre göç etti. Hayatlarına artık şehirde devam eden Hasan amcanın eşi ve çocukları şehirden bir ev kiraladı. Eşi, çocuklarını orada bir okula kaydettirerek eğitimlerine devam etmelerini sağladı. Hasan amca hayatta olmadığı için çok büyük üzüntü duyan hanımı para kazanmak

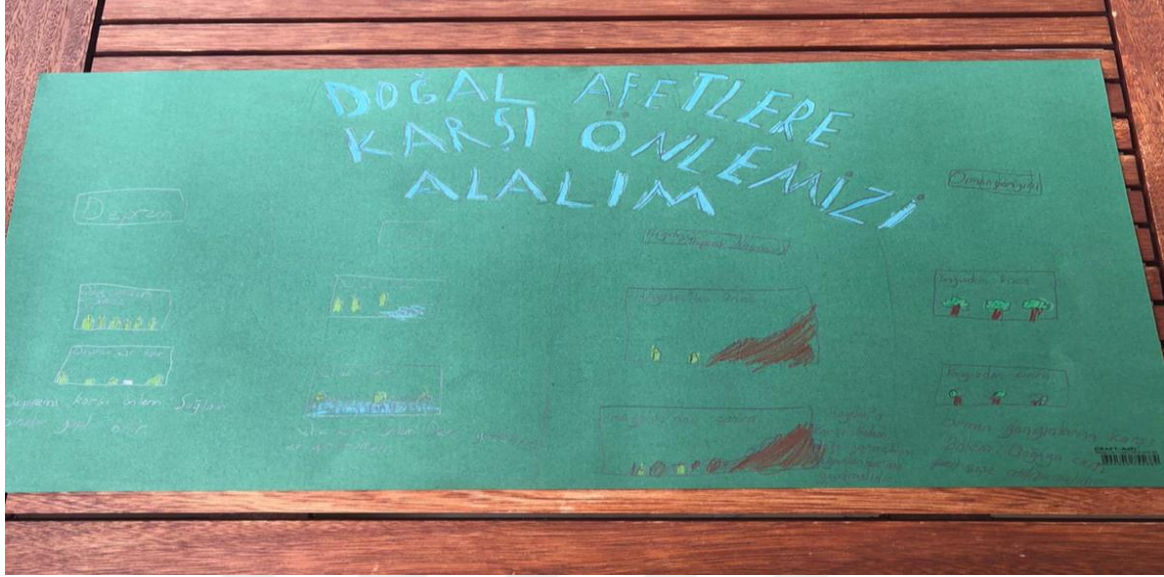
EK 6. (Devam) Ders Planı 1 Çalışma Yapağı

ümiyle bir fabrikada işçi olarak çalışmaya başladı. Zaten kalp hastalığı olan kadının fabrikadaki kötü yaşam koşullarından etkilendiğı ve iyi beslenemediğı için hastalığı iyice ilerledi. Bir sabah uyandıklarında annelerini yatağında ölü bulan çocuklar hem babalarını hem de annelerini kaybetmenin acısıyla annelerinin cesedi başında hıçkırır hıçkırır ağladılar.

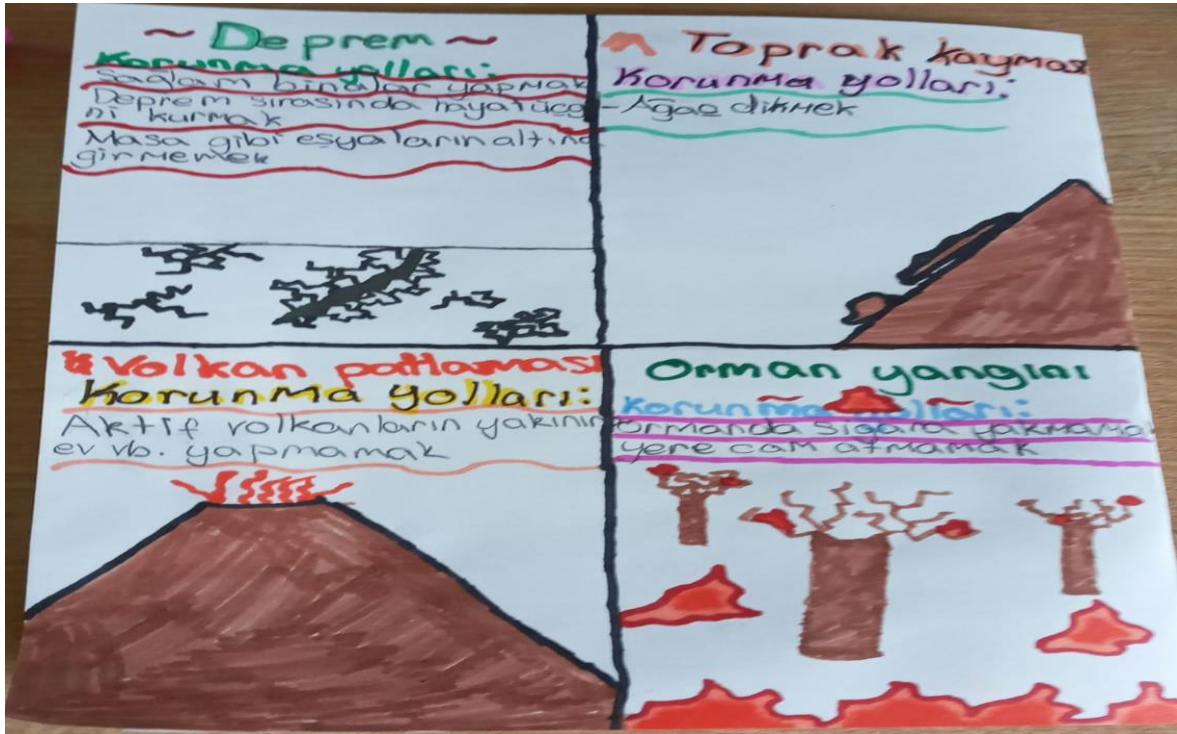
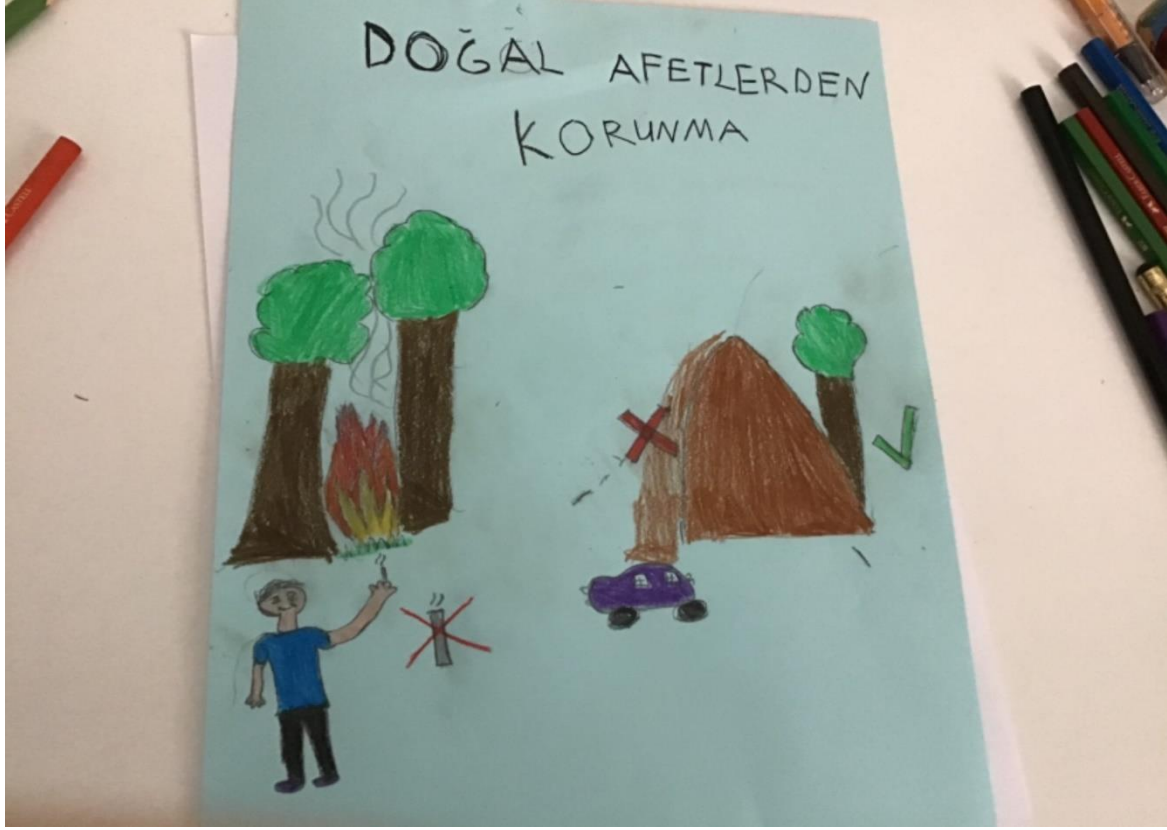
EK 6. (Devam) Ders Planı 1

Öğrenci Ürünleri (Afişler)

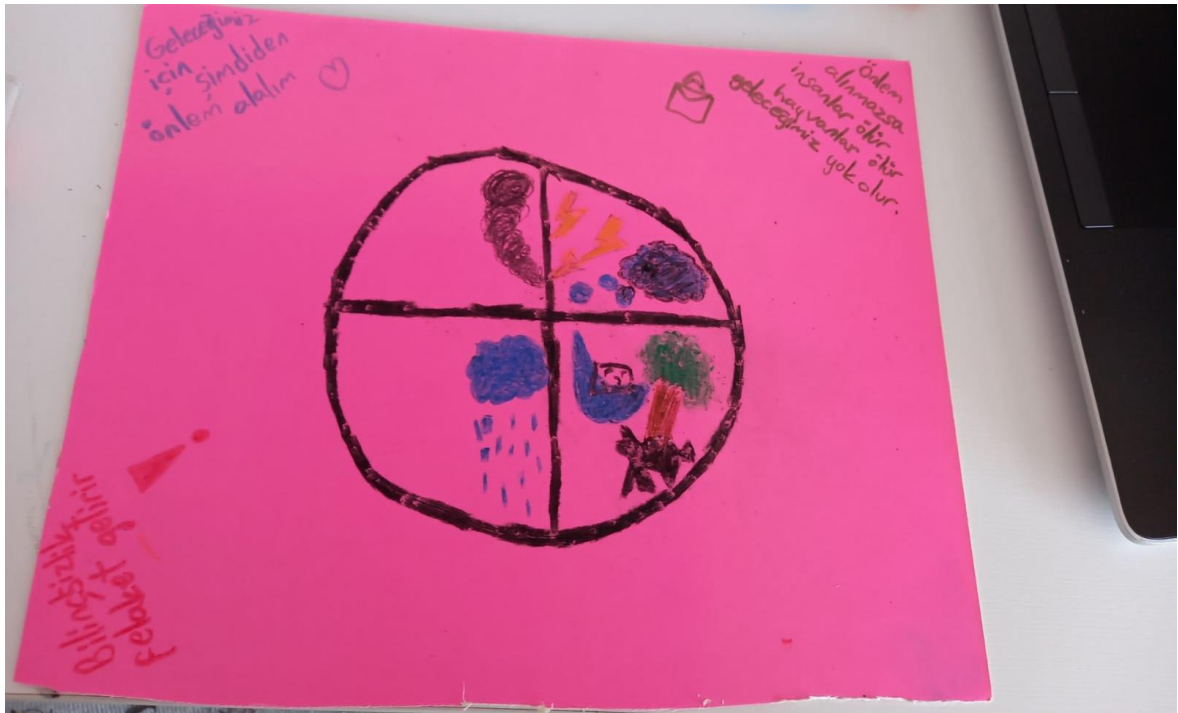
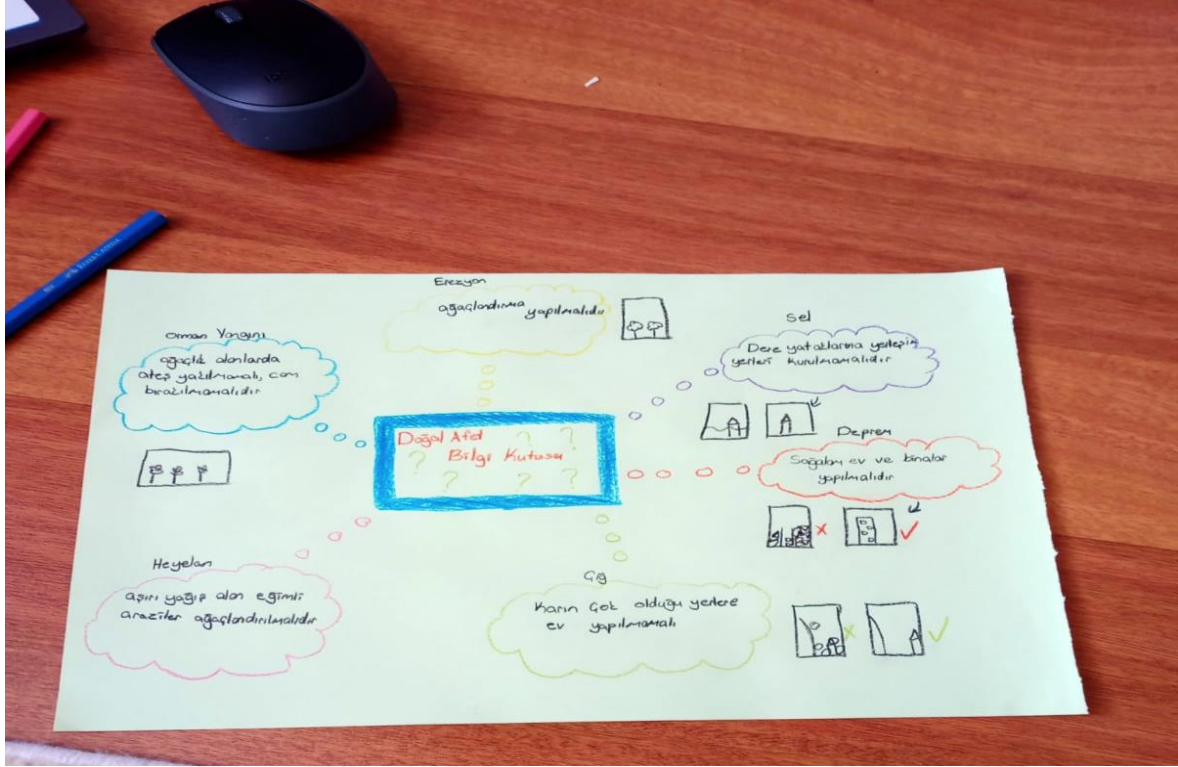
EK 6. (Devam) Ders Planı 1

Öğrenci Ürünleri (Afişler)

EK 6. (Devam) Ders Planı 1

Öğrenci Ürünleri (Afişler)

EK 7. Ders Planı 2

Etkinlik Adı: Teknoloji ve Ailem	Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Toplumsal İlişkiler, Aile	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı teknolojinin toplum üzerindeki etkilerinin neler olduğunu öğrenmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'=80'	
Öğrenme alanı/Ünite:	Bilim, Teknoloji ve Toplum	
Kazanım(lar):	SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.	
Alana Özgü Beceri(ler):	• Eleştirel Düşünme Becerisi • İletişim Becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Ana dilde iletişim	
Değer(ler)	• Aile birliğine önem verme • Duyarlılık • Sorumluluk	
Yöntem/ teknikler	Aktif Öğrenme, Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi	
Öğretim materyalleri	Bilgisayar, Giriş Etkinliği Görselleri, A4 Kâğıtları, Slayt, Renkli A4 kâğıtları	
İşleniş/Süreç:		
Anahtar Soru: Teknoloji aile yaşantımızı nasıl etkiliyor?		
1. Öğretmen tarafından öğrencilere anahtar soru sorulur ve soru üzerine düşünceleri istenir (5'). 2. Soru üzerinde düşünen öğrencilerin görüş ve düşünceleri tek tek alınır (5'). 3. Daha sonra Ek-1 de yer alan görsel ekrana yansıtılır (5'). 4. Görsellerde neler gördükleri ve bunların ne anlama geldiğini önceden hazırlanmış olan A4 kâğıtlarına yazmaları istenir (5'). 5. Görsellerle alakalı öğrencilerin yazdıkları çıkarımlar okutulur (5'). 6. Konuyla alakalı önceden hazırlanılmış olan slayt öğrencilere izletilir ve konu öğretmen tarafından anlatılır (20') (https://slideplayer.biz.tr/slide/17963875/) E.T. 13.01.2021 7. Daha sonra öğrenciler dört gruba ayrılır. Her gruptan aralarında birer sözcü seçmeleri istenir. Grup üyelerinin daha önce temin ettikleri renkli A4 kâğıtlarına teknolojinin toplum üzerindeki olumsuz etkisini anlatan hikâye yazmaları istenir (20')		

8. Her grup hikâyeleri yazdıktan sonra grup sözcüleri tarafından tek tek okunur (15’).

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin etkinlik sonunda yazdıkları hikâyeler ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin hikâyelerinde teknolojinin toplum hayatına olumsuz etkilerinin neler olduğu konusuna tam değinilip değinilmemesi ölçüt sayılacaktır.

EK 7. (Devam) Ders Planı 2 Ekleri

Ek 1. Görsel

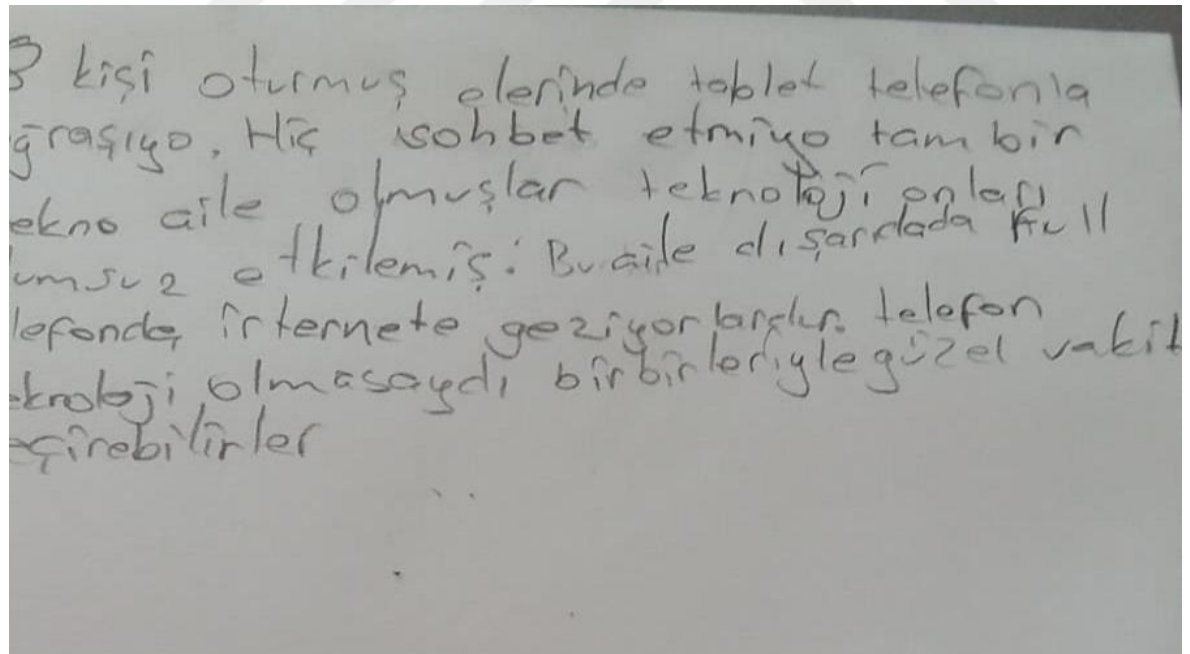
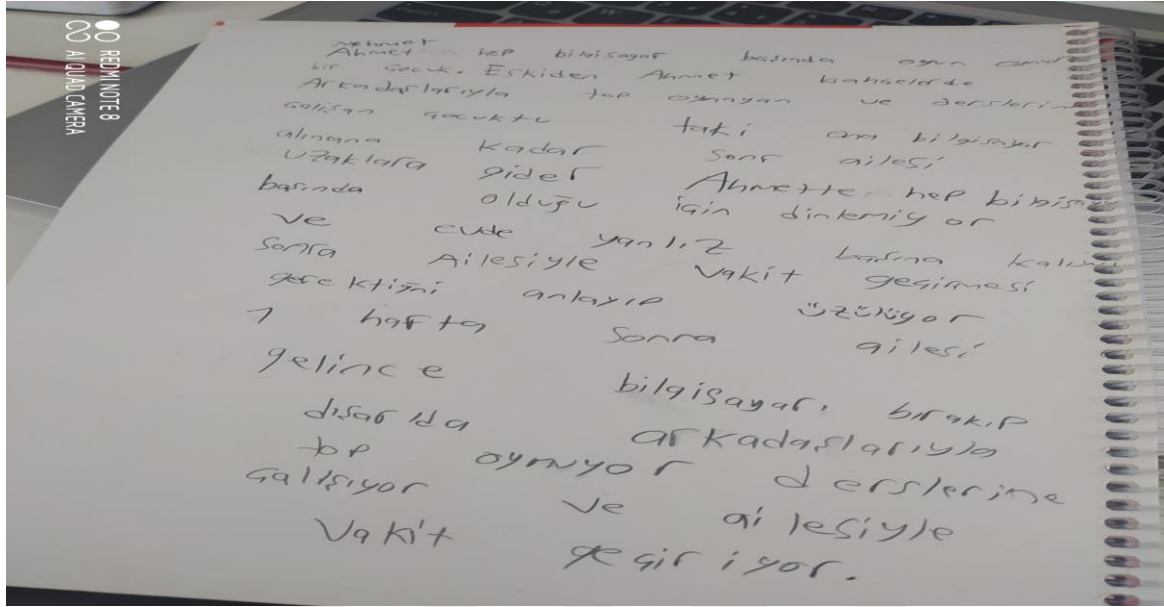

Kaynakça:

https://www.google.com/search?q=teknolojinin+toplum+%C3%BCzerindeki+olumsuz+etkileri&safe=strict&sxsrf=ALeKk02CVBQ6lnDCrq7dWGh8iyiHVPPhlPA:1610536609004&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi4k-iz5JjuAhXNzIUKHYaiAxUQ_AUoAnoECAwQBA&biw=1366&bih=657#imgsrc=osfCx5dfiX5_IM (E.T:13.01.2021)

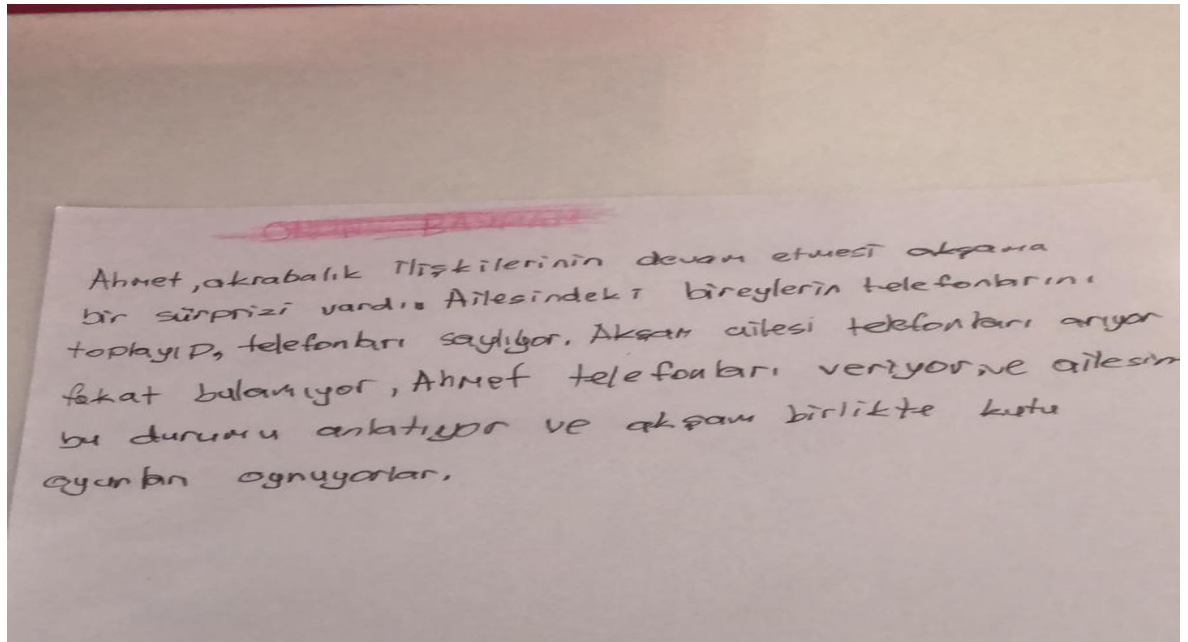
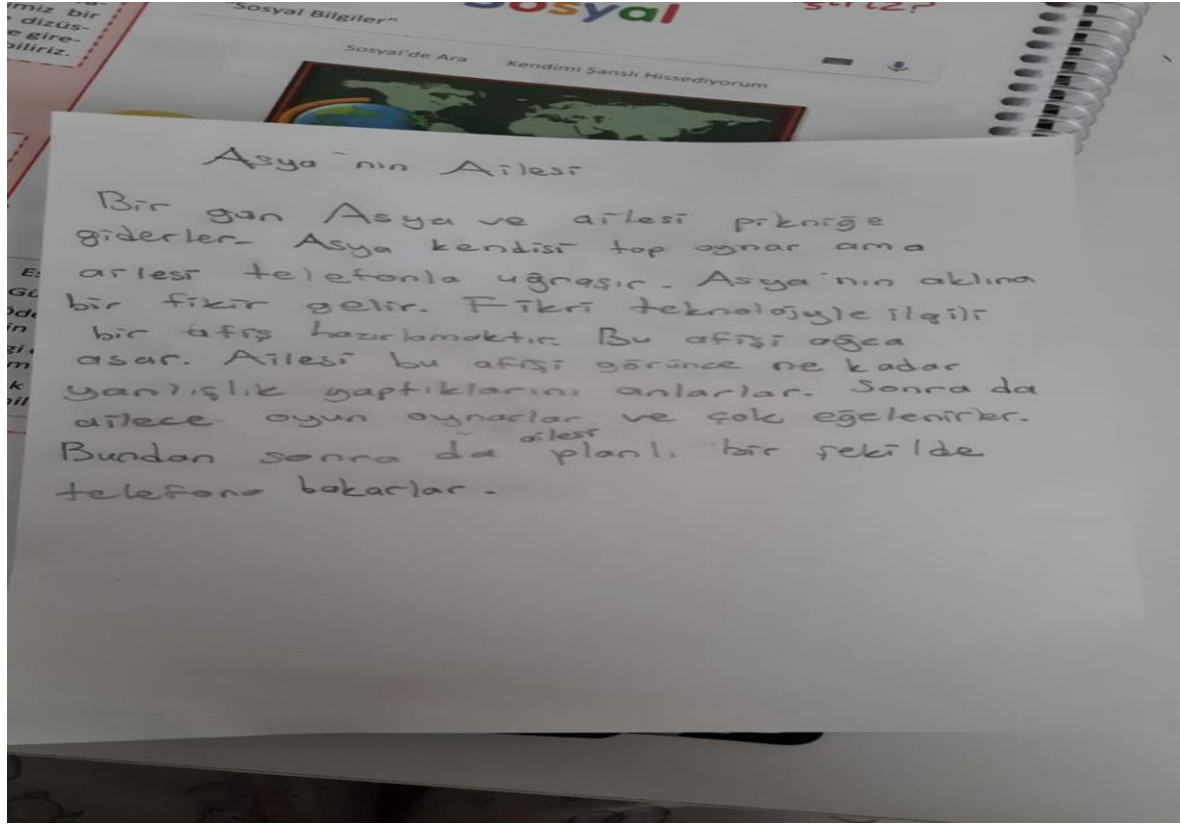
EK 7. (Devam) Ders Planı 2

Grupların Yazdığı Hikayeler

EK 7. (Devam) Ders Planı 2

Grupların Yazdığı Hikayeler

EK 8. Ders Planı 3

Etkinlik Adı: Bilgim Doğru	Anahtar Kelimeler: Doğru Bilgi, Güvenilirlik	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı öğrencilerin çevre bilinci kazanarak doğal afetlerin toplum hayatı üzerindeki etkisinin neler olduğunu öğrenmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'=80'	
Öğrenme alanı/Ünite:	Bilim, Teknoloji ve Toplum	
Kazanım(lar):	SB. 5.4.1. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.	
Alana Özgü Beceri(ler):	• Eleştirel Düşünme Becerisi • İletişim Becerisi • Araştırma becerisi • Dijital okuryazarlık becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik • Dijital yetkinlik	
Değer(ler)	• Sorumluluk • Duyarlılık • Dürüstlük	
Yöntem/ teknikler	Aktif Öğrenme, Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi, Ödev	
Öğretim materyalleri	Renkli kartonlar, Boya kalemleri, Bilgisayar, Akıllı defter, Video	
İşleniş/Süreç:		
Anahtar Soru: Bir bilginin doğruluğu nasıl anlarsınız? Açıklayınız.		
1. Öğretmen tarafından tüm sınıfa anahtar soru yöneltilir ve öğrencilerden soru üzerinde düşünmeleri istenir (3'). 2. Öğrencilerin anahtar soru ile alakalı düşünceleri öğretmen tarafından tek tek alınır ve cevaplar tahtaya not edilir (7'). 3. Öğrencilerin ders materyali olarak kullandıkları Arı akıllı defterin 86. Sayfasında yer alan karikatür öğretmen tarafından ekrana yansıtılır. Öğrencilerden bireysel olarak karikatürü incelemeleri istenir (2'). 4. İncelenen karikatürle alakalı öğrenci görüşleri öğretmen tarafından tek tek alınır ve görüşler tahtanın bir diğer kısmına yazılır (8')		

5. Öğretmen tarafından tüm sınıfa “Doğru Bilgiye Nasıl Ulaşıyoruz” konusunu ele alan video izlettirilir (3’). <https://www.youtube.com/watch?v=ovraL2HIRT0> (E.T. 13.01.2021)
6. Video izlettirildikten sonra öğretmen tarafından konu detaylı bir şekilde anlatılır (20’).
7. Öğretmen konuyu anlattıktan sonra öğrencilerin önceden temin ettikleri renkli kartonlar ve kalemlerin çıkarılması istenir. Bu malzemeleri kullanarak doğru bilgiye nasıl ulaşılacağını ele alan bir karikatür çizmeleri istenir (20’).
8. Çizilen karikatürler öğrenciler tarafından tek tek ekrana yansıtılır. Öğrencilerin karikatürünü anlatması ve ekranlarının da çizilen karikatürü görmesi sağlanır (16’).
9. Daha önceden öğretmen tarafından belirlenen “Ünlü Mucitler ve İcatları” konusunda doğru bilgiye ulaşmasını sağlayan adımları kullanarak öğrencilerin araştırma ödevi hazırlamaları istenir (1’)

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin etkinlik sonunda hazırladıkları ödev ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin doğru bilgiye ulaşması için kullanılması gereken adımların kullanılıp kullanılmadığına bakılacaktır.

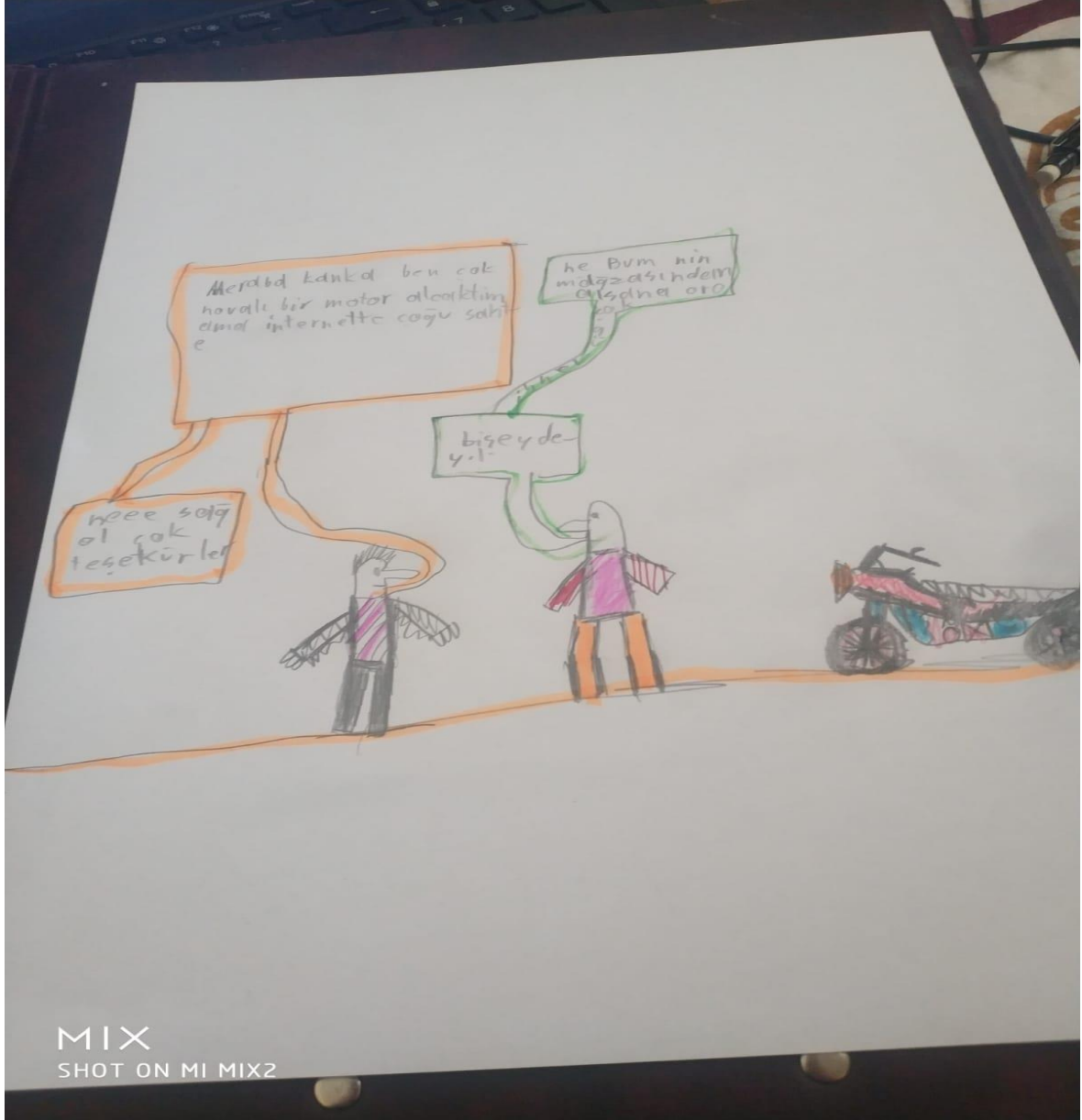
EK 8. (Devam) Ders Planı 3

Oluşturulan Karikatür Görselleri

EK 8. (Devam) Ders Planı 3

Oluşturulan Karikatür Görselleri

EK 9. Ders Planı 4

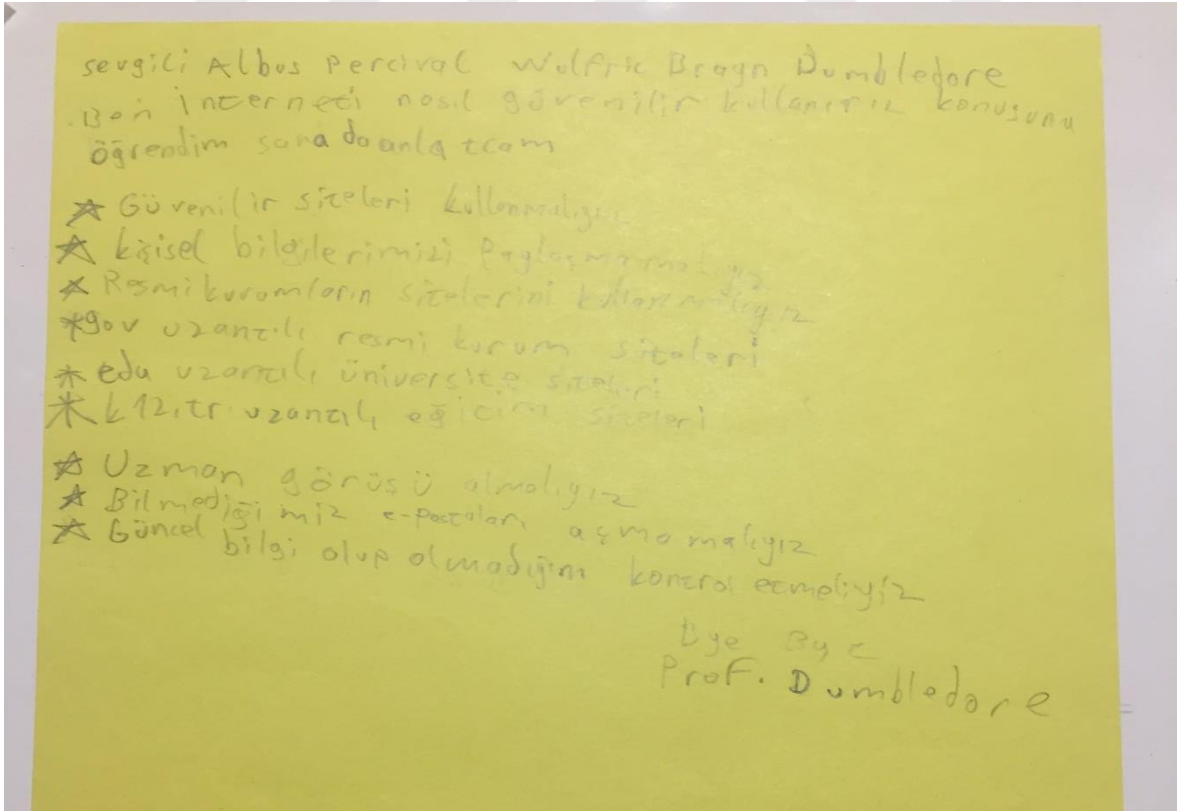
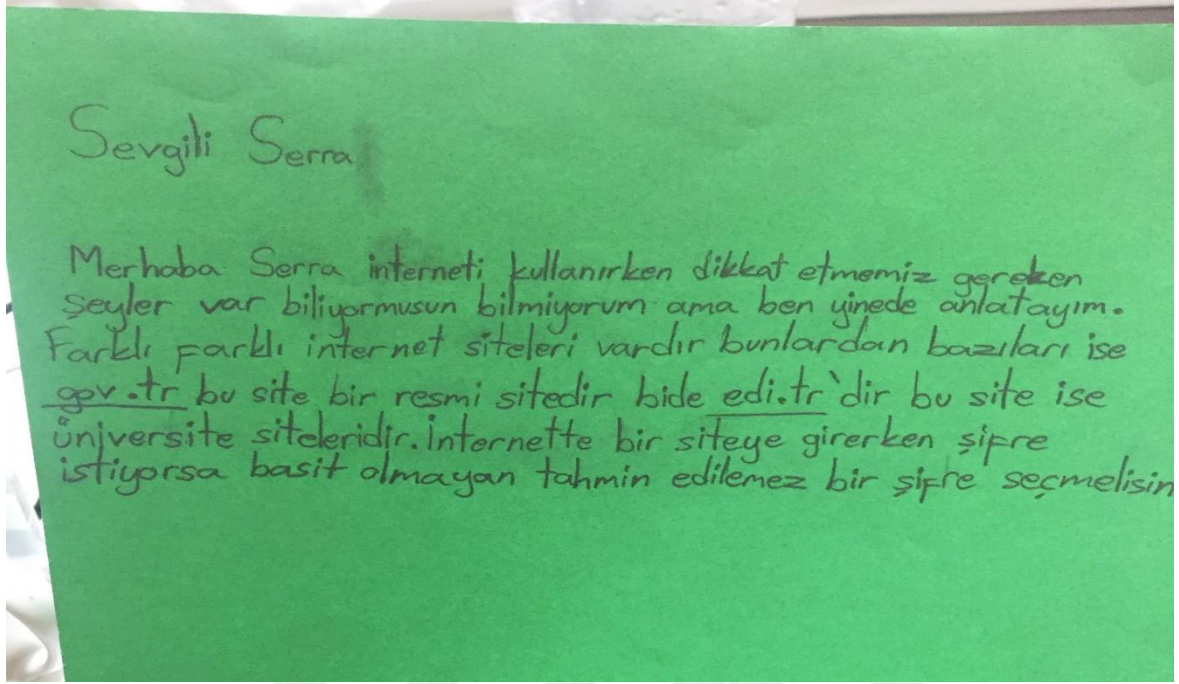
Etkinlik Adı: İnternette Güvendeyiz	Anahtar Kelimeler: Sanal Ortam, İnternet, İnternet Kullanımı	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı öğrencilerin interneti nasıl kullanacakları ve bunu kullanırken nelere dikkat edeceklerini nelerin önemli olduğunu öğretmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'+40'=120'	
Öğrenme alanı/Ünite:	Bilim Teknoloji ve Toplum	
Kazanım(lar):	S.B.5.4.2. Sanal ortamı güvenli kullanmaya önem gösterir.	
Alana Özgü Beceri(ler):	• Eleştirel Düşünme Becerisi • İletişim Becerisi • İşbirliği Becerisi • Dijital okuryazarlık becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik • Dijital yetkinlik	
Değer(ler)	• Duyarlılık • Sorumluluk • Dayanışma	
Yöntem/ teknikler	Aktif Öğrenme, Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi	
Öğretim materyalleri	Renkli kartonlar, Boya kalemleri, A4 kâğıtları, Mektup zarfları, Bilgisayar, Videolar	
İşleniş/Süreç:		
Anahtar Soru: İnternet kullanılırken sizce nelere dikkat edilmeli? Açıklayınız.		
1. Dersin başında öğretmen tarafından sınıf heterojen bir şekilde dört gruba ayrılır. Her grup için üyelerinin kendi arasında birer sözcü belirlemesi istenir. Gruplar ve sözcüler belirlendikten sonra öğretmen tarafından anahtar soru öğrencilere yöneltilir. Bu gruplar sanal ortamda olacağı için öğretmen her grubun sanal ortamına dâhil olup anahtar soruyu tek tek söyleyecektir (10'). 2. Öğrencilere sorulan anahtar sorunun cevabı her grup tekrardan tek bir sınıf ortamına alındıktan sonra sözcüler aracılığıyla tek tek alınır. Alınan cevaplar öğretmen tarafından açılan tahtaya yazılır (10'). 3. Bu aşama bittikten sonra öğretmen tarafından öğrencilere güvenli internet kullanımı ve siber tuzaklarla alakalı önceden belirlenen videolar izlettirilir (12'). 1. Video https://www.youtube.com/watch?v=cL_KBg1qDZI E.T:13.01.2021 2. Video https://www.youtube.com/watch?v=vupPL9z64Qk E.T: 13.01.2021		

4. Öğrencilerden videolarda izlediklerinden neler anladıkları sorulur ve teker teker cevaplar alınır (8’).
5. Öğretmen tarafından öğrencilere internetin nasıl kullanılacağıyla alakalı bilgiler verilir (20’).
6. Öğretmen öğrencileri tekrar grup olarak çalışacakları sanal ortama alır ve her gruptan interneti nasıl kullanmamız gerektiği ile ilgili slogan şiirler yazmaları istenir. Daha önce seçilen sözcünün getirdiği renkli kartonlara slogan şiirler yazılır (20’).
7. Slogan şiirler yazıldıktan sonra öğretmen tekrar tek bir sınıf olarak öğrencileri sanal ortama alır ve sözcüler aracılığı ile her grubun yazdığı slogan şiirler tek tek okunur (10’).
8. Slogan şiirler okunduktan sonra öğretmen öğrencilerden herhangi bir arkadaşına bugün derste öğrendikleri “İnterneti Nasıl Kullanmalıyız?” konusuna ait bilgileri de içeren bir mektup yazmalarını ister. Öğrenciler önceden hazırladıkları renkli A4 kâğıtlara mektupları yazar (20’).
9. Dileyen öğrencinin arkadaşına yazdığı mektubu sınıf ortamında okumasına izin verilir (10’).

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin etkinlik olarak hazırladıkları slogan şiirleri ve mektuplar ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin slogan şiirlerinin dikkat çekici olup olmadığına bakılacaktır. Slogan şiir ve mektupta öğrencilerin interneti nasıl kullanmalıyız konusuna tam değinilip değinilmediği bir diğer ölçüt olacaktır.

EK 9. (Devam) Ders Planı 4

Yazılan Mektuplar

EK 9. (Devam) Ders Planı 4

Yazılan Mektuplar

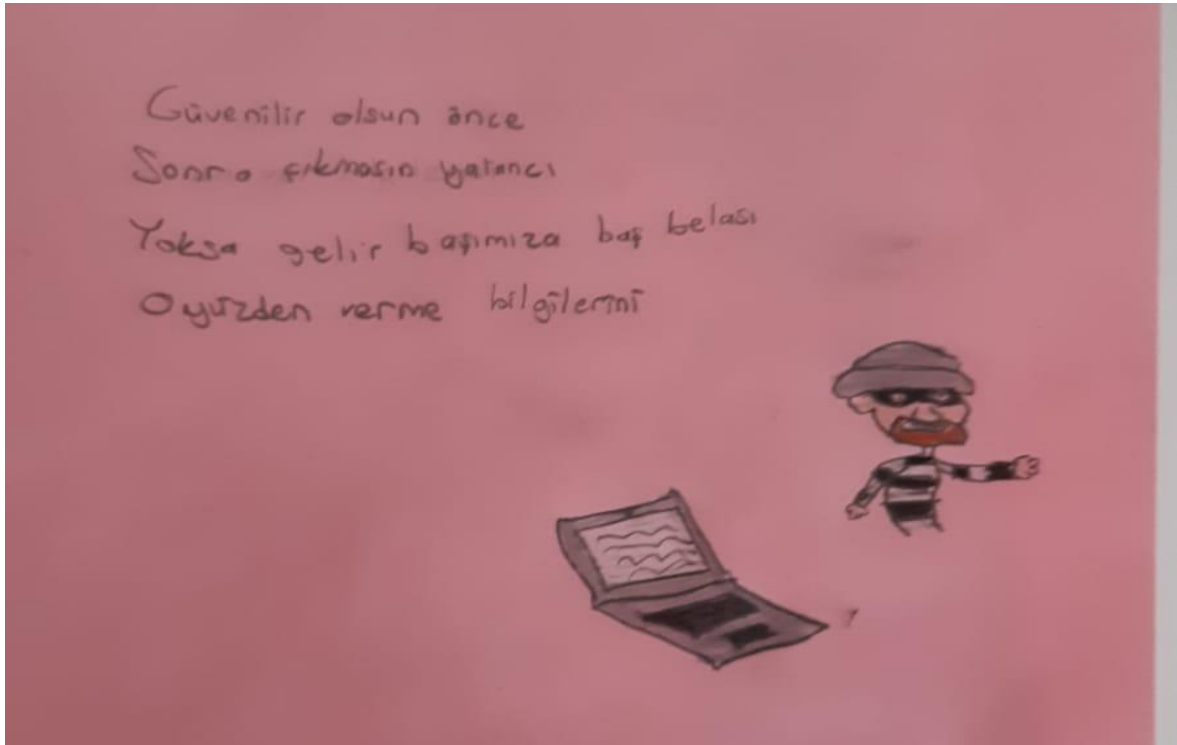
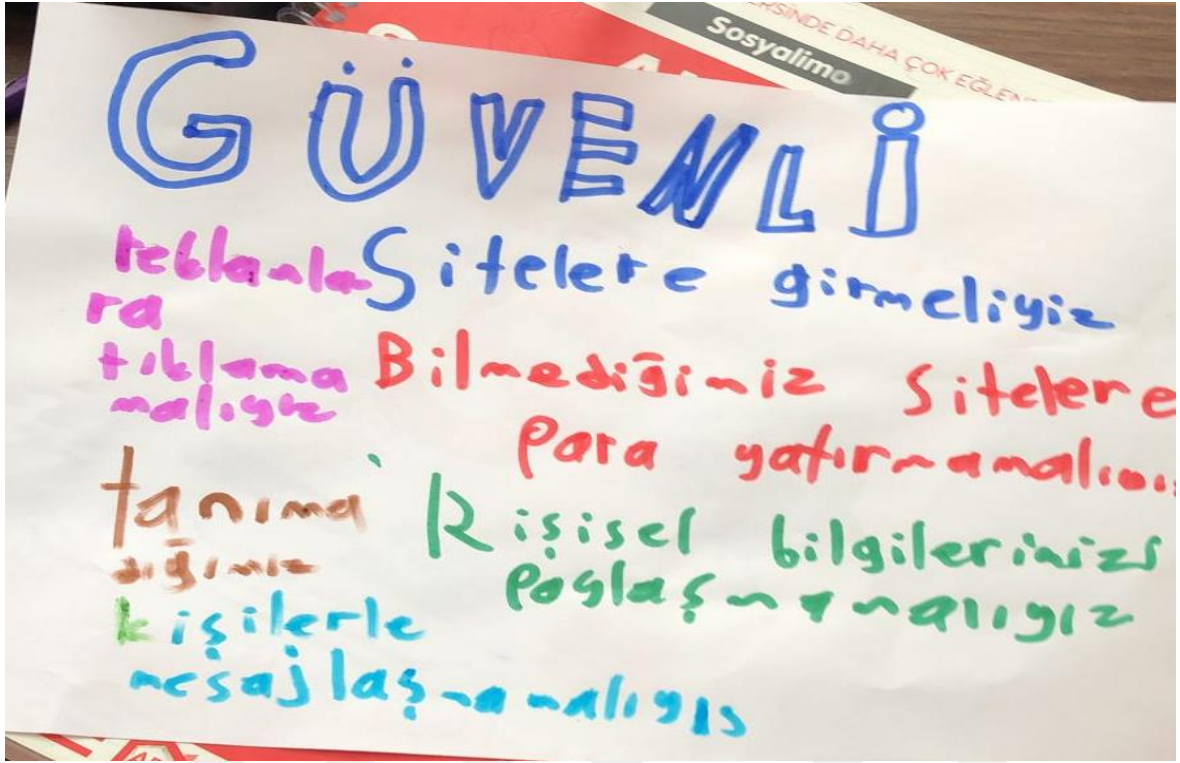
Tatlı Kardeşim,

Bu mektubu neden yazdığımı merak ettirissindir. Bu gün sana derste öğrendiğim "İnternete nasıl kullanmalıyız" konusunu anlatacağım. İnternette kişisel bilgilerimizi söylememeliyiz, bilgisayarımıza her dosya ve fotoğrafı indirmemeliyiz. Bilgisayarımızı virüslerden koruyan programlar indirmeliyiz, şifremizi kimseye paylaşmamalı ve zor karakterlerden oluşturmeliyiz. Birde "doğru bilgiye nasıl ulaşırız" konusunu anlatmak isterim. Araştırmalarımızı resmi kurumlar gibi güvenli sitelerden araştırmalıyız. Bilgilerin güncel olup olmadığına bakmalıyız, farklı kaynaklardan bakmalıyız, gov.tr uzantılı kurumlar resmi sitelerini, edu.tr uzantılı kurumlar üniversite sitelerini, k12.tr uzantılı kurumlar eğitim sitelerini gösterir. Seni çok seviyorum canım kardeşim.

Sengül arkadaşım Miras sosyal bilgiler dersinde İnterneti nasıl kullanmalıyız konusuna işledi sana bunu anlatacaım. İnternette bir şey araştırırken birden fazla sítelere bakmalıyız güvenli sítelere bakmalıyız ve kişisel bilgilerimizi hiç bir síteye vermemeliyiz.

EK 9. (Devam) Ders Planı 4

Slogan Şiirler

EK 10. Ders Planı 5

Etkinlik Adı: Mucitler	Anahtar Kelimeler: Bilim İnsanı, İcat, Buluş	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı hayatımıza çok büyük katkılar sağlayan bilim insanlarının ne gibi özellikler sahip olduğunu öğrenmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'+40'+40'=160'	
Öğrenme alanı/Ünite:	Bilim Teknoloji ve Toplum	
Kazanım(lar):	SB.5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.	
Alana Özgü Beceri(ler):	• İletişim Becerisi • Karar verme Becerisi • Eleştirel düşünce Becerisi • Yaratıcı düşünce Becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Ana dilde iletişim yetkinliği • İnisiyatif alma ve Girişimcilik	
Değer(ler)	• Duyarlılık • Saygı • Bilimsellik • Çalışkanlık • Sorumluluk	
Yöntem/ teknikler	Aktif Öğrenme, Gösterip Yaptırma, Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi	
Öğretim materyalleri	Renkli kartonlar, Boya kalemleri, Bilgisayar, Çorap, Yapıştırıcı, Düğme, A4 kâğıtları	
İşleniş/Süreç:		
Anahtar Soru: Bilim insanı dediğimizde aklınıza ne geliyor? Tasvir ediniz.		
1. Öncelikle öğretmen tarafından sınıf sanal ortamda üç gruba ayrılır (3'). 2. Her gruba anahtar soru sorulur ve renkli kartonlara bilim insanı denilince akıllarına gelenin görselini çizmeleri istenir(10'). 3. Öğretmen öğrenciler tarafından çizilen resimlerin tek tek sunulmasını ister ve sunulan görsellerle alakalı önemli görülen bazı bilgiler tahtaya not edilir (12'). 4. Daha sonra İbn-i Haldun ve Nicola Tesla'ya ait kilometre taşları videosu öğretmen tarafından öğrencilere izlettirilir (10').		
https://www.youtube.com/watch?v=kutAZ4qIr7Y&t=8s E.T:21.02.2021		

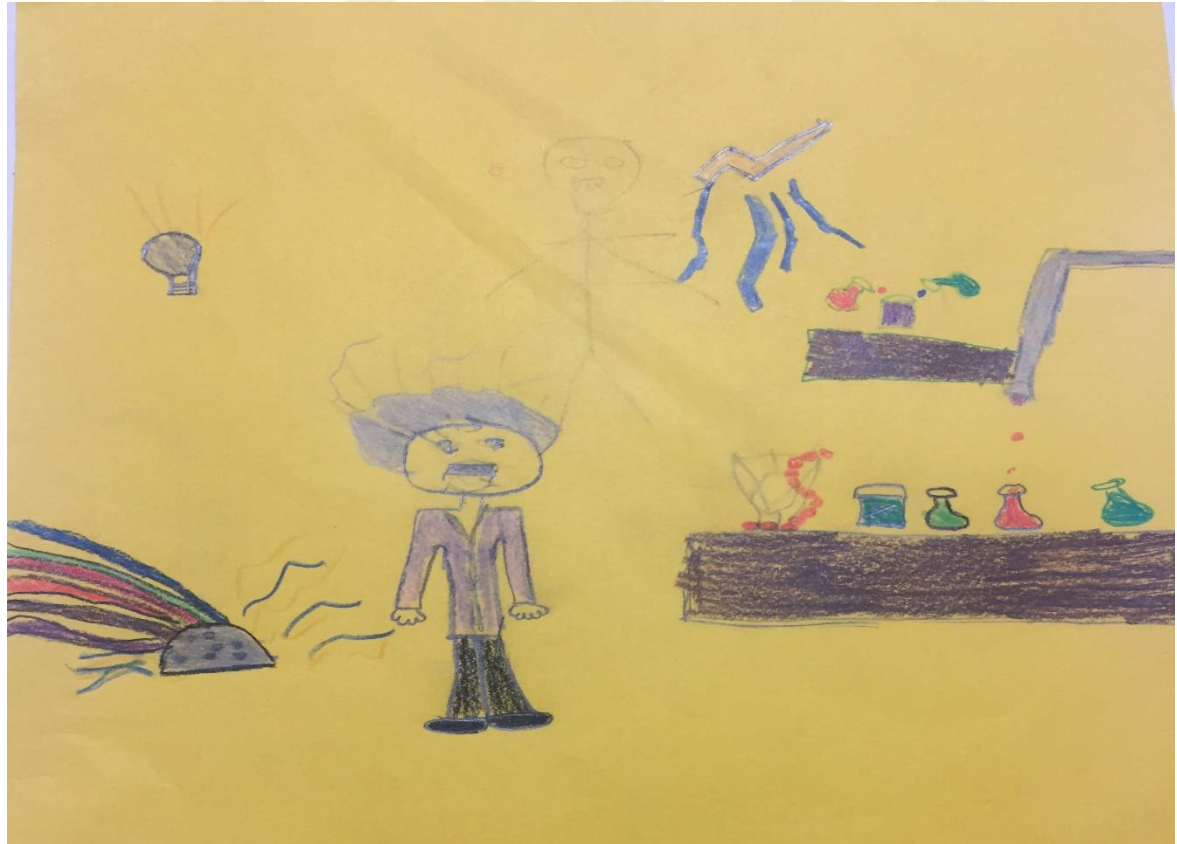
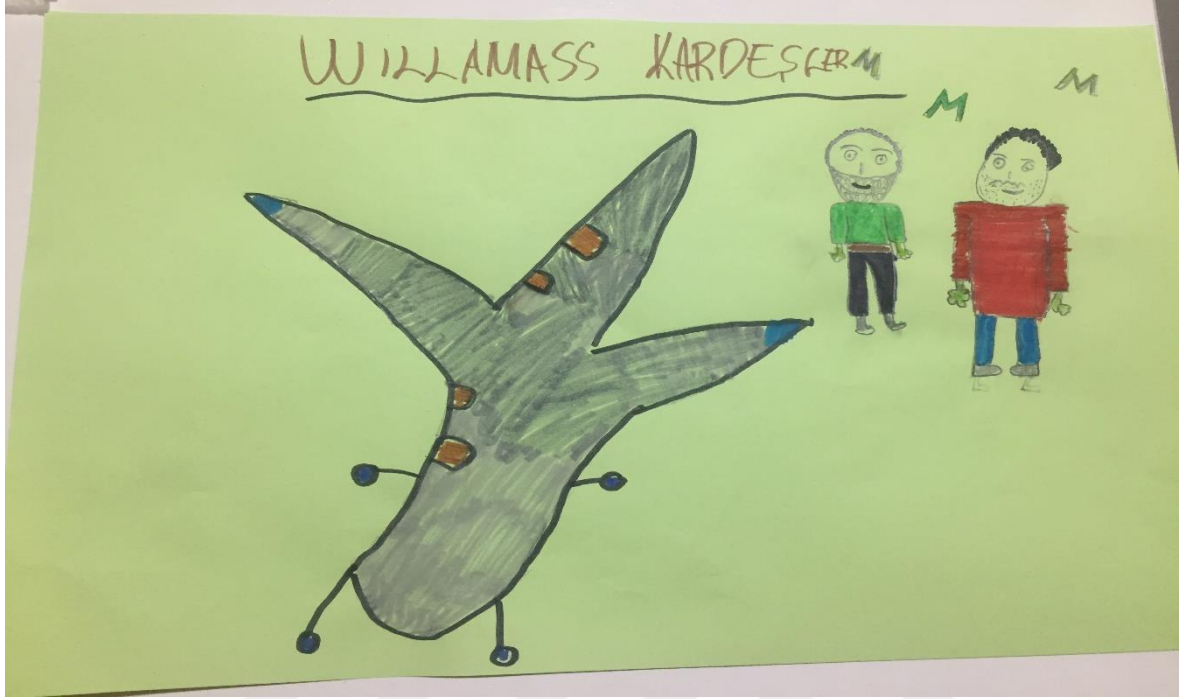
<https://www.youtube.com/watch?v=aW7xZkOXj38> E.T:21.02.2021

5. Video izlettirildikten sonra öğrencilerin derse getirmiş oldukları A4 kâğıtlarının çıkarılması istenir ve bu kâğıtlara “İbn-i Haldun ile Nicola Tesla’nın hangi karakteristik özellikleri bilim insanları olmalarına yardımcı olmuştur?” sorusunu videodan hareketle yorumlayarak cevaplamaları istenir (10’).
6. Alınan cevaplar öğretmen tarafından tahtaya yazılır (5’).
7. Bilim insanları ve onların ortak özellikleri hakkındaki konular öğretmen tarafından anlatılır (40’).
8. Öğretmen tarafından konu anlatıldıktan sonra her grubun kendi içerisinde bilim insanlarının özelliklerini içeren bir senaryo yazmaları istenir (20’).
9. Senaryo yazıldıktan sonra öğretmen tarafından çoraptan kukla yapımının nasıl olduğu yapılarak gösterilir (10’).
10. Gösterilen kukla yapımı dikkate alınarak öğrencilerin de önceden getirdikleri çoraplar, renkli kalemler, düğme ve yapıştırıcı yardımıyla yapmaları istenir (20’).
11. Son olarak öğrencilerin yaptıkları kuklaları daha önceden hazırlamış oldukları senaryolar aracılığıyla konuşturmaları istenir (20’).

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin etkinlik sonunda hazırladıkları senaryolar ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin senaryolarında bilim insanının özelliklerine değinip değinmediğine bakılacaktır.

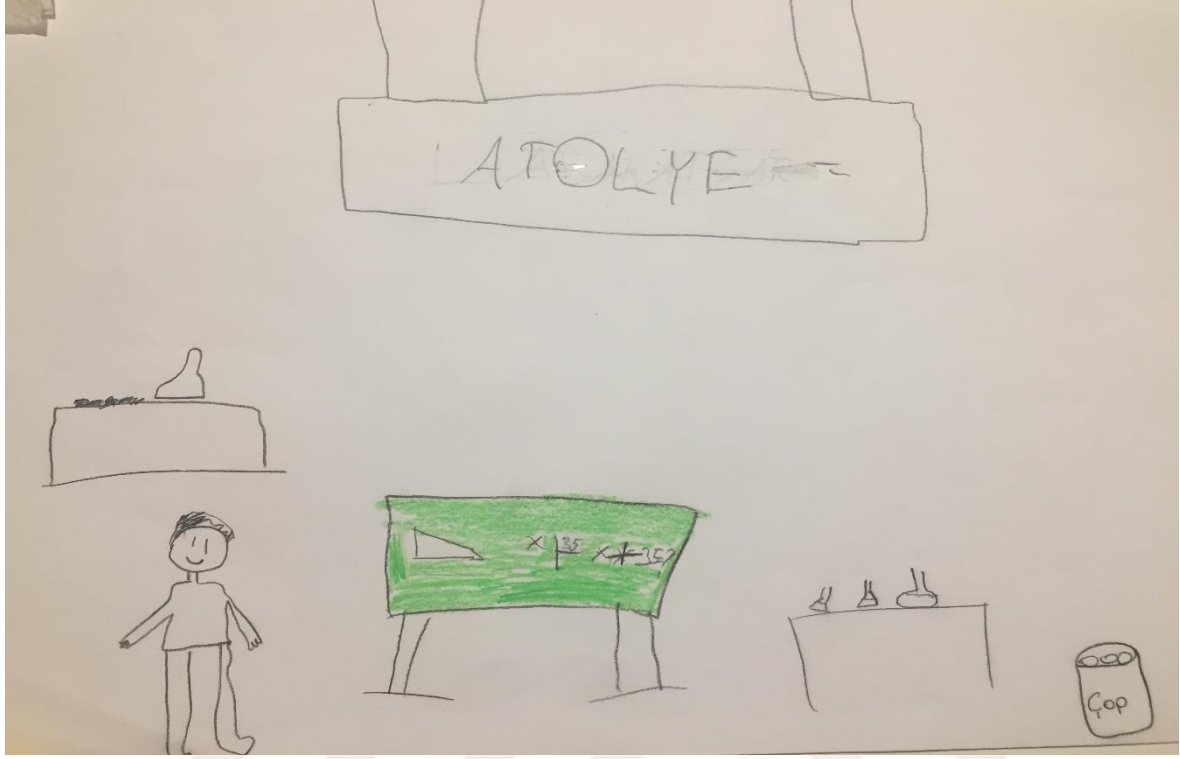
EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Bilim İnsanı Denildiğinde Akıllarına Gelen Görseller

EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Bilim İnsanı Denildiğinde Akıllarına Gelen Görseller

EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Sınıf İçi Uygulamalar

EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Sınıf İçi Uygulamalar

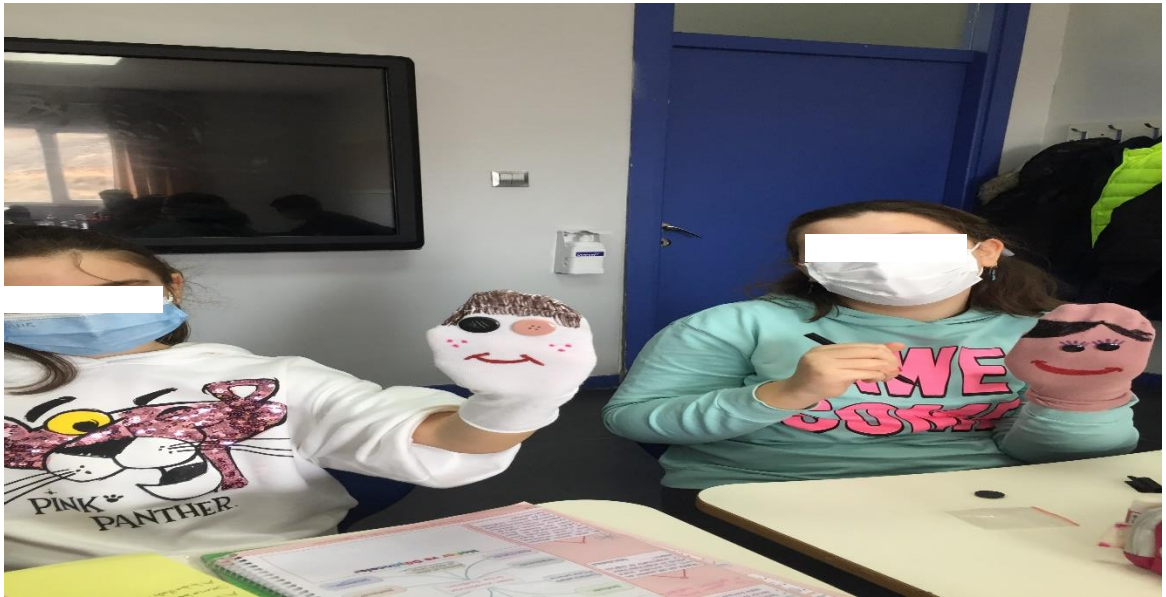
EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Oluşturulan oraptan Kuklalar

EK 10. (Devam) Ders Planı 5

Oluşturulan oraptan Kuklalar

EK 11. Ders Planı 6

Etkinlik Adı: Araştırma Yapıyorum	Anahtar Kelimeler: Bilimsel Etik, Bilimsel Araştırma Basamakları	
Ders: Sosyal Bilgiler	Etkinliğin Kısa Açıklaması: Bu etkinliğin amacı bilimsel etiğe uygun bir şekilde araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini öğretmektir.	
Sınıf: 5. Sınıf	Süre: 40'+40'=80'	
Öğrenme alanı/Ünite:	Bilim Teknoloji ve Toplum	
Kazanım(lar):	SB. 5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır	
Alana Özgü Beceri(ler):	• Araştırma Becerisi	
Yetkinlik(ler):	• Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	
Değer(ler)	• Duyarlılık • Saygı • Sorumluluk • Bilimsellik	
Yöntem/ teknikler	Soru Cevap Yöntemi, Anlatım Yöntemi	
Öğretim materyalleri	Bilgisayar	
İşleniş/süreç :		
Anahtar Soru: Bilimsel bir araştırma yaparken sizce nelere dikkat etmemiz gerekir?		
1. Öğrencilere öncelikle anahtar soru sorulur. Sorulan soru sonrasında öğrencilerden tek tek soruyla alakalı düşünceleri alınır (5'). 2. Anahtar soru sorulduktan sonra öğretmen tarafından öğrencilere önceden hazırlanmış olan slayt izlettirilir ve slayttaki konular öğretmen tarafından bizzat anlatılır (30'). 3. “Kütüphane ve İnternette Yararlanma” ve “Bilgi Hırsızlığı” adında 2 video öğretmen tarafından EBA’ dan izlettirilir (30'). 1. video: https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.796/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=c63946ea156ca7866c5918bb5dc7d16a&resourceTypeID=3&loc=0&locID=9aa89e63ec51483eae1dcb7c8a6f7c99&showCurriculumPath=false E.T: 24.03.2021 https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.796/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=3850c05b80d56e33263d1ed52c93c8fa&resourceTypeID=3&loc=		

0&locID=9aa89e63ec51483eae1dcb7c8a6f7c99&showCurriculumPath=false E.T:

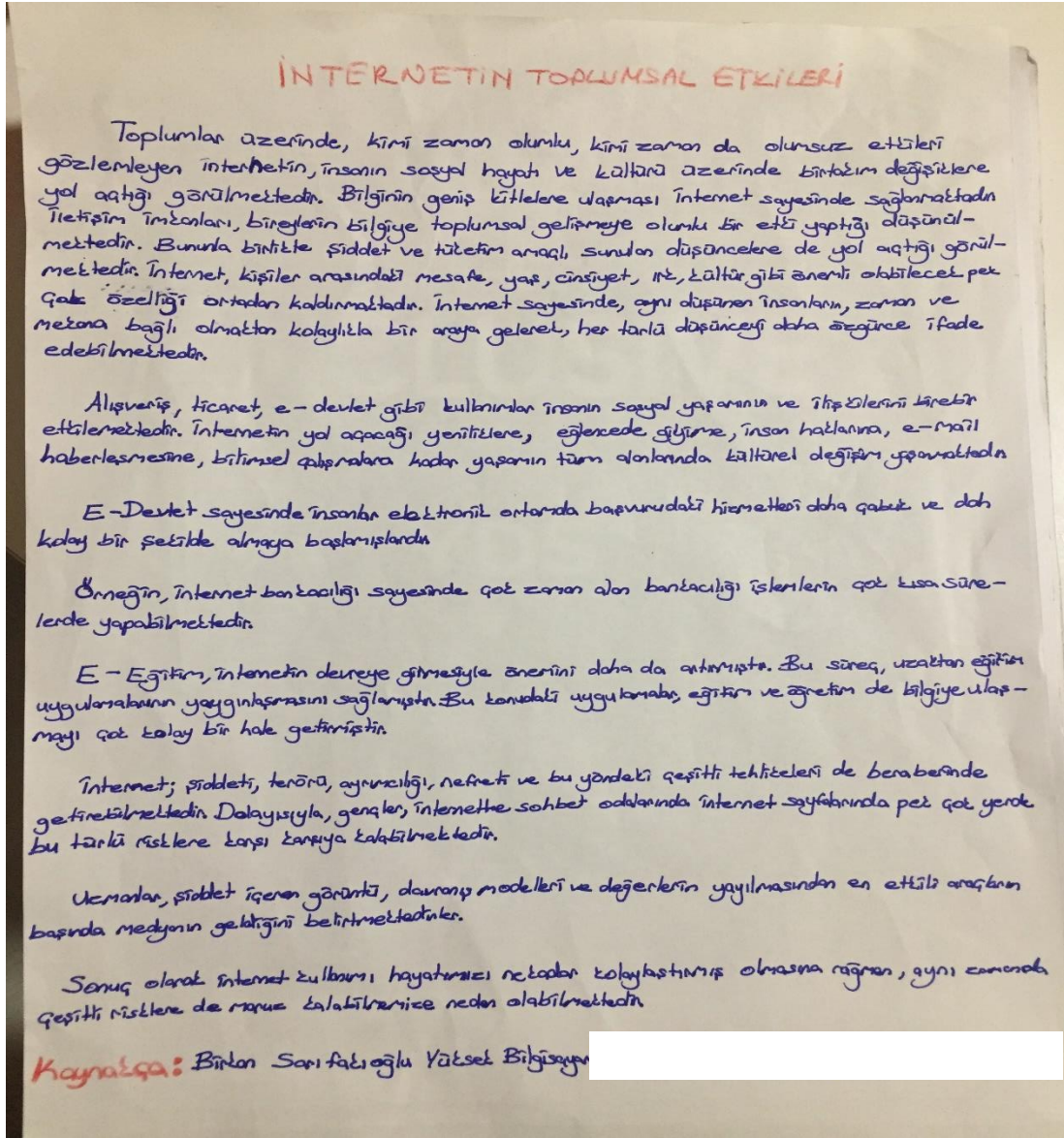
24.03.2021

4. Videolar izletildikten sonra öğretmen tarafından konu daha detaylı bir şekilde anlatılır (15').
5. Öğrencilerin evde “Teknolojinin Toplum Üzerine Etkisi” konusunda bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak ev ödevi hazırlamaları istenir.

Ölçme ve Değerlendirme: Öğrencilerin evde hazırladıkları ev ödevleri ölçme için kullanılacaktır. Ölçme kriteri olarak öğrencilerin hazırladıkları ev ödevlerinde bilimsel araştırma basamaklarını kullanıp kullanmadıklarına bakılacaktır. Ödevde bilimsel araştırma basamaklarının sırasına göre yapılışı ve tüm basamakların ödevde mevcut olup olmadığı ölçüt sayılacaktır.

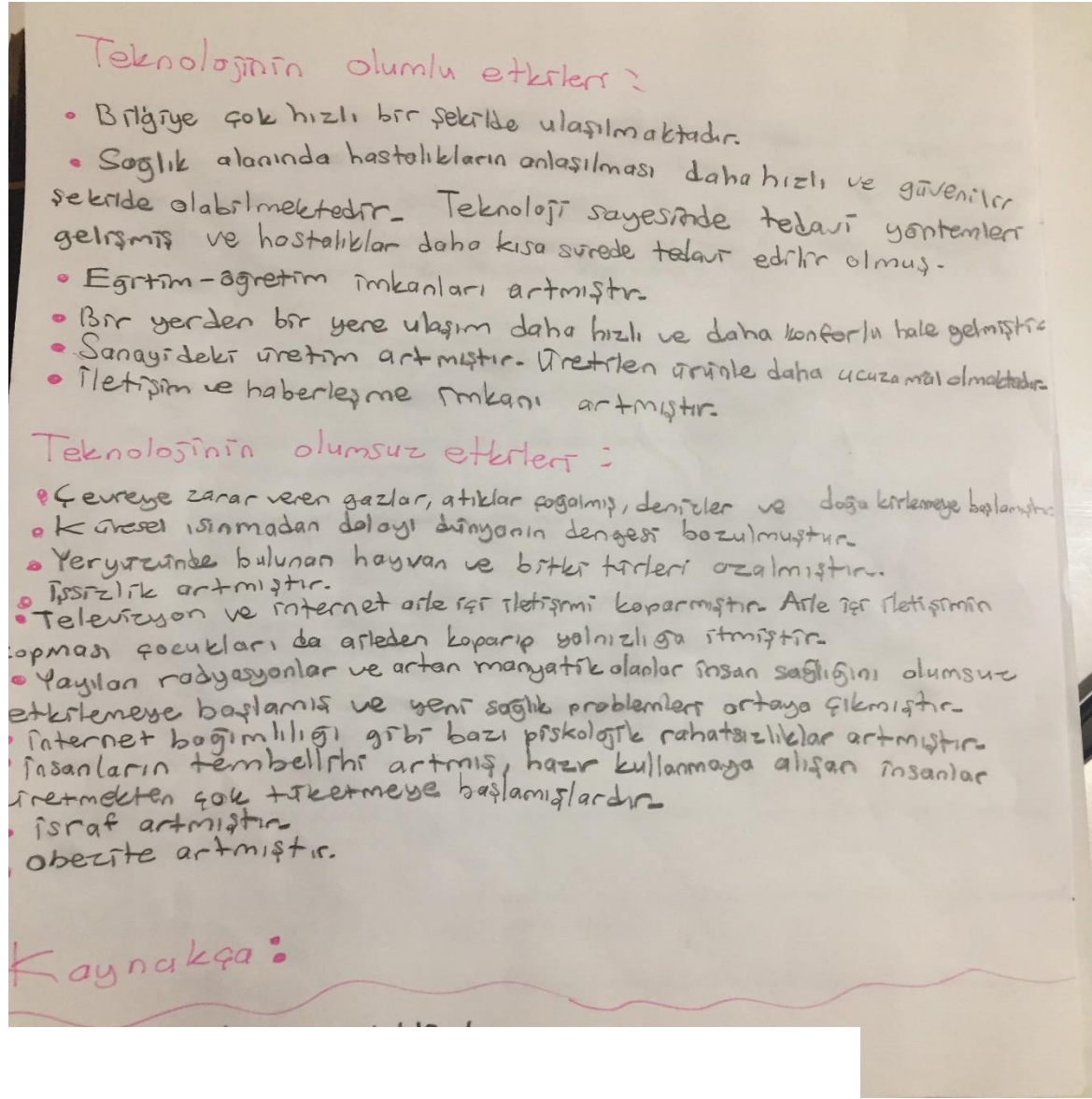
EK 11. (Devam) Ders Planı 6

Ödev Görselleri

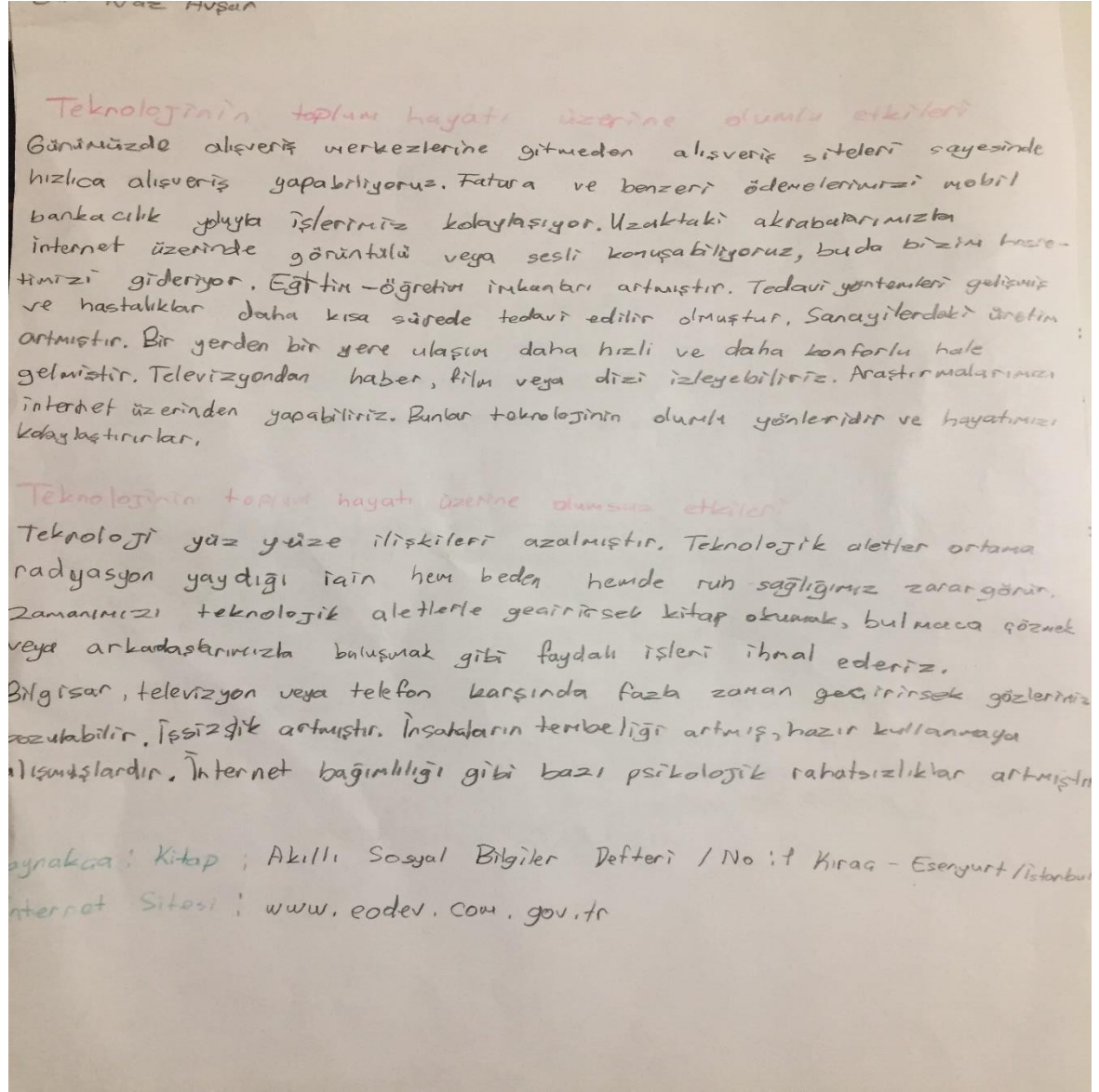
EK 11. (Devam) Ders Planı 6

Ödev Görselleri

EK 11. (Devam) Ders Planı 6

Ödev Görselleri

EK 12. Blogda Yayınlananlar

Burda Sosyal Öğrenmek Çok Eğlenceli

Haziran 25, 2021

Belediye Başkanı ve Muhtarlıklar

Haziran 06, 2021

Belediye başkanı il, ilçe ve beldelede görevli olan yerel yöneticidir. Muhtarlık yerel yönetim birimidir. Bu birimler köy ve mahallelerde bulunur. Halk tarafından seçilerek göreve gelirler.

 [DEVAMI](#)

Vali ve Gönevleni

Haziran 06, 2021

Vali bir ilin başında bulunan en yetkili yöneticidir.Cumhurbaşkanı tarafından atanarak görevlendirilir. Vali kendisine bağlı olarak çalışam kurumların çalışmalarını kontrol eder.Valinin bazı görevleri şunlardır: - Halkın huzur ve güven içerisinde yaşamasını sağlar. - Sağlık ve eğitim-öğretimin düzenli yürütülmesi için çalışır. - Halkın istek ve şikayetlerini

EK 12. (Devam) Blogda Yayınlananlar

Resmi Kurum ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki Farklar

Haziran 01, 2021

RESMİ KURUMLAR · Roller kurumlar tarafından belirlenir, · Sadece çalıştığı kurumun amaçlarına göre hareket eder, · İş karşılığında ücret alır, kazanç elde eder, · Çalışma zorunluluğu ve saatleri vardır, · Çalışanlar arasında ast-üst ilişkisi vardır. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI · Roller gönüllü olarak belirlenir, · Tüm toplumu ilgilendiren sorun ve konularla ilgili çalışırlar, · Ücret almaz, kazanç elde etmezler, · Çalışma zorunluluğu ve belli çalışma saatleri yoktur, · Çalışanlarda ast-üst ilişkisi yoktur, dayanışma ve yardımlaşma vardır. KURUMLARIN ...

Yorum Gönder

DEVAMI

Karikatür

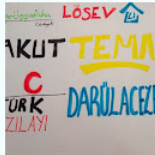
Mayıs 31, 2021

Kaynakça: <https://images.app.goo.gl/7cNd9hgHZJhrwCte7>

Bize Hizmet Eden Sivil Toplum Kuruluşları

Mayıs 27, 2021

Tema Çevko Lösev Akut Kızılay Yeşilay Daruşşafaka Darülaceze

Yorum Gönder

DEVAMI

Resmi Kurumlar

Mayıs 20, 2021

Resmi Kurumlar: Devlet tarafından halkın eğitim, sağlık, çevre, barınma vb. temel ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan kurumlardır. (Çalışanlar yaptığı hizmetler karşılığında ücret alırlar.) (Giderleri devlet tarafından karşılanır.) (Belirli çalışma saatleri vardır.) Milli Eğitim Bakanlığı = Milli Eğitim Bakanlığı okul, derslik, kurs açarak öğretmen ataması yaparak ülkemizde eğitim ile ilgili ihtiyaçları karşılayan resmi kurumdur. Sağlık Bakanlığı = Sağlık bakanlığı hastane, sağlık ocağı açarak, doktor, hemşire gibi sağlık görevlilerini atayarak ülkemizde sağlık ile ilgili ihtiyaçları ...

EK 12. (Devam) Blogda Yayınlananlar

Karikatür

Mayıs 10, 2021

Yorum Gönder

DEVAMI

Bilinçli Tüketici

Mayıs 08, 2021

Alışveriş listesi oluşturur. Ürünün son kullanma tarihine bakar. İhtiyacına göre alış veriş yapar. Alışverişten sonra fiş ve fatura alır ve bu fiş ve faturalarla zarar gören veya yanlış ürünleri değiştirir. Eğer fiş ve fatura ile yanlış veya zarar gören malı mağazadaki görevli değiştirmiyorsa tüketici kurumlarına baş vurur. Bu kurumlara bazı örnekler; Tüketici sorunları hakem heyetleri Tüketici mahkemeleri Ticaret bakanlığı 175 Alo tüketici hattıdır.

Araştırma Yapıyorum

Nisan 09, 2021

Araştırma yapıyorum konusu için bir beyin fırtınası yaptım ve teknolojinin toplum hayatı üzerine olumlu ve olumsuz yönlerini araştırmaya karar verdim. Konumu belirledikten sonra düşünmeye başladım. " Teknolojini toplum hayatı üzerine etkileri nelerdir? " sorusuyla problemi ortaya koydum. Kendime bir çalışma ortamı hazırlayarak internetten ve kitaplardan araştırmamı yaptım. Daha sonrasında kaynak taraması yaptım. Araştırmamın sonunda bulduğum bilgileri bir metin ...

Yorum Gönder

DEVAMI

Haftanın Görseli

Nisan 05, 2021

Kaynakça: <https://www.planetware.com/turkey/top-rated-things-to-do-in-oludeniz-tr-1-19.htm>

EK 12. (Devam) Blogda Yayınlananlar

Bilimsel Araştırma Basamakları

Nisan 05, 2021

 [Yorum Gönder](#)

DEVAMI

Bilim İnsanlarının Özellikleri

Nisan 03, 2021

Bilim İnsanı: Araştıran, bilgi toplayan ve doğru bilgiyi yanlış bilgidan ayırmaya çalışan kişilere denir

- İnsanlara faydalı olmak · Problemleri çözmektir Bilim insanları amaçlarına ulaşmak için · Deney ve gözlem yaparlar · Sorular sorarak bunlara cevaplar bulmaya çalışır. Bilim insanlarının özellikleri: · Tarafsızdır · Azimli, kararlı ve sabırlıdır · Meraklıdır · İnsanlara yararlı olmaya çalışır · Sorgulayıcıdır, araştırmacıdır · Çalışkandır · Deneyleri gözlemler.

Sosyalin Çocukları

Doğal Afetten

Mart 06, 2021

DEPREM: Yerkabuğunun kırılıp yer değiştirmesi ile oluşan büyük yer sarsıntısıdır. Ülkemizin büyük bir bölümü deprem kuşağında yer alır. FIRTINA: Fırtına rüzgarın hızlı bir şekilde esmesine denir. HEYELAN Yağışın en fazla olduğu yerlerde dik yamaçlardan aşağıya doğru toprağın kaymasıdır. Ülkemizde en çok Karadeniz bölgesinde görülür. SEL: Aşırı yağış ve karların erimesi sonucu oluşan su baskınlarıdır. En çok Marmara ve Karadeniz bölgelerinde görülür.

 Yorum Gönder

DEVAMI

EK 12. (Devam) Blogda Yayınlananlar

syalincocuklari.blogspot.com/search?updated-max=2021-03-20T05:04:00-07:00&max-results=7&start=7&by-date=false

Haftanın Görseli

Şubat 27, 2021

Kaynakça: <https://turizmguzel.com/haber/%27pamukkale-travertenleri%27ni-kimyasalla-yikadilar%27-h32716.html>

Yorum Gönder

DEVAMI

Haftanın Sonusu

Şubat 27, 2021

SORU: Teknolojinin toplum hayatına olumlu etkileri nelerdir? Cevap: 1-Hayatı hızlandırır. 2-Bilgilere kolay erişmemizi sağlar.. 3-Eğlenceli vakit geçirebiliriz. 4-Eğitim hayatımızı kolaylaştırır.

Sosyalin Çocukları

İYONLAR

Şubat 18, 2021

Şehir devletleri halinde yaşadılar. Efes, Milet, Foça şehir devletleridir. Ege denizi kıyısında kuruldukları için deniz ticareti ile uğraşırlar.Bu sayede çok zengin oldular. Bilime ve özgür düşünceye önem verdiler. Bilinen en önemli bilim insanları; Tales, Hipokrat, Hekataios'dur.

Yorum Gönder

DEVAMI

LİDYALILAR

Şubat 18, 2021

Başkentleri Sardes'tir. Lidyalıların en önemli buluşları paradır. Paranın yanında güneş kursu gerdanlığı ve kanatlı denizati

EK 12. (Devam) Blogda Yayınlananlar

 Sosyalin Çocukları

BABİLLER

Şubat 18, 2021

Başkentleri Babil'dir. Bilinen en önemli hükümdarı Hammurabi'dir. Kısasa kısas esaslı Hammurabi kanunlarını yapmışlardır. Babil'in Asma Bahçelerini yapmışlardır. Babil Kulesi ve İştar Kapısı'nı yapmışlardır.

 Yorum Gönder DEVAMI

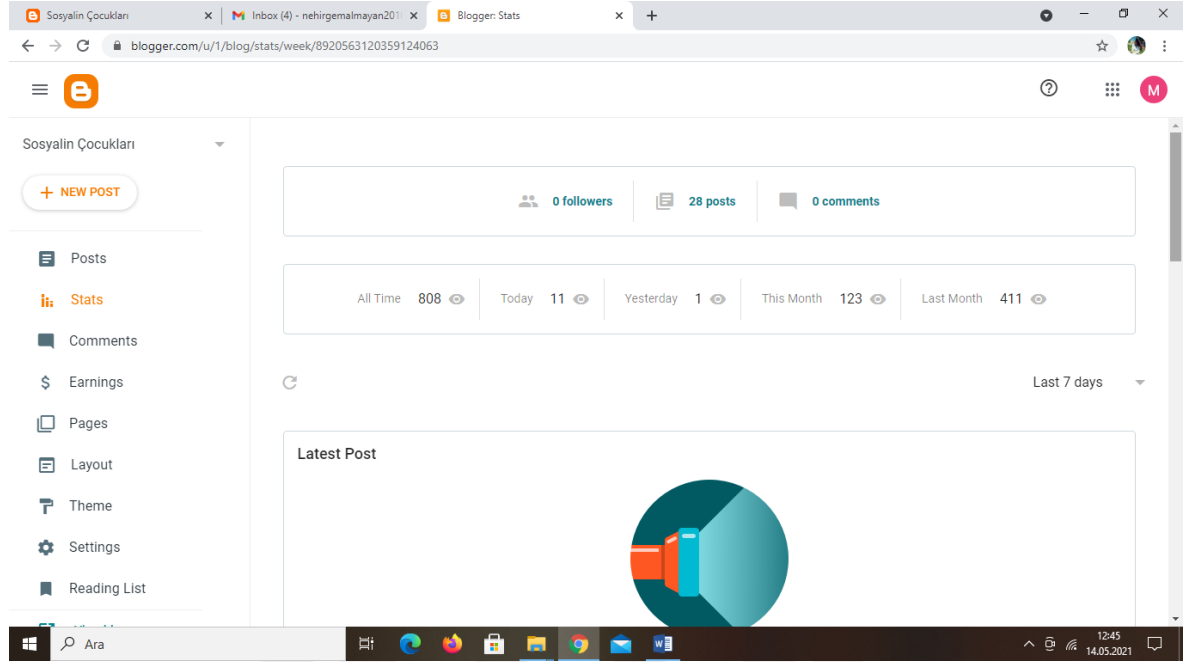
SÜMERLER

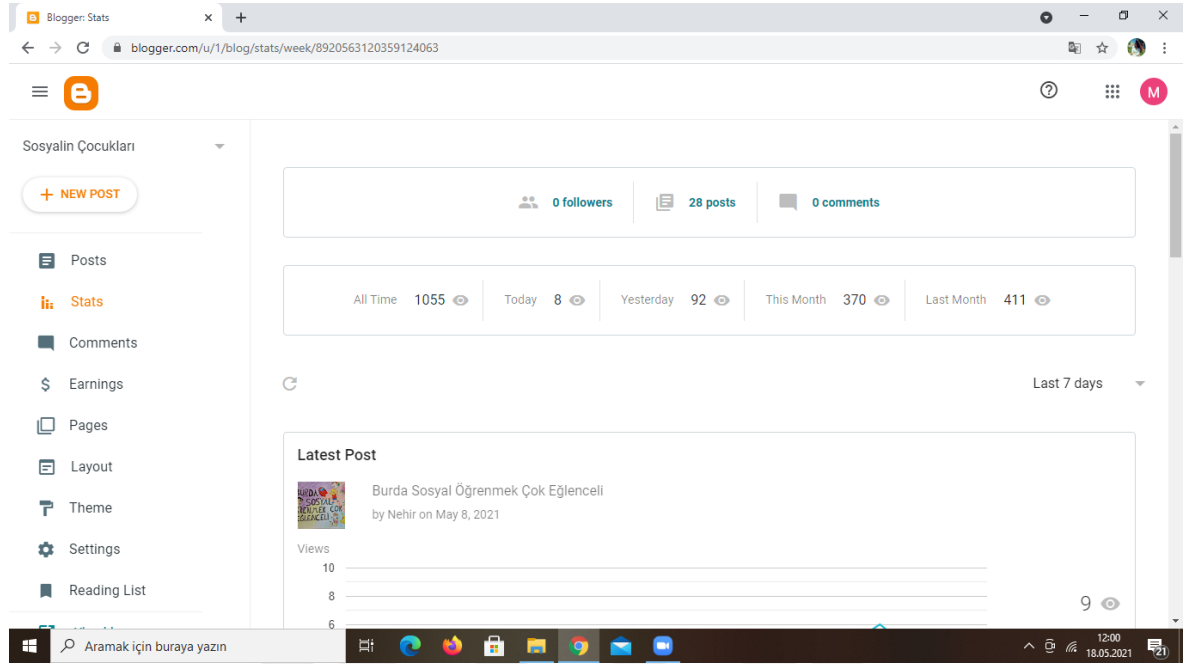
Şubat 18, 2021

Sümerler, Mezopotamya'da kurulan ilk uygarlıktır. Yazıyı icat etmişlerdir. Ziggurat adını verdikleri tapınaklar inşa etmişlerdir. Bu tapınakları okul, gözlemevi ve depo olarak kullanıyorlardı. Ay yılı esaslı takvim yapmışlardır. Tekerleği icat

EK 13. Blogun 14.05.2021 Tarihli Görüntülenme İstatistikleri

EK 14. Blogun 18.05.2021 Tarihli Görüntülenme İstatistikleri

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..